

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

ปริญญา

ปฐมวัยศึกษา

การศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

States and Problems in Early Childhood Teacher Practices in Vijitsuksa School
Under Office of the Private Education Commission of Sing Buri Province

นามผู้วิจัย นางสาวศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ปัทมาวดี เล่ห์มงคล, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์อรพรรณ บุตรกตัญญู, ค.ศ.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

States and Problems in Early Childhood Teacher Practices in Vijitsuksa School
Under Office of the Private Education Commission of Sing Buri Province

โดย

นางสาวศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์ 2554: สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย
โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัด
สิงห์บุรี ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา) สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา
ภาควิชาการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์
ปีทมาวดี เล่ห์มงคล, Ph.D. 173 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย
โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี
ประชากรที่ใช้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิจิตรศึกษา จำนวน 6 คน ครูปฐมวัยโรงเรียน
วิจิตรศึกษา จำนวน 25 คน ผู้ปกครองปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา 295 คน เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโดยความคิดเห็นของผู้บริหาร
อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ และด้านการปกครอง
นักเรียน ระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน และ
ด้านมนุษยสัมพันธ์ ความคิดเห็นของครูปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมและ
ความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทาง
วิชาการ ด้านความสามารถในการสอน และด้านการปกครองนักเรียน ความคิดเห็นของผู้ปกครอง
ปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 2) ปัญหาการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโดยความคิดเห็นของ
ผู้บริหารและผู้ปกครองปฐมวัยมีลักษณะคล้ายกันในด้านคุณธรรมและความประพฤติ กล่าวคือ
ครูปฐมวัยใช้วาจาไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับนักเรียน ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ครูปฐมวัย
ขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองในขณะที่รับส่งนักเรียน ด้านความรู้ทางวิชาการ พบว่า ครูปฐมวัย
บางท่านไม่สนใจในการพัฒนาความรู้ ด้านความสามารถในการสอน พบว่า ครูปฐมวัยบางท่าน
ขาดจิตวิทยาในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน พบว่า ครูปฐมวัยใช้วาจาไม่เหมาะสมในการ
สื่อสารกับนักเรียน

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Sirikarn Suriyawattananon 2011: States and Problems in Early Childhood Teacher Practices in Vijitsuksa School Under Office of the Private Education Commission of Sing Buri Province. Master of Education (Early Childhood Education), Major Field: Early Childhood Education, Department of Education. Thesis Advisor: Associate Professor Pattamawadi Lahmongkol, Ph.D. 173 pages.

The purpose of the research was to study state and problems in early childhood teacher practices in Vijitsuksa School Under Office of the Private Education Commission of Sing Buri Province. The population were 6 administrators, 25 Early Childhood Teachers, and 295 parents. The instrument used in this study was the questionnaire on state and problems in early childhood practice. The data was analyzed by mean, frequency, and percentage.

Results of the study indicated that the administrators' opinion towards state in early childhood teacher practices were high in behavior and moral, personality, and student governing and were moderate in academic knowledge, teaching ability, and human relation. The teachers' opinion towards state in early childhood teacher practices were highest in behavior and moral, personality, and human relation and were high in academic knowledge, teaching ability, and student governing. The parents' opinion towards state in early childhood teacher practices were highest in all areas. There were similarities of problems as indicated by the administrators and parents in behavior and moral, it was found that teachers used impolite words to the students, in personality, it was found that teachers lacked of interaction with parents while arriving and finishing school. In academic knowledge, it was found that teachers were not interested in accumulating knowledge. In teaching ability, it was found that teachers were lack of psychology in teaching. In student governing, it was found that teachers were using inappropriate polite words in communicating with the students.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ สมบูรณ์ ได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญู กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ คำลงใจ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย และให้ข้อคิดแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหาร โรงเรียนวิจิตรศึกษา คณะครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์
มีนาคม 2554

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	8
แนวคิดคุณลักษณะของครูปฐมวัย	11
บทบาทครูปฐมวัย	20
แนวคิดคุณลักษณะของครูที่ดี	33
มาตรฐานการปฏิบัติงานครู	51
จรรยาบรรณครู	55
คุณธรรมและความประพฤติ	64
บุคลิกภาพของครู	70
ความรู้ทางวิชาการ	74
ความสามารถในการสอน	75
การปกครองนักเรียน	76
มนุษยสัมพันธ์	77
ความเป็นมาของโรงเรียนวิจิตรศึกษา	78
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	88
กรอบแนวคิดงานวิจัย	95

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	96
ประชากร	96
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	97
การเก็บรวบรวมข้อมูล	98
การวิเคราะห์ข้อมูล	98
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	99
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	100
ผลการวิจัย	100
ข้อวิจารณ์	137
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	141
สรุปผลการวิจัย	141
ข้อเสนอแนะ	147
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	148
ภาคผนวก	155
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ	156
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	160
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	162
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	164
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	173

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถานภาพของผู้บริหาร	101
2	สถานภาพของครูปฐมวัย	102
3	สถานภาพของผู้ปกครองปฐมวัย	103
4	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านคุณธรรมและความประพฤติ โดยผู้บริหาร	105
5	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านบุคลิกภาพ โดยผู้บริหาร	107
6	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านความรู้ทางวิชาการ โดยผู้บริหาร	109
7	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านความสามารถในการสอน โดยผู้บริหาร	110
8	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านการปกครองนักเรียน โดยผู้บริหาร	113
9	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยผู้บริหาร	114
10	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านคุณธรรมและความประพฤติ โดยครูปฐมวัย	116
11	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านบุคลิกภาพ โดยครูปฐมวัย	118
12	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านความรู้ทางวิชาการ โดยครูปฐมวัย	119

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านความสามารถในการสอน โดยครูปฐมวัย	121
14	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านการปกครองนักเรียน โดยครูปฐมวัย	123
15	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยครูปฐมวัย	124
16	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัยด้านคุณธรรมและความประพฤติ โดยผู้ปกครองปฐมวัย	126
17	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านบุคลิกภาพ โดยผู้ปกครองปฐมวัย	128
18	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านความรู้ทางวิชาการ โดยผู้ปกครองปฐมวัย	129
19	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านความสามารถในการสอน โดยผู้ปกครองปฐมวัย	131
20	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านการปกครองนักเรียน โดยผู้ปกครองปฐมวัย	133
21	สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยผู้ปกครองปฐมวัย	134

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1

กรอบแนวคิดงานวิจัย

95

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเทศชาติจะมีความเจริญก้าวหน้า และมั่นคง รากฐานที่สำคัญ คือ การพัฒนาการศึกษาของพลเมืองให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องพัฒนาตั้งแต่ในระยะเริ่มต้น ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญมาก หากสามารถวางพื้นฐาน ให้เด็กได้ดำเนินงาน โดยมีเจตคติที่ถูกต้อง มีนิสัยที่ดีตามความสามารถและความเหมาะสมของเด็ก ก็จะ让孩子เกิดการพัฒนาไปได้อย่างเต็มที่ทุกด้าน การพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับบุคคล และสถาบันหลายฝ่าย ตั้งแต่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครู ถือเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเด็กให้ได้รับการศึกษาขั้นต้น เพื่อเป็นการวางรากฐานของ การดำเนินชีวิตให้เป็นผู้ใหญ่ที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระราชพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประจำปี 2520 ตอนหนึ่งว่า “...ในฐานะที่จะต้องออกไปทำหน้าที่ครูจะต้องรู้จักวางตัวให้สมกับ เป็นผู้ที่มีหน้าที่สั่งสอน อบรมเยาวชน และส่งเสริมเยาวชนให้เป็นคนที่มีสัมมาชีพเพื่อเป็นกำลัง ในการที่จะพัฒนาประเทศชาติต่อไป...” (องค์การ อมรสิรินันท์ และคณะ, 2553)

ปัจจุบันแม้โลกจะเจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับ การศึกษามากขึ้นเป็นลำดับ ครูก็ยังคงมีบทบาทไม่เสื่อมคลาย เพราะนอกจากครูจะถ่ายทอดความรู้ ด้านวิชาการอันเป็นเครื่องมือที่จะใช้ในการประกอบอาชีพแล้ว ครูยังมีหน้าที่สำคัญชี้แนะให้ เยาวชนรู้จักเลือกสรรสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและปลูกฝังความคิดที่ค้ำจุน สร้างสรรค์ เป็นพื้นฐานให้เยาวชนเติบโตขึ้นเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความสามารถที่จะเป็นที่พึ่งของ ตน ของครอบครัว ขยายไปถึงชุมชนได้... (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2545 อ้างใน ชงชัย อยู่วงษ์อัน, 2545)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้สถานศึกษาได้มีบทบาทในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนตั้งแต่ปฐมวัย จากเดิมซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเบื้องต้นให้กับเด็กปฐมวัย ปัจจุบันนี้ เด็กปฐมวัยจำนวนมากต้องเข้าสู่ระบบโรงเรียน ตั้งแต่วัยก่อน 3 ขวบเป็นต้นไป และจากปัญหาสังคมที่มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัยไทย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู ที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมถึงการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างๆ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องใส่ใจถึงคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

เนื่องด้วยสภาพปัจจุบัน การจัดการศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับครู บุคลากรทางการศึกษา ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ในเชิงปริมาณพบว่า ขาดการวางแผน การประสานงาน การผลิตครูและการใช้ครู ทำให้ผลิตครูเกินความต้องการบางสาขา ในด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านครู ยังไม่เป็นที่พอใจในการทำงาน ในกรณีที่ครูยังมีปัญหาทางด้านคุณภาพ ครูจำนวนไม่น้อยไม่มีศรัทธา ขาดอุดมการณ์และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ไม่สนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในหน้าที่ความประพฤติไม่เหมาะสมของครูบางคนจึงต้องจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพทั้งระบบ และปัญหาใหญ่ที่สำคัญ ก็คือ ด้านคุณภาพการเรียนการสอนยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เหตุผลประการแรกก็คือ ยังไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ซึ่งเป็นการเรียนโดยการกระทำ การเรียนการสอนของครูยังใช้แบบเดิมอยู่ การปลูกฝังคุณลักษณะให้นักเรียนได้ปฏิบัติยังมีน้อย แต่ก็ยังมีความพยายามอยู่บ้างที่จะให้เด็กเป็นคนมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ทำงานเป็นหมู่คณะได้ ให้เขาสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ด้วยตนเองจะนำไปสู่ชีวิตในอนาคตที่ดีได้ ปัญหาคือทำอย่างไร ครูผู้สอนจึงจะมีคุณลักษณะเหล่านี้ให้มากสามารถที่จะปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ให้กับเด็กได้มากด้วย อย่าไปคิด สอนแต่หนังสือ ทุกอย่างยังยึดหนังสือเป็นใหญ่ จนลืมไปว่าหนังสือเป็นเพียงหนังสือตัวอย่างเท่านั้น นอกจากนั้น คุณภาพของครูที่ผลิตออกไป ส่วนใหญ่จะขาดความรู้ทางด้านวิชาชีพครู คือ สอนไม่เป็น สอนไม่รู้เรื่อง ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่อ่อน บุคลิกภาพของความเป็นครูก็ค่อยลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับครูยุคเก่า สู้กันไม่ได้เลย เรามักจะได้ยินคำพูดเปรียบเปรยแบบนี้เช่นนี้บ่อยครั้งมากไม่ว่าจะเป็นปากของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน หรือบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายในปัจจุบัน สภาพการผลิตครูอย่างรีบเร่งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเพื่อตอบสนองความต้องการของ

สังคมที่เร่งผลิต โดยเน้นที่ปริมาณเป็นสำคัญ เป็นวิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันการ
ฝึกหัดครูในปัจจุบันอย่างรุนแรงที่สุด (ธีระ รุจเจริญ, 2512 อ้างใน วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2530)

ซึ่งโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
เขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6
จากข้อมูลการสำรวจการนิเทศภายในของครูปฐมวัยในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในภาค
การศึกษา 2553 ที่ผ่านมาพบว่า มีความบกพร่องบางด้าน อาทิ ความบกพร่องในด้านบุคลิกลักษณะ
ท่าทาง ความมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองยังคงมีน้อย ความสามารถในการใช้เทคนิคการสอน
การใช้สื่อการสอน การดำเนินการสอน ตลอดจนความสนใจในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ซึ่งปัญหา
ดังกล่าวเป็นปัญหาที่ต้องรีบแก้ไข เพราะ โรงเรียนไม่ว่าจะเป็นในภาครัฐบาล หรือเอกชน ก็มี
ความสำคัญไม่แพ้กันในการที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ นอกจากนั้น โรงเรียนวิจิตร
ศึกษาเป็นโรงเรียนที่ครอบคลุมผู้เรียนหลายอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี และเขตพื้นที่
การศึกษาจังหวัดใกล้เคียง อาทิ เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดชัยนาท ทางสถานศึกษาจึงมี
เป้าหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยจะเน้นที่บุคลากรครูปฐมวัยให้เป็นครู
ที่มีคุณธรรม และความศรัทธาในการปฏิบัติหน้าที่ความเป็นครูอย่างจริงจัง เพื่อที่จะ ได้พัฒนาเด็ก
ช่วงวัยเริ่มต้นของชีวิตซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญในการศึกษาระดับต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของครู
ปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี
เพื่อให้ทราบว่ามีสภาพและปัญหาด้านการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง เพื่อนำผลการวิจัยเสนอเป็นข้อมูล
ที่เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้า
ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี ให้มีประสิทธิภาพ และจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการพิจารณาในการบริหารจัดการด้านบุคลากรครูปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษานี้ศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้าน
 - 1.1 ด้านคุณธรรมและความประพฤติ
 - 1.2 ด้านบุคลิกภาพ
 - 1.3 ด้านความรู้ทางวิชาการ
 - 1.4 ด้านความสามารถในการสอน
 - 1.5 ด้านการปกครองนักเรียน
 - 1.6 ด้านมนุษยสัมพันธ์
2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิจิตรศึกษา จำนวน 6 คน ครูปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา จำนวน 25 คน ผู้ปกครองปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา จำนวน 295 คน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 รวมจำนวนทั้งสิ้น 326 คน

นิยามศัพท์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

สภาพ หมายถึง ลักษณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในการปฏิบัติงานครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา ที่เกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา

ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือข้อขัดข้อง ในการปฏิบัติงานครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา ที่เกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา ไม่เป็นไปตามคาดหวังหรือไม่บรรลุเป้าหมายของกิจกรรม

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารในโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และผู้รักษาการในตำแหน่ง ดังกล่าว

ครูปฐมวัย หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในโรงเรียน ต้องสำเร็จการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัย หรือพัฒนาการเด็ก โดยเป็นบุคคลที่ผู้อำนวยการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้สอน ที่โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูและเอาใจใส่ให้การอบรมสั่งสอนแก่ผู้อยู่ในปกครอง อาจเป็นบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ของนักเรียนที่ส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ ที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

การปฏิบัติงาน หมายถึง การทำหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนที่สถานศึกษาจัดขึ้นตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทั้งด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จริงและจะนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับสังคมในอนาคตได้ รวมถึงการวางตัวที่เหมาะสมของครู

คุณธรรมและความประพฤติ หมายถึง การปฏิบัติตนในการทำงานในทางที่เหมาะสม มีคุณธรรมในการทำความคิดต่างๆ ที่ต้องประพฤติอยู่เสมอ อันได้แก่หน้าที่ มารยาทที่ต้องแสดงออก และคุณสมบัติที่ดีทางจิตใจ

บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะท่าทางซึ่งสามารถแสดงออกมาได้ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ที่สะท้อนออกมาให้ผู้อื่นเห็นและเกิดความประทับใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน และผู้พบเห็น

ความรู้ทางวิชาการ หมายถึง การพัฒนาองค์ความรู้ในงานสอน อันจะทำให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนอย่างแท้จริง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

ความสามารถในการสอน หมายถึง ความสามารถในการออกแบบกระบวนการ ทาวิธี ที่ถูกต้องในการสื่อสารและการเข้าถึงระดับพัฒนาการด้านต่างๆ ของผู้เรียน และสามารถวิเคราะห์ประเมินผลการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปกครองนักเรียน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมนักเรียนให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับของส่วนรวม รวมถึงการรู้จักและเข้าใจผู้เรียน เป็นที่พึ่งให้กับผู้เรียนในการแก้ปัญหา

มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความมีน้ำใจในการช่วยเหลือนักเรียน ให้คำปรึกษา มีความสุภาพ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ตลอดจนการให้บริการอำนวยความสะดวกต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง องค์กรและบุคคลอื่นๆ ในการทำงานกิจกรรมต่างๆ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรครูปฐมวัย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. แนวคิดคุณลักษณะของครูปฐมวัย
3. บทบาทครูปฐมวัย
4. แนวคิดคุณลักษณะของครูที่ดี
5. มาตรฐานการปฏิบัติงานครู
6. จรรยาบรรณครู
7. คุณธรรมและความประพฤติ
8. บุคลิกภาพของครู
9. ความรู้ทางวิชาการ
10. ความสามารถในการสอน
11. การปกครองนักเรียน
12. มนุษยสัมพันธ์
13. ความเป็นมาของโรงเรียนวิจิตรศึกษา
14. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
15. กรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้สำรวจ เล่น ทดลองค้นพบ ด้วยตนเอง มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือกลง ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้ที่รับผิดชอบจึงมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ ให้เด็กได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ และเด็กมีความกระตือรือร้น

ยังทำให้เกิดการเรียนรู้ ผู้รับผิดชอบจึงต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่เด็กวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานที่ช่วยเตรียมพร้อมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน และในชีวิตของเด็กต่อไป

พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันออกไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยนั้นจะบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กได้อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเปรียบเสมือนแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจในตัวเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 พัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยแนวคิดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนแนวทางหนึ่งให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเด็กจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดีถ้าเด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการ ความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเอง ในสภาวะแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและจะมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสนี้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการเรียนรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นกับธรรมชาติรอบตัว

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือสิ่งแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่า วัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างกันจากตน ได้อย่างราบรื่น มีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3-5 ปี จะต้องยึดหลักเล็งดูควบคู่กับการศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคนทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความ

พิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม สอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

แนวคิดคุณลักษณะของครูปฐมวัย

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูปฐมวัย

การพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา เจริญศรี พงษ์สิงห์ (2539) มีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมยุคใหม่นั้น ครูมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้จัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในกระบวนการเรียนรู้ ครูต้องมีคุณสมบัติเฉพาะมีความสามารถจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ครูปฐมวัยเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก (เบญญา แสงมลิ, 2522) กล่าวว่า ครูอนุบาลนั้น เป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งรองจากบิดามารดาของเด็กเมื่อเด็กเล็กๆ จากบิดามารดา มาโรงเรียนเด็กจะยึดถือครูแทนบิดามารดาภาพของครูและการกระทำของครูเป็นสิ่งที่ประทับใจ ครูจึงต้องระวังอารมณ์ ท่าทาง การพูด ตลอดจนการกระทำต่างๆ เพราะเด็กจะถือแบบอย่าง นอกจากนี้แล้วครูอนุบาลยังทำหน้าที่เชื่อมโยงชีวิตของเด็กที่บ้านกับทางโรงเรียน ครูอนุบาลจะต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจกฎของความจริงเติบโต ต้องมีคุณลักษณะอันเป็นที่พึงปรารถนาของเด็ก เช่น ไม่พูดเสียงดังเกินไป น้ำเสียงฟังแล้วเกิดความอบอุ่น กิริยาท่าทางไม่รีบร้อน ไม่แสดงสีหน้ากระตือรือร้นในการทำงาน แสดงความเป็นเพื่อนกับเด็กและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2540) ที่กล่าวว่า ครูอนุบาลนั้นเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งรองจากบิดามารดาของเด็กเอง ครูไม่อาจทำหน้าที่พ่อแม่และพ่อแม่ก็ไม่อาจทำหน้าที่ของครู แต่หากนำ คน 2 คนมารวมกัน เด็กจะได้พ่อแม่เป็นผู้สร้าง ส่วนครูเป็นผู้เสริมในการที่จะหล่อหลอมให้เด็กสามารถพัฒนาการตามวัยที่สมบูรณ์ เมื่อเด็กเล็กๆ ต้องจากบิดามารดา มาโรงเรียน

เด็กก็จะยึดถือครูแทนบิดามารดาของตน ภาพของครูและการกระทำของครูจึงเป็นสิ่งที่ประทับใจ เขา ครูจึงต้องระวังอารมณ์ ท่าทางตลอดจนการกระทำต่างๆ ตลอดจน ทำหน้าที่เชื่อมโยงชีวิตของเด็กะหว่างบ้านและโรงเรียนสำหรับลักษณะของครูปฐมวัยนั้น

ประคินันท์ อุปรมัย และอรสา กุมารี (2524 อ้างใน จิรวรรณ กาละดี, 2544) อธิบายว่า "ครูปฐมวัยเป็นผู้มีหน้าที่สอนและอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 3-6 ปี ซึ่งเริ่มออกจากบ้านมายังสถานศึกษาเป็นครั้งแรกในชีวิตเด็กย่อมรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงใหม่ เด็กแทบทุกคนมักจะตื่นตกใจ ร้องไห้จะกลับบ้านและร้องขอคุณ นมขวด นี่แหละคือ ลูกศิษย์ครูปฐมวัย ฉะนั้นพอมองเห็นได้ว่าครูปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่แตกต่างจากครูประถมศึกษาและมัธยม จึงต้องทำตัวให้เป็นเสมือนมารดาที่เลี้ยง เพื่อน และผู้นำ เด็ก เพื่อให้ความอบอุ่น ไว้วางใจที่จะอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างเป็นสุข" ดังนั้นครูปฐมวัยควรเป็นบุคลากรที่เพียบพร้อมด้วยคุณลักษณะและพฤติกรรมสมที่จะเป็นแม่พิมพ์ และผู้นำ ของเด็ก คือ รักเด็ก ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก เมตตากรุณา อารมณ์ดี ใจเย็น อดทน ขยัน ยุติธรรม ซื่อสัตย์ ยิ้มแย้มแจ่มใสครูปฐมวัยเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการให้การศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็ก

บุญเยี่ยม จิตรดอน (2520 อ้างใน จิรวรรณ กาละดี, 2544) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูปฐมวัย ดังนี้

1. รักเด็กอย่างจริงใจ สนุกสนานร่วมกับเด็กแต่ละคนอย่างทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ
2. ยอมรับความจริงในความแตกต่างระหว่างบุคคลให้โอกาสเด็กแต่ละคนได้ประสบผลสำเร็จด้วยความภูมิใจเรียนรู้ถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับตัวเข้ากับกลุ่มสังคมต่างๆ ได้
3. พยายามมองหาส่วนดีในตัวเด็ก ใช้วิธีชมอย่างฉลาด เพื่อให้เด็กได้มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่ดี
4. ใช้วิธีแนะแนวทางอย่างฉลาด ระมัดระวังเพื่อควบคุมกิริยามารยาทรวมทั้งความปลอดภัยและควรปล่อยให้เด็กได้มีส่วนร่วมโดยมีขอบเขต

5. พุดกับเด็กอย่างซ้าๆ และซัดถ้อยซัดคำ เพื่อให้เด็กทั้งชั้น ได้ยินชัดเจนโดยทั่วถึงแต่ไม่ถึงกับต้องตะโกน

6. ไม่ถูกเหยียดหยามเด็ก แต่ไม่ปล่อยให้เด็กหัวเราะเหยาะเหยอะเพื่อน เมื่อเพื่อนทำ ผิดหรือทำพลาด ความผิดของเด็กส่วนน้อยหรือคนเดียวไม่ควรให้ทั้งชั้นเดือดร้อน

เยาวภา เดชะคุปต์ (2542 อ้างใน อารี ชุ่มเมืองปัก, 2535) กล่าวไว้ว่า ครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญของศูนย์เด็กปฐมวัย ครูที่สอนเด็กปฐมวัยนี้ต้องมีความสามารถพิเศษ มีความรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์ให้ได้ผลดีต่อเด็ก ครูต้องสามารถร่วมงานกับผู้อื่นในเรื่องการสอนและกิจกรรมเป็นผู้มีความกระตือรือร้น มีบุคลิกดี พุดจาไพเราะ ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และครูผู้สอนควรมีวุฒิทางครุอนุบาล หรือเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนหรือการดูแลเด็ก

ราศี ทองสวัสดิ์ (2537) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับลักษณะของครุอนุบาลในอุดมคติดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอย่างดีจนสามารถวิเคราะห์แนวและแผนการจัดประสบการณ์ (หลักสูตรและแผนการสอน) หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับเด็กว่าเป็นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับเด็กทั้งปัจจุบัน และอนาคตหรือไม่เพียงใด ควรจะนำมาใช้กับเด็กหรือไม่
2. มั่นคงในอุดมการณ์และวิชาชีพ กล้าที่จะแสดงตัว และหาทางดำเนินการให้การพัฒนาเด็กเป็นไปตามหลักการ
3. ไม่ยึดมั่นสิ่งที่ตนเองรู้และถือปฏิบัติอยู่นั้นดีที่สุดในแล้ว แต่จะแสวงหาสิ่งที่ดีกว่าและพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
4. เข้าใจเด็กวัยนี้เป็นอย่างดี เมื่อพบปัญหาจะศึกษาวิธีแก้ แล้วแก้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง
5. เป็นคนถ่อมตนไม่อวดความรู้ที่มี แต่ในยามต้องแสดงความสามารถก็ทำได้

6. ไม่หวงวิชา แต่พร้อมที่เผื่อแผ่ความรู้ให้ผู้อื่น

7. ไม่แต่เพียงเป็นครูสอนเด็กเล็กๆ เท่านั้น แต่ยังสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจไปยัง ผู้ปกครอง นิสิต นักศึกษา ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น การพัฒนาตนเองของครูปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะครูปฐมวัยคือ ครูคนแรกของเด็กเมื่อเขาย่างก้าวเข้ามาสู่รั้วโรงเรียนในครั้งแรกของชีวิต ครูจะต้องพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีวิธีการสอนที่จะจูงใจเด็กในระดับปฐมวัยให้มาโรงเรียนอย่างมีความสุขคุณลักษณะของครูปฐมวัยนั้นคุณลักษณะในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพนั้น เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์และจำเป็นอย่างยิ่งในครูปฐมวัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความมีเจตคติต่อวิชาชีพครูปฐมวัยถ้าครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพของตนเองแล้วย่อมไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานและคุณภาพของเด็กปฐมวัยก็จะไม่บังเกิดผล

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูปฐมวัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาของ Tannenbaum and Rosenfeld (1994) พบว่า ทักษะที่จำเป็นสำหรับครู โดยทั่วไปแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการอ่าน การเขียน ความสามารถทางคณิตศาสตร์ การฟัง การพูด และการมีมนุษยสัมพันธ์ แต่ครูอนุบาลนั้นจะต้องมีทักษะเกี่ยวกับการดูแลเด็กและการให้การอบรม เด็กวัย 3 – 6 ปี ประกอบกับการศึกษาในระดับอนุบาลนั้นเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กในด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเรียนในชั้นประถมศึกษา ครูอนุบาล จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กวัยนี้เพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยของเด็กจากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูปฐมวัย ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สรุปว่าคุณลักษณะของครูปฐมวัย นอกจากควรเป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองแล้ว มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีอุดมการณ์ในวิชาชีพ รู้จักปรับปรุงงานให้ทันสมัยอยู่เสมอตลอดจนการมีมารยาทในสังคม และสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจไปยังบุคคลอื่น เช่น ผู้ปกครอง นิสิต นักศึกษาหรือผู้ที่สนใจ ได้เป็นอย่างดีนั้น หากจะจำแนกคุณลักษณะของครูปฐมวัยในด้านต่างๆ น่าจะจำแนกได้ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ควรเป็นบุคคลที่มีความสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน พุดจาสุภาพ มีความเมตตา กรุณา ยิ้มแย้ม แจ่มใส ร่าเริง เพราะเด็กจะเลียนแบบจากสิ่งที่ใกล้ชิดและรอบๆ ตัวของเขา ดังนั้นครูจึงเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กที่จะได้รับซึมซับและยึดถือเป็นแบบอย่างของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจินตนา วังทอง (2540) ในด้านบุคลิกภาพส่วนตัวของครู อนุบาลที่ดีว่า ครูอนุบาลควรเป็นคนพุดจาสุภาพ อ่อนหวาน ควรมีบุคลิกในส่วนตัว คือ เป็นบุคคลที่รักเด็กและครูควรเป็นผู้ที่ควบคุมอารมณ์ตนเองได้เป็นอย่างดี

2. คุณลักษณะด้านการสอนการสอน ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ผู้ที่ทำหน้าที่นี้ในโรงเรียนคือครูทุกคนครูจะต้องมีการพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ

3. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูปฐมวัยต้องเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้ปกครอง บิดา มารดา และชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และเพื่อช่วยให้กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จ ดังที่ ผลวิจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ของ ครูผู้สอนเด็กก่อนประถมศึกษาของ อารี ชุ่มเมืองปัก (2535) พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ของครูผู้สอนเด็กประถมศึกษามากกว่าผู้สอนและผู้ปกครอง เพราะผู้บริหาร โรงเรียนมีหน้าที่และบทบาทในฐานะผู้ประสานระหว่างโรงเรียนกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งองค์กรของรัฐ สังคม และชุมชนทั่วไป ผู้บริหารหวังที่จะเห็นการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนทุกด้านสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ดังนั้น ความมีมนุษยสัมพันธ์ของครูปฐมวัยจึงมีความจำเป็นต่อการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

4. คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ครูเป็นบุคคลที่สังคมยอมรับว่า เป็นบุคคลที่ควรเคารพนับถือเป็นปูชนียบุคคลเป็นแบบอย่างที่จะเป็นแบบอย่างให้เด็กเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมของครูเอาไว้เป็นคุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง

5. คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง คุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของครู ก็คือ การพัฒนาตนเอง ครูควรจะต้องศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้รอบรู้ทุกด้าน สามารถที่จะชี้แนะแหล่งข้อมูลความรู้ให้กับเด็กเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้รอบรู้อย่างกว้างไกล มีความรู้ความสามารถ สามารถนำ เทคนิควิธีการใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

Leeper *et al.* (1979 อ้างใน สาวิตรี พงษ์, 2545) ได้กล่าวว่า ครูปฐมวัยเป็นครูคนแรกที่เด็กจะได้พบของการมาโรงเรียน ความประทับใจครั้งแรกเป็นเรื่องที่สำคัญ ดังนั้นครูปฐมวัยจึงควรที่จะสร้างความประทับใจให้เด็กเห็นว่าการมาโรงเรียนเป็นเรื่องที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เกิดความว้าเหว่และขาดความมั่นใจในตนเอง ครูจะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก รู้ความต้องการของเด็ก ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมแก่เด็กรวมถึงการประเมินความพร้อมในการเรียนรู้

ครูเปรียบเสมือนตัวแทนพ่อแม่ของเด็กในขณะที่อยู่โรงเรียน เป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็กในการถ่ายทอดแบบพฤติกรรมต่างๆ และมีอิทธิพลในการเสริมสร้างบุคลิกภาพและพัฒนาการของเด็ก จำเป็นต้องมีคุณลักษณะพิเศษบางประการ ได้แก่ มีนิสัยรักเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส โอบอ้อมอารี ใจเย็น อุดมคติ ขยัน กิริยาจาสุภาพ เข้าใจธรรมชาติของเด็ก สุขภาพดี ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ดังนั้นครูปฐมวัยควรมีคุณลักษณะโดยทั่วไปดังนี้

1. มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับท่าทาง เช่น การเดิน การยืน ให้ถูกต้อง และแต่งกายดี เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ
2. วาจาสุภาพ น้ำเสียงอ่อนโยน และการพูดกับเด็กต้องใช้คำสุภาพเสมอ จะทำให้เด็กมีวาจาดี และประโยชน์ที่พูดกับเด็กควรเป็นประโยคที่สมบูรณ์และชัดเจน
3. ยิ้มแย้ม แจ่มใส ยิ้มง่าย นำพูด นำคบหาสมาคมด้วย ซึ่งจะทำให้เด็กๆ รู้สึกมีความอบอุ่น และโดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กนั้น ครูผู้สอนควรให้ความเป็นกันเองกับเด็กให้มากที่สุด
4. มีความรักเด็ก และปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความรักอย่างแท้จริง และเสมอหน้ากัน การรักเด็ก เป็นความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน
5. อารมณ์ดี ใจเย็น ผู้ที่อยู่กับเด็กจะต้องเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย ไม่โมโหร้าย ไม่ตกใจ และตื่นเต้นจนเกินไป มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก

6. เมตตา กรุณา ปกติเด็กเล็กๆ จะมีจิตใจอ่อนโยน ถ้าครูดูแลเด็กด้วยความเมตตา กรุณา จะทำให้เด็กกว้างง่ายและเป็นคนดี
7. มีความเป็นระเบียบ สะอาด และประหยัด พร้อมทั้งฝึกเด็กให้เคยชินด้วยการจัดสภาพห้องเรียน
8. อุดหนุน ครูจะต้องฝึกตนเองให้มีความอดทน เพราะเด็กยังไม่สามารถเข้าใจและทำอะไรได้เท่าผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างมาก
9. ขยัน เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ไม่ดูคายนขยันทำงานให้สำเร็จไปด้วยดี
10. ซื่อสัตย์ ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตน ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้เด็กประพฤติตาม
11. ยุติธรรมและตัดสินใจดี ครูจะต้องมีความยุติธรรม เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ วางตนเป็นกลาง รู้จักเหตุและผล และสามารถตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะแก้ปัญหาได้
12. เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กเล็กๆ ว่ายังต้องการดูแลความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด สิ่งนี้จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กอยากมาโรงเรียน ฉะนั้นครูผู้สอนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กวัย 5-6 ปี และสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กได้
13. ชอบศิลปะ ครูผู้สอนเด็กเล็กควรมีความสามารถในการวาดภาพ ร้องเพลง เล่นดนตรี ทำการฝีมือเหล่านี้จะช่วยในการสอนเด็กได้เป็นอย่างดี
14. สุขภาพดี ครูควรรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ยิ่งอยู่กับเด็กเล็กมาก ครูจะต้องระวังในเรื่องของสุขภาพให้มาก เพราะจะต้องพูด เคลื่อนไหวและเล่นอยู่กับเด็ก

15. แคล่วคล่องว่องไว การอยู่กับเด็กเล็กเล็กๆ จะต้องเคลื่อนไหวอยู่เสมอ กระฉับกระเฉง สามารถติดตามได้ทัน

Hirschmann (2000 อ้างใน มุลินนิชมรมไทย-อิสราเอล ในพระราชูปถัมภ์ และ มุลินนิช สดศรี-สฤณีวงศ์, 2542) เชื่อว่า ครูแต่ละคนมีเอกลักษณ์เฉพาะตน มีจุดเด่น และจุดด้อย ครูควรเป็น นักคิด นักเรียนรู้ รู้จักประเมินตนเอง และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำ ครูต้องยอมรับว่าตนไม่รู้ ทุกเรื่อง ดังนั้น จึงต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก และเรียนรู้ระหว่างกัน รู้จักการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งสมมติฐาน สรุป และประเมินผล ครูต้องสอนให้เด็กมีความรับผิดชอบครูต้องรู้จักเด็ก เพื่อจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาเต็มศักยภาพในทุกด้าน และบทบาทหน้าที่ของครูอิสราเอลนั้นต้องสามารถทำได้ ทุกอย่าง ให้ความสำคัญกับ อำนวยความสะดวกให้กับเด็ก ครูไทยสอนอย่างเดียว ซึ่งแตกต่างอยู่แล้ว เพราะคนละชาติ ในความแตกต่างที่พบจากการสอนระหว่างครูไทยกับครูอิสราเอล มีอะไรที่แตกต่างบ้าง เช่น ครูอิสราเอลสอนทักษะในการขับรถ สอนวิธีการให้แต่ไม่บอกคำตอบ ส่วนครูไทยสอนวิธีการหาปลา แต่ให้เครื่องมือหาปลาไปด้วย การสร้างสภาพแวดล้อมที่อยู่ในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียนได้ ครูที่อิสราเอลเชื่อมั่นในตัวเด็ก ว่าเด็กสามารถเล่นได้ เรียนรู้ได้ และสามารถปล่อยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ แต่ครูไทยไม่กล้าปล่อยให้เด็กเรียนรู้เอง เพราะเกรงว่าเด็กจะไม่เกิดการเรียนรู้ ถ้าเปิดประตูเข้าไปในห้องเรียนจะเห็นครูยืนอยู่กลางห้อง แล้วให้เด็กทำตามที่ครูสั่ง เปรียบเสมือนรูปที่แขวนอยู่ข้างฝาห้อง แต่ถ้าการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เมื่อเปิดห้องต้องเจอเด็ก ไม่ใช่เจอครูพูด แล้วเด็กนั่งเงียบ ครูเป็นผู้ที่สนับสนุนความต้องการของเด็ก แต่บทบาทการ เรียนรู้เป็นหน้าที่ของเด็ก

คุณลักษณะของครูที่ดีนั้น นักการศึกษาต่างประเทศได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับลักษณะของ ครูที่ดีไว้มากมาย เช่น Hessong and Weeks (1987 อ้างใน พิชัย ไชยสงคราม, 2542) ได้กล่าวถึง ลักษณะครูที่ดีอย่างเป็นระบบและครอบคลุมพอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ การมีความรู้หรือความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ซึ่งได้ศึกษาเล่าเรียนมา เป็นอย่างดี มีความแม่นยำในวิชาการ
2. เป็นผู้มื่ออารมณ์ขัน คือ เป็นผู้ที่สามารถสอดแทรกความรู้สึก ที่ทำให้ขำขันหรือ สนุกสนานในการสอนและการมีอารมณ์ขันของครูต้องเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ก่อให้เกิด ค่านิยมที่ดี

3. เป็นผู้มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน หมายถึง การมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือปรับเปลี่ยนสภาพการณ์ให้เหมาะสมกับการสอนได้ รู้จักยืดหยุ่นในการอบรมสั่งสอน สามารถปรับแผนการเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างดี

4. เป็นผู้มีความตั้งใจในการทำงาน เป็นผู้ที่มีความรักในตัวเองและยินดีในภารกิจการสอน จะไม่มองว่าการสอนเป็นเพียงภารกิจที่ต้องรับผิดชอบเท่านั้น แต่จะยินดีเมื่อได้สอนอุทิศเวลาให้กับ การงานที่ทำ อย่างเต็มที่

5. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากสำหรับผู้ที่เป็นครู ความซื่อสัตย์จริงใจเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเชื่อถือไว้วางใจ และมีน้ำใจที่จะปฏิบัติหรือกระทำ ตามคำสั่งสอนของครู

6. เป็นผู้ที่มีความสามารถสร้างความชัดเจน ความสามารถในการทำให้ผู้ที่สัมพันธ์ด้วย เข้าใจ ได้รวบรวมชัดเจนเป็นเรื่องของความสามารถในการสื่อสารทั้งการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน การปฏิบัติหน้าที่การงานใดๆ ต้องปฏิบัติด้วยความชัดเจน โปร่งใส ถูกต้องตามหลักและระเบียบ แบบแผนอันดีงาม

7. เป็นคนเปิดเผย คือ เป็นคนที่ไม่ทำตัวลึกลับ เจ้าเล่ห์ ไม่เป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก เต็มใจเปิดเผยให้ผู้อื่นรับรู้ รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย ความเข้าใจการกระทำของตนเสมอ

8. เป็นผู้มีความอดทน หมายถึง ความเป็นผู้มีความเพียรพยายามหรือขยัน ขันแข็ง สำหรับ ครูต้องมีคุณสมบัติข้อนี้มากเป็นพิเศษ เพราะนอกจากจะเป็นผู้ที่อดทนในหน้าที่การสอน และงาน อื่นๆ แล้วยังต้องอดทนต่อพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนอีกด้วย

9. เป็นแบบอย่างที่ดี ครูควรเป็นบุคคลที่กระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ และ สังคม เพราะนักเรียนต้องมีแบบอย่างที่ถูกต้องดีงาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของตน เป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ ทั้งในเวลาสอนและในการดำเนินชีวิต

10. เป็นผู้สามารถประยุกต์ทฤษฎีไปปฏิบัติได้ การนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนไปใช้ให้เกิดอย่างมีประสิทธิภาพนั้น บางครั้งสภาพจริงไม่เหมือนกับทฤษฎีที่เรียนมาครูต้องประยุกต์ทฤษฎีไปใช้อย่างเหมาะสม

11. เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง คือ การกล้าตัดสินใจ โดยสามารถเลือกวิถีทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาต่างๆ ครูต้องสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง โดยการสั่งสมประสบการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะการสอนให้มากที่สุด และต้องเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนสอนด้วย

12. เป็นผู้ที่มีความสามารถในศิลปะวิทยาการหลายด้าน ครูที่ประสบความสำเร็จ จะต้องมีความรู้และความสามารถในวิทยาการอื่นๆ ด้วย ความรู้พิเศษเป็นความสามารถเฉพาะตัว ที่จะช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูอาจจะต้องใช้เพื่อช่วยให้งานในหน้าที่ครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

13. เป็นผู้แต่งกายเหมาะสมและสุภาพเรียบร้อย นามัยส่วนบุคคลดี ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยและสะอาดอยู่เสมอ สวมใส่เสื้อผ้าถูกกาลเทศะเหมาะสมกับความเป็นครูหรือแต่งกายตามรูปแบบที่ทางสถานศึกษากำหนดสุภาพอนามัยส่วนบุคคลของครูเป็นสิ่งที่สำคัญทั้งสุขภาพทางร่างกายและจิตใจซึ่งจะมีผลให้การสอนประสบความสำเร็จด้วยดี

บทบาทครูปฐมวัย

ประไพ สิทธิเลิศ (2542) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำตามหน้าที่ที่เกิดขึ้นโดยสัญญาชาติตามธรรมชาติ เช่น บทบาทของบิดา มารดา

สุจริต เพียรชอบ (2537) กล่าวว่า บทบาทของครูในปัจจุบัน มีความสำคัญต่อประเทศชาติ ดังนี้

1. พัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูงขึ้น มีความรอบรู้ในสรรพวิทยาการต่างๆ ครูควรทำตนเป็นผู้ชี้แนะมากกว่าที่จะลงมือสอนและกระทำกิจกรรมเองหมดทุกอย่าง ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จะได้เป็นผู้ที่ใ้ใครรู้ ใครเรียน มีทักษะและนิสัยในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอีกด้วย

2. จัดสร้างสถานการณ์ต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนรู้จักคิด มีเหตุผล จะพูดจะทำหรือจะคิดอะไรมักจะใช้วิจารณญาณประกอบด้วยเสมอ ครูควรที่จะได้ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง มีระเบียบ รู้จักบังคับใจและหักห้ามใจตนเอง เพราะความมีระเบียบวินัยนี้ไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเองเท่านั้น แต่เป็นประโยชน์กับการพัฒนาประเทศอย่างยิ่งอีกด้วย

3. พยายามปลูกฝังลักษณะนิสัยสำคัญๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เช่น ความตรงต่อเวลา ความขยันหมั่นเพียร มานะ อดทน การทำงานหนัก ความรักงาน ตัวครูเองควรเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม ความประพฤติเหล่านี้

4. การปลูกฝังค่านิยมและมโนทัศน์ที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ในปัจจุบันนี้โดยเฉพาะคนในเมืองใหญ่ มักมีค่านิยมที่ผิดไปจากที่ควรจะเป็น เช่น การนิยมวัตถุมากกว่า คุณธรรมความดี การเอาตัวรอด การเห็นแก่ตัว ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม การนิยมของต่างประเทศมากกว่าของไทย เหล่านี้เป็นต้น

5. การปลูกฝังความเป็นนักประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน บทบาทของครูในด้านการปลูกฝังความเป็นนักประชาธิปไตยนี้เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย

6. การให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น นอกจากการสอนในชั้นเรียนตามปกติแล้ว ครูยังจะได้มีโอกาสในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ อีกด้วย การให้การศึกษานั้นอาจจะเป็นไปในทางตรงและทางอ้อม

ทางตรง คือ การจัดชั้นเรียนสำหรับผู้ใหญ่ในตอนเย็นหรือตอนกลางคืน

ทางอ้อม คือ การให้การศึกษโดยผ่านทางนักเรียน เมื่อนักเรียนได้เรียนบทเรียนต่างๆ จากโรงเรียนแล้ว เช่น การเกษตรกรรมแผนใหม่ สุขศึกษา โภชนาการ ซึ่งในการเรียนนั้น อาจมีการปฏิบัติที่บ้านด้วย ผู้ปกครองของเด็กก็จะเกิดการเรียนรู้ไปในขณะเดียวกันกับลูกที่ลูกนำไปปฏิบัติที่บ้าน

7. การปลูกฝังทางด้านอาชีพ ให้นักเรียนมีทักษะและมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพต่างๆ ได้ ในต่างประเทศได้มีการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับทางด้านอาชีพ (Career Education) โดยสอดแทรก ความรู้ความชำนาญทางด้านวิชาชีพเข้าไปในบทเรียนต่างๆ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา และการลงมือปฏิบัติจริงด้วย

8. บทบาทในการปลูกฝังวัฒนธรรม บทบาทของครูที่สำคัญอีกบทบาทหนึ่ง ก็คือ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การพัฒนากำลังหรือพัฒนาเศรษฐกิจ จะก้าวหน้าไปตามลำพังมิได้ วิธีทางในการดำเนินชีวิตของคนจะต้องดำเนินควบคู่กันไปด้วย

9. บทบาทในการพัฒนาสังคม เมื่อเข้าไปอยู่ในชุมชนใดๆ ก็ตาม ต้องพยายามที่จะพัฒนา ชุมชนนั้นๆ ให้ดีขึ้น

10. บทบาทในการแก้ไขปัญหาในชุมชน เมื่อพบว่าชุมชนนั้นๆ มีปัญหาแล้วก็ควรหา ทางแก้ไข ปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น ครูอาจจะต้องทำตนเป็นกลาง ติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มาดำเนินการช่วยเหลือ

11. การให้ความรู้เกี่ยวกับการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ตลอดจน สงวนทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากประชาชนไม่รู้จักนำทรัพยากรธรรมชาติมาปรับปรุง หรือใช้ให้ เป็นประโยชน์ ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะให้ความรู้แก่นักเรียน ตลอดจนประชาชนเกี่ยวกับการใช้ และสงวนทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นสมบัติล้ำค่าของประเทศ

12. บทบาทของครูในการธำรงความมั่นคงของประเทศ ในการพัฒนาประเทศจะต้องมีการ พัฒนาไปในด้านต่างๆ ไปในขณะเดียวกัน ในด้านการเมืองและการปกครอง มีการพัฒนาไป เช่นเดียวกัน ครูจึงหาโอกาสที่จะได้สนทนาและแลกเปลี่ยนความเห็นกัน

ผกา สัตยธรรม (2544) ได้กล่าวถึง ครูในปัจจุบันนอกจากต้องมีความรู้ ความสามารถแล้ว สิ่งที่เขาขาดไม่ได้เลยคือ คุณธรรมต่างๆ ด้วยการนำธรรม ฝึกฝน และปฏิบัติเพื่อให้ใช้ประโยชน์ ทั้งแก่ตนเองและสั่งสอนศิษย์ให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่า เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อีกด้วย

บทบาทของครูในปัจจุบันและอนาคต

บทบาทของครูได้มีผู้รู้ให้แนวคิดไว้ต่าง ๆ ดังประเด็นต่อไปนี้

1. บทบาทในการเป็นผู้นำทางวิญญาณ (ประไพ สิริเลิศ, 2542) มีดังนี้

- 1.1 สอนให้รู้จักความรอดพ้นที่แท้จริง คือ การรอดพ้นจากความทุกข์ทั้งกายและใจ
- 1.2 สอนให้รู้จักความสุขที่แท้จริง คือ ความสุขจากการบริหารชีวิตให้เป็นสุขและความสุขในการใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- 1.3 สอนให้รู้จักหน้าที่ของมนุษย์แท้จริงมี 4 ระดับคือ
 - หน้าที่ตามบทบาท
 - หน้าที่ในการทำประโยชน์ต่อสังคม
 - หน้าที่ในการยกระดับจิตใจให้อยู่เหนือกิเลส
 - หน้าที่ในการดับกิเลส ซึ่งจะส่งผลช่วยให้ดับทุกข์ทั้งปวงได้หมดสิ้น

2. บทบาทในการเป็นผู้นำทางด้านศีลธรรม จริยธรรมและค่านิยม ครูมีบทบาทในการนำการศึกษาไปพัฒนาคน ที่สร้างสังคมที่พึงประสงค์เป็นโลกทั้ง 3 ของคนดีคือ

มนุษย์โลก คือ สร้างบุคคลที่มีจิตใจสูง

พรหมโลก คือ สร้างบุคคลที่ประเสริฐ รักเพื่อนมนุษย์มีพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

เทวโลก คือ สร้างบุคคลให้มีหิริโอตตปปะ

3. บทบาทในการสร้างสันติสุขให้สังคม ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม เพราะครูทำหน้าที่ในการพัฒนาศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทักษะให้คนทุกคนในสังคม ทำให้ทุกคนมีความสามารถในการสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนมีความสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. บทบาทในการสร้างเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ ครูมีบทบาทในการสร้างและพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งสามารถคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ครูจึงเป็นทั้งแบบอย่างและเป็นที่พักพิงของสังคม

5. บทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติให้รู้คุณค่าต่อระบอบการปกครอง ภาษาไทย เนื่องจากครูมีความสำคัญในการปลูกฝังและส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ ที่จะนำไปสู่ความรัก ความหวงแหนและกตัญญูรู้คุณบรรพบุรุษไทยที่ได้สร้างผลงานและความเสียสละเพื่อชาติ

สรุป บทบาท คือ การกระทำตามหน้าที่ที่บุคคลได้รับมอบหมายให้กระทำ บทบาทของครูในปัจจุบันและอนาคต ควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางวิญญาณ เป็นผู้นำทางด้านศีลธรรม จริยธรรมและค่านิยม การสร้างสันติสุขให้สังคม บทบาทในการสร้างเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ และบทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรม ของชาติบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูจึงเป็นภารกิจที่ต้องทำตามกฎหมายหรือข้อตกลง จะช่วยให้ครูมีคุณสมบัติที่เชื่อถือได้ เช่น หน้าที่และความ รับผิดชอบตามมาตรฐานตำแหน่งข้าราชการครูของคุรุสภา หน้าที่และความรับผิดชอบตามหลัก คำสอนของพุทธศาสนา หน้าที่และความรับผิดชอบตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 และหน้าที่และความรับผิดชอบตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526

ไกรนุช ศิริพูล (2531) ได้กล่าวบทบาทหน้าที่ครูตามหน้าที่ไว้ดังนี้

1. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อศิษย์

1.1 แนะนำสั่งสอนดี

1.2 ให้ศึกษาเล่าเรียนดี

1.3 บอกศิลปะให้สิ้นเชิงไม่ปิดบังอำพราง

1.4 ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง

1.5 ทำความป้องกันในทิศทั้งหลาย กล่าวคือ จะไปทางทิศใดก็ไม่อดยาก

ทักษะอื่นๆ ที่ครูควรมีต่อศิษย์ คือ

- 1) มีความรัก ความเมตตาต่อศิษย์เป็นพื้นฐาน
- 2) อบรมสั่งสอนให้ศิษย์เป็นพลเมืองดี ป้องกัน ห้ามปรามมิให้ทำชั่ว
- 3) แสวงหาวิธีสอนใหม่ๆ เพื่อให้ศิษย์มีความแจ่มแจ้งในวิชาการ
- 4) เป็นที่ปรึกษาหารือ แนะนำในด้านการศึกษาและอาชีพแก่ศิษย์
- 5) ดูแลส่งเสริมให้มีสุขภาพอนามัยดี สร้างสุนิสัยที่ดี
- 6) ไม่นำศิษย์ไปในทางเสื่อมเสีย
- 7) ไม่แสดงความใจดี เอื้ออาทรเป็นพิเศษแก่ศิษย์ที่มีฐานะดี บิดามารดามีตำแหน่งหน้าที่ราชการสูง หรือเป็นผู้มีอิทธิพล
- 8) ช่วยเหลือศิษย์ในการแก้ปัญหาต่างๆ
- 9) ช่วยเหลือศิษย์ในทุกสถานะเท่าที่สามารถจะทำได้

10) สร้างอาชีพให้แก่ศิษย์ในอนาคต โดยสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนไปใช้ใน ชีวิตจริงได้

2. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อสถานศึกษา ซึ่งครูควรปฏิบัติดังนี้

2.1 ช่วยสร้างศรัทธาจากประชาชนให้กับโรงเรียนของตน

2.2 จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้กับโรงเรียนของตน

2.3 ช่วยพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม น่าอยู่

2.4 เอาใจใส่รักษาผลประโยชน์ของโรงเรียน

2.5 ช่วยป้องกันภัยพิบัติอันอาจเกิดขึ้นกับโรงเรียน

2.6 ช่วยกิจการต่างๆ ของโรงเรียนให้ลุล่วงไปด้วยดี

2.7 ช่วยรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน ให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านวิชาการ และ กิจกรรมต่างๆ

2.8 ช่วยส่งเสริมจริยธรรม และศีลธรรมอันดีงามให้แก่บุคลากรของโรงเรียน

3. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อเพื่อนครู ซึ่งครูควรปฏิบัติดังนี้

3.1 เอื้อเฟื้อช่วยเหลืองานส่วนตัวเท่าที่สามารถจะกระทำได้

3.2 รักษาชื่อเสียงของคณะครูและให้เกียรติแก่กัน

3.3 ปฏิบัติหน้าที่แทนเมื่อเพื่อนครูต้องมีการอื่นทางราชการ หรือเจ็บป่วยหรือมีภารกิจจำเป็นส่วนตัว

- 3.4 ช่วยปกป้องอันตรายทั้งปวง อันอาจมีแก่เพื่อนครู
 - 3.5 รักษาความสามัคคีระหว่างเพื่อนครู ไม่แบ่งแยกสถาบันที่ต่างกัน หรือมาจากภาคเดียวกัน
 - 3.6 ช่วยรักษาผลประโยชน์ให้แก่เพื่อนครูด้วยกัน
 - 3.7 แนะนำความรู้และวิทยาการใหม่ๆ ให้
 - 3.8 เป็นที่ปรึกษา แนะนำดีเมื่อเพื่อนครูมีปัญหาหรือประสบความเดือดร้อน
4. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองและครูหากได้ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดก็จะได้ช่วยกันแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กของตนได้อย่างถูกต้อง หรือช่วยลดปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่ตัวเด็กหรือผู้ปกครองของเด็ก ครูจึงควรให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือแก่ผู้ปกครองของนักเรียนดังนี้
- 4.1 ร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อแก้ไขปัญหาเด็ก ซึ่งอาจจะเกิดจากการเรียน หรือความประพฤติ
 - 4.2 ให้คำแนะนำหรือเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษาต่อหรือการเลือกอาชีพของนักเรียน
 - 4.3 ร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอน
 - 4.4 ให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือในกิจการบางอย่างของผู้ปกครอง ตามความเหมาะสม
 - 4.5 ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ อันเกิดขึ้นกับผู้ปกครอง
 - 4.6 รายงานผลการศึกษาของเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ

4.7 แสวงหาทุนการศึกษาต่อให้แก่เด็กที่ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่สู้ดีนัก เพื่อช่วยผ่อนภาระแก่ผู้ปกครอง

5. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาโดยตรง และใกล้ชิดของครูก็คือ ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการและอธิการในสถาบันครู ผู้บังคับบัญชาย่อมเป็นผู้นำในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษานั้นๆ ผู้บังคับบัญชาแต่ละสถาบันย่อมมีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญงานในหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ครูในฐานะผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ควรจะได้ปฏิบัติตนดังนี้

5.1 แสดงความเคารพผู้บังคับบัญชาด้วยใจจริง

5.2 สนับสนุนนโยบายที่ผู้บังคับบัญชากำหนดไว้ด้วยความสุจริตใจ หากไม่เห็นด้วยกับนโยบาย ก็มีควรรนำเรื่องราวหรือนโยบายที่ตนไม่เห็นชอบด้วย ไปกล่าวกับบุคคลภายนอก หรือแนะนำผู้อื่นให้คล้อยตาม

5.3 ไม่กล่าววาจาเท็จหรือรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

5.4 ไม่รวมกลุ่มสนับสนุนผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติผิดต่อระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือทำลายคุณธรรมอันดีเพื่อประโยชน์แห่งฝ่ายตน

5.5 ปกป้องอันตรายทั้งปวงอันอาจจะเกิดขึ้นกับผู้บังคับบัญชา

5.6 ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาโดยชอบด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น ให้งานประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ

5.7 ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผู้บังคับบัญชาในฐานะที่เป็นเพื่อนร่วมรุ่นเดียวกัน เป็นญาติพี่น้องกัน เป็นเพื่อนรักกัน หรือเป็นคนบ้านเกิดเดียวกัน

5.8 ไม่นำอามิสของขวัญอันมีราคาแพงมอบให้ผู้บังคับบัญชาด้วยหวังลากสักการะ และผลประโยชน์แห่งตน

5.9 ไม่ผูกขาดความรัก ความเคารพ ความใกล้ชิดต่อผู้บังคับบัญชามากเกินไป

5.10 ไม่กระทำให้ผู้บังคับบัญชาต้องเสื่อมเสียในด้านความประพฤติและศีลธรรม

จรรยา

6. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อสถาบันชาติ

- 1) อบรมสั่งสอนให้ศิษย์มีความรักและความภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย ในแผ่นดินไทยที่ร่มเย็นเป็นสุขและอุดมสมบูรณ์
- 2) อบรมสั่งสอนให้ศิษย์มีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติไทย ยกย่อง เคารพ เทิดทูน บรรพบุรุษของไทย วีรชนไทยที่ได้สละเลือดเนื้อและชีวิต ปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไทยไว้ เพื่อเป็นมรดกแก่ลูกหลานไทย เป็นชาติไทยมาได้จนทุกวันนี้
- 3) อบรมสั่งสอนให้ศิษย์มีความรักและหวงแหนในผืนแผ่นดินไทย
- 4) อบรมสั่งสอนให้อนุรักษ์ขนบประเพณีและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย เช่น การแต่งกาย มารยาทไทย เป็นต้น
- 5) สอดส่องดูแลพองภัยอันอาจเกิดขึ้นแก่ชาติ
- 6) เคารพยกย่องผู้ทำคุณประโยชน์แก่ชาติ
- 7) นิยมไทย เช่น ใช้ธงไทย รับประทานอาหารไทย ฟังเพลงไทย ส่งเสริมศิลปะไทย
- 8) ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชาติด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เสียภาษีตามที่เป็นอย่างจริง เข้ารับใช้ชาติด้วยการเป็นทหาร

9) ไม่เป็นตัวแรงของส่งเสริมให้เกิดการแตกแยกความสามัคคีของคนในชาติ

10) ศึกษาถึงปัจจัย ที่ก่อให้เกิดความมั่นคงของชาติไทย และปฏิบัติตามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของครู

หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อสถาบันศาสนา

- 1) ไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนา
- 2) ศึกษาประวัติและคำสอนในศาสนาให้เข้าใจอย่างถูกต้อง
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ศิษย์ยึดมั่นและปฏิบัติตามคำสอนในศาสนา และนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
- 4) ป้องกันภัย การบ่อนทำลาย และแก้ไขความเสียหายอันอาจเกิดแก่ศาสนา
- 5) ส่งเสริมความเจริญมั่นคงทางศาสนาด้วยการ
 - 5.1) ร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การเวียนเทียน ฉลองเทียนเข้าพรรษา หรือร่วมทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา
 - 5.2) ทำนุบำรุงพระศาสนาให้ดำรงอยู่ เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า
 - 5.3) อุทิศดุปัจจัยเพื่อการศึกษาของสงฆ์
- 6) ช่วยอนุรักษ์และปกป้องภัยแก่ ปุชนิยวัตถุ ปุชนิยสถานทางศาสนา รวมทั้งศิลปกรรมต่างๆ ทางศาสนา
- 7) ยึดมั่นคุณธรรมทางศาสนาให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนทั่วไป

หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

- 1) ไม่นำเรื่องราวเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์มาวิพากษ์วิจารณ์
 - 2) ปกป้องและแก้ไขข่าวลืออันจะนำความเสียหายมาสู่สถาบันกษัตริย์
 - 3) จัดนิทรรศการเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจในวันสำคัญๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา
 - 4) จัดพิธีเทิดพระเกียรติวันเฉลิมพระชนมพรรษา
 - 5) ตั้งโต๊ะหมู่บูชาหรือประดับธงชาติในวันสำคัญหรือในขณะที่ยะบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จผ่าน
 - 6) สละทรัพย์สินหรือบริจาคโลหิต โดยเสด็จพระราชกุศล
 - 7) ร่วมกิจกรรมเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมราชินีนาถ เช่น เดินเทิดพระเกียรติ ร่วมถวายพระพร เป็นต้น
 - 8) อบรมสั่งสอนศิษย์ให้รู้คุณค่าของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งเป็นศูนย์รวมแห่งความมั่นคงของชาติ
7. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูจากผลงานวิจัย ปราบกฏผลตามอันดับดังนี้
- 7.1 หมั่นอบรมเด็กอยู่เสมอ
 - 7.2 ตั้งใจสอน รักการสอน
 - 7.3 จัดการปกครองได้เป็นที่เรียบร้อย
 - 7.4 เตรียมการสอนและทำบันทึกการสอน

- 7.5 หมั่นวัดผลและติดตามผลการเรียน
- 7.6 รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 7.7 ช่วยให้คำแนะนำแก่เด็กด้วยความเต็มใจ
- 7.8 สอนให้เด็กเป็นประชาธิปไตย
- 7.9 ทำบัญชีเรียกชื่อและสมุดประจำวัน
- 7.10 ดูแลบำรุงรักษาห้องเรียน และอาคารสถานที่
- 7.11 เกี่ยวกับการสอน การอบรม การวัดผล
- 7.12 เกี่ยวกับธุรการและระเบียบวินัย
- 7.13 ค้นคว้าเพิ่มเติมและหาความรู้ใหม่ๆ มาสอน
- 7.14 สอนให้เด็กเป็นคนดี
- 7.15 หมั่นหาความรู้ และวิธีการหาความรู้
- 7.16 เป็นตัวอย่างแก่เด็ก
- 7.17 จัดการแนะแนวที่ดีแก่เด็ก
- 7.18 ช่วยงานสารบรรณ และธุรการโรงเรียน
- 7.19 เอาใจใส่เด็ก

7.20 บริการ โรงเรียน

7.21 เป็นครูประจำชั้น

7.22 ทำระเบียบ และสมุดรายงานนักเรียน

7.23 มีมนุษยสัมพันธ์ดี

7.24 ร่วมกิจกรรมของชุมชน

7.25 สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

7.26 เอาใจใส่และพยายามเข้าใจปัญหาและความต้องการของเด็ก

7.27 ประชาสัมพันธ์ดี

สรุปแล้วบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครู ก็คือ ความรับผิดชอบต่อศิษย์ ต่อสถานศึกษา ที่ครูสังกัดต่อเพื่อนครู ต่อผู้ปกครองนักเรียน ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อความมั่นคงของชาติทั้ง 3 สถาบัน ได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งผู้เป็นครูจะต้องพยายามรักษาหน้าที่และความรับผิดชอบ เหล่านี้ด้วยความสำนึก เต็มใจ เกร่งกรัด และมีประสิทธิภาพ

แนวคิดคุณลักษณะของครูที่ดี

ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปกี่ยุคกี่สมัยเราทุกคนคงต้องยอมรับว่าโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเหล่าบรรดานักเรียน ซึ่งใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ภายใต้หลังคาบ้านหลังนี้สถานທີ່ที่ซึ่งคอยสร้างเสริมประสบการณ์ต่างๆให้แก่ผู้เรียน ชีวิตของคนเรานั้นเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็กจะได้รับความรู้เบื้องต้นในการดำรงชีวิต จากพ่อแม่ผู้ปกครอง เมื่อเติบโตใหญ่ถึงวัยเรียนก็จะต้องเข้าโรงเรียนเพื่อเข้ารับการศึกษา บรรยากาศความอบอุ่นในการดำรงชีวิตจากครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ต้องห่างจากครอบครัวในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อเข้ารับการเรียนรู้จากครูในโรงเรียน และแน่นอนผู้ที่มิบทบาทและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนกลไกเหล่านี้ก็คือ “ครู” ซึ่งครูที่ดีนั้นย่อมที่จะต้องอุทิศจิตวิญญาณ

สละเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ ครูอาวุโส ในโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเข็มเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ซึ่งมีพระราชดำรัส เกี่ยวข้องกับลักษณะของครูที่ดีไว้ ตอนหนึ่งว่า “ครูที่แท้นั้นต้องเป็นผู้ทำแต่ความดี คือ ต้องหมั่น ขยันและอุทิศสหายเพียร ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ต้องหนักแน่น อดกลั่นและอดทน ต้องเมตตาหวังดี ต้อง อบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้นทั้งในด้านวิชาการและความฉลาดรู้ ในเหตุผล”

ครูเป็นแม่พิมพ์ของชาติ เป็นผู้มีหน้าที่หลักในการหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี ของชาติทั้งในด้านวิชาการ วิชาชีพและคุณธรรมจริยธรรม ครูจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ปฏิบัติตนให้เป็น แบบอย่างที่ดีอันเป็นตัวอย่างที่จะนำไปถ่ายทอดต่อเยาวชน เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้อง และเหมาะสม ครูจึงต้องตระหนักถึงเรื่องนี้ (สุริย์ สุเมธินฤมิตร, 2539)

ความหมายของครู

คนทุกคนเกิดมาต้องมีครู และ ทุกคนต้องเป็นครู ครูคนแรกของทุกคนคือ บิดามารดาใน กรณีที่บุคคลใดเกิดมาแล้วไม่ได้พบหน้าบิดามารดา ก็ให้ถือว่าผู้อุปการะเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดนั้นเป็น ครูคนแรกของตน ส่วนที่กล่าวว่า ทุกคนเกิดมาต้องเป็นครู นั้น เพราะตนเองสามารถสอนตนได้ทุก ขณะที่มีสติสัมปชัญญะ เช่น เตือนให้ตัวเองระมัดระวังขณะเดินทางไปเรียน เตือนตนเองให้รู้จัก ประหยัดการใช้จ่ายเงิน เตือนตนเองให้รู้จักว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน แล้วตนไม่ควรทำ เป็นต้น โดยจะแยกอธิบายความหมายของแต่ละคำ ดังต่อไปนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครู” ว่ามีรากศัพท์มาจากภาษา บาลี คือ “ครู-ครู” หรือจากภาษาสันสกฤต ว่า “คุรุ” ซึ่งเป็นคำ นามแปลว่า ผู้สั่งสอนศิษย์หรือ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ แต่ถ้าเป็นคำ วิเศษณ์แปลว่า หนัก สูง ใหญ่

Good (1973) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครู” ไว้หลายนัยด้วยกันดังนี้

1. ครู คือ บุคคลทางราชการจ้างไว้เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำ หรืออำนวยความสะดวก การจัดการเรียนสำหรับนักเรียน หรือนักศึกษาในสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือ เอกชน

2. ครู คือ บุคคลที่มีประสบการณ์หรือมีการศึกษามากหรือดีเป็นพิเศษ หรือมีทั้งประสบการณ์และการศึกษาคือเป็นพิเศษในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่สามารถช่วยให้บุคคลอื่นๆ เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาก้าวหน้าได้

3. ครู คือ บุคคลที่สำเร็จหลักสูตรวิชาชีพจากสถาบันฝึกหัดครู และการฝึกอบรมนั้นได้รับการยกย่องอย่างเป็นทางการโดยการมอบประกาศนียบัตรทางการสอนให้แก่บุคคลนั้น

4. ครู คือ บุคคลที่สั่งสอนอบรมคนอื่นๆ (ยนต์ ชุ่มจิต, 2546)

ดิเรก พรสีมา (2542) ให้ความหมายของคำ ว่า ครู คือ ผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม และคุณภาพประชากรในสังคม คือ ตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม วิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และการชี้นำ สังคมไปในทางที่เหมาะสม

ปิ่น มุทุกันต์ (2540 อ้างใน ยนต์ ชุ่มจิต, 2546) ให้ความหมายของ ครู ไว้ว่า

1. ครู ที่แปลว่าหนัก นั้น หมายถึง คนที่จะมาเป็นครูนั้นจะต้องผ่านการศึกษาเล่าเรียนมาอย่างหนัก เมื่อต้องสอนนักเรียนก็ต้องรับภาระอันหนัก กล่าวคือ ต้องหนักทั้งกายและจิตใจ หนักทางกาย หมายความว่า ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อนำความรู้ใหม่ๆ มาสอนศิษย์ให้ทันโลกทันเหตุการณ์ ในขณะที่สอนศิษย์ก็ต้องมีการประเมินผลการเรียนเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนักทางจิตใจนั้น หมายความว่า ผู้ที่มีวิญญานความเป็นครูจะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ ทุกข์สุขของศิษย์ ยามใดที่ศิษย์ของตนต้องเจ็บไข้ได้ป่วยหรือได้รับความเดือดร้อน ผู้เป็นครูก็พลอยทุกข์ใจหนักใจไปด้วย เป็นต้น

2. ครู ที่แปลว่า ทรหนัก นั้น หมายถึง การทรหนักในคุณงามความดีของครูที่ได้สั่งสมไว้ ผู้ที่เป็นศิษย์ทุกคนควรน้อมกายน้อมใจเข้าไปแสดงความเคารพหรือศึกษาเล่าเรียนด้วยความเคารพ เป็นต้น

พุทธทาสภิกขุ (2530) ได้ให้ความหมายของคำว่า ครู ไว้ว่า ในสมัยโบราณประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นเจ้าของคำคำนี้ ถือว่า เป็นคำที่สูงมาก “เป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณ” แล้วก็ทำให้ทางเดิน วิญญาณไปสู่คุณธรรมชั้นสูง เป็นเรื่องทางจิตใจโดยเฉพาะ มิได้หมายถึงเรื่องวัตถุมารยาทหรือ แม้แต่วิชาชีพจึงมีน้อยมาก ครุณั้นมักจะทำหน้าที่เป็นบุโหลหิตของพระราชา หรืออิสรชนซึ่งมีอำนาจ วาสนา มีหน้าที่การงานอันใหญ่หลวง คำว่า ครู เราเรียกกันมาเพียงแต่ว่าเป็นผู้ควรเคารพหรือมีความหนักที่เป็นหนักอยู่เหนือศิระะ เป็นเจ้าเหนืออยู่เหนือศิระะของคนทุกคน แต่เดี๋ยวนี้ได้ประกอบ อาชีพอย่างหนึ่งก็ได้ และจากความหมายดังกล่าวนี้ สามารถจำแนกความหมายของคำว่าครูออกเป็น 2 นัยคือ

1. ในสมัยโบราณครูอยู่ในสถานะผู้นำ เป็นผู้ประตู่ทางวิญญาณของศิษย์ไปสู่คุณธรรม ชั้นสูง และครูเป็นผู้ที่ควรแก่การเคารพ เป็นผู้ที่มีความหนักแน่น เป็นเจ้าเหนืออยู่เหนือศิระะของคน ทุกคน

2. ในปัจจุบันมองครูในฐานะผู้ประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง

มานิต มานิตเจริญ (2529: 195) ได้ให้ความหมายของคำว่าครูไว้ดังนี้ ครู คือ ผู้สั่งสอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ และเครื่องเตือนใจ เช่น ผิดเป็นครู

ยนต์ ชุ่มจิต (2534) ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ครู ไว้ดังนี้

1. คำว่า ครู มาจากรากศัพท์เดิมในภาษาบาลีว่า “ครุ – คุรุ” หรือ จากภาษาสันสกฤตว่า “คุรุ” ซึ่งเป็นรากศัพท์เดิมของคำว่า “การวะ” แผลงไปเป็น “เคารพ”

2. การการวะหรือเคารพ หมายถึง การตระหนัก ซึ่งหมายถึงการเอาใจใส่จดจ่อในความดี อันมีอยู่ในตัวคนหรือสิ่งของ ครูเป็นผู้ตระหนักโดยใช้บัญญัติพิจารณาใคร่ครวญในสิ่งที่ชั่ว ถูก ผิด ควรไม่ควร และเป็นผู้ที่ให้ศิษย์ควรตระหนัก

3. คำว่าครูในสมัยโบราณ หมายถึง เป็นผู้นำ เป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณของศิษย์ไปสู่ คุณธรรมชั้นสูง

4. ความหมายโดยทั่วไปของครู หมายถึง ผู้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ เป็นผู้มีความหนักแน่นควรแก่การเคารพบูชาของศิษย์

5. ปัจจุบัน ครู หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่สอนคน และมักใช้กับ ผู้สอนในระดับที่ต่ำกว่าการเคารพบูชาของศิษย์

สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (2543) ได้ให้ความหมาย “ครู” ว่าหมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

ส่วนความหมายของครูที่ดี พิชัย ไชยสงคราม (2542) ระบุว่า การที่จะได้ชื่อว่าเป็นครูดีนั้น ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะบางประการที่แตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพอื่นซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปผลการศึกษาสัมมนาเรื่องจรรยาบรรณไว้ในหมวดที่ 2 ว่าด้วยเอกลักษณ์ของครูซึ่งเน้นให้เห็นว่า ลักษณะเฉพาะของครูหรือคุณสมบัติของครูนั้น แตกต่างจากอาชีพอื่นๆ สรุปได้ดังนี้

1. อดทน รู้จักผ่อนปรนต่อปัญหา สามารถควบคุมอารมณ์ได้ทั้งในเวลาและนอกเวลา
2. รับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อตนเอง และสามารถร่วมงานเป็นหมู่คณะได้
3. เอาใจใส่ต่อการเรียน ความประพฤติ ความเป็นอยู่ และพิจารณาคูณค่าของศิษย์แต่ละคนด้วยเหตุผล
4. ใฝ่หาความรู้ ตำราฯ ปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ และมีหลักในการอบรมสั่งสอน
5. ขยันหมั่นเพียร รู้จักคิดริเริ่ม
6. มีความยุติธรรม และทำให้เกิดความอบอุ่นใจ
7. ดำรงตนอย่างเรียบง่าย ประหยัดเหมาะสมกับสภาพอาชีพ

8. เป็นผู้มีความรู้วัฒนธรรมและศีลธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ

9. สุกภาพเรียบร้อย ประพฤติดีสม่ำเสมอ เหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์

สรุปได้ว่า ความหมายของครู หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่เด่นเป็นพิเศษของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครู โดยจะมุ่งเน้นปลูกฝังให้ศิษย์รู้จักวิชาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ และนำความรู้ความสามารถที่ได้ไปพัฒนาประเทศชาติต่อไป โดยแตกต่างจากอาชีพอื่นๆ

ความเป็นครู

“ครู” นับว่าเป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่องให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอาชีพหนึ่ง เนื่องจากเป็นไปตามหลัก 6 ประการของการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ได้แก่ เป็นการให้บริการอย่างเจาะจง เป็นการใช่วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ มีเสรีภาพในวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ และมีสถาบันในการจรรโลงมาตรฐาน นอกจากนี้ผู้ที่จะมาเป็นครูได้ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณสมบัติเฉพาะที่พึงปรารถนาตามที่กำหนดไว้ วิจิตร ศรีสอ้าน (2535 อ้างในสุพิน ทองไทย, 2543)

แม้ว่าครูจะเป็นประชาชนเหมือนกับคนทั่วไป แต่สังคมไทยก็ให้การเคารพยกย่องถือว่าครู เป็นปูชนียบุคคล ดังนั้นผู้ที่จะเป็นครูจะต้องตระหนักในความเป็นครู และประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดเวลาใดก็ตาม ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความตอนหนึ่งว่า “ความเป็นครู หมายถึง การมีความรู้ดี ประกอบด้วย หลักวิชาที่ถูกต้องแน่นแฟ้น และแจ่มแจ้งแก่ใจ รวมทั้งคุณความดีและความเอื้ออารีปรารถนาที่จะถ่ายทอดเพื่อแผ่แก่ผู้อื่น ได้มีความรู้ความเข้าใจที่ดีด้วย ความแจ่มแจ้งแน่ชัดในใจ ย่อมทำให้สามารถส่งแสดงความรู้ออกมาให้เข้าใจตามได้โดยง่าย ทั้งในการปฏิบัติงานก็ย่อมทำให้ผู้ร่วมงาน ได้เข้าใจแจ่มชัด ส่วนความหวังดีโดยบริสุทธิ์ใจนั้น จะน้อมนำให้เกิดศรัทธาแจ่มใส มีใจพร้อมที่จะรับความรู้ด้วยความเบิกบาน ทั้งพร้อมที่จะร่วมงานกับผู้ที่มิมีคุณสมบัติของครู โดยเต็มใจและมั่นใจ ดังนี้ก็ทำให้ถือการใดๆ ที่กระทำอยู่ดำเนินไปโดยสะดวกราบรื่น และสำเร็จประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสมบูรณ์” (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544)

อาชีพทุกอาชีพย่อมมีความสำคัญต่อบุคคลด้วยกันทั้งสิ้น หากที่กล่าวอ้างว่าอาชีพใดมีความสำคัญกว่ากัน แต่ถ้าเรามาพิจารณาเฉพาะวิชาชีพครูให้ลึกซึ้งและกว้างขวางแล้วจะเห็นว่าผู้ที่เป็นครูนั้นต้องรับภาระหน้าที่ต่อสังคมและชาติบ้านเมือง หากผู้เป็นครูปฏิบัติภาระที่ตนเองรับผิดชอบบกพร่อง ผลกระทบก็ตกไปที่ความเลื่อมของสังคมและชาติบ้านเมือง ดังนั้นจึงมีคนตั้งสมณนามครูในลักษณะต่างๆมากมาย ดังเช่น

1. ครู คือ นักปฏิวัติในสนามรบทางการศึกษา หมายความว่า ครูเป็นผู้เปลี่ยนแปลงปรับปรุงทางการศึกษาของชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น ทั้งนี้ เพราะคำว่า “ปฏิวัติ” แปลว่าการเปลี่ยนแปลงระบบ นั่นคือ เปลี่ยนแปลงจากระบบที่ไม่ดีให้เป็นระบบที่ดีกว่าเดิม
2. ครู คือ ผู้ใช้อาวุธลับของชาติ หมายความว่า ครูเป็นผู้คอยอบรมสั่งสอนนักเรียน นักเรียนเปรียบเสมือนอาวุธลับของชาติให้เข้าไปตามที่สังคมกำหนด
3. ครู คือ ทหารเอกของชาติ หมายความว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความเก่ง มีความสามารถเป็นผู้นำของสังคมของชาติบ้านเมืองในทุกๆด้าน
4. ครู คือ แม่พิมพ์ของชาติ หมายความว่า ครูเป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนและบุคคลทั่วไปทั้งด้านความรู้และพฤติกรรมต่างๆ
5. ครู คือ กระจกเงาของเด็ก หมายความว่า ครูเป็นผู้คอยชี้แนะ แนะนำ ตักเตือนศิษย์ให้ตั้งอยู่ในความดี ไม่กระทำการที่จะนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและผู้อื่น
6. ครู คือ ดวงประทีปส่องทาง หมายความว่า ครูเป็นผู้ให้ความรู้ให้ปัญญาแก่เยาวชนทำให้เยาวชนมีความรู้ความสามารถ รู้คิด รู้ถูก รู้ผิด รู้ชั่ว รู้ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ รู้คุณรู้โทษ คนที่มีปัญญาย่อมมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนมีดวงประทีปอยู่กับตน
7. ครู คือ ผู้สร้างโลก หมายความว่า ครูเป็นผู้พัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้เขาเหล่านั้น ไปพัฒนาสังคมประเทศชาติ และในที่สุดพัฒนาโลกที่เขาอยู่

8. ครู คือ ผู้กุมความเป็นความเป็นความตายของชาติไว้ในมือ หมายความว่า ชาติ จะเจริญก้าวหน้าหรือถดถอยก็เพราะครู

9. ครู คือ ปุชนิยบุคคล หมายความว่า ครูเป็นบุคคลที่ควรเคารพบูชาของศิษย์และบุคคลทั่วไปในสังคม

10. ครู คือ วิศวกรสังคม หมายความว่า ครูเป็นนักสร้าง นักออกแบบ นักแก้ไข นักปรับปรุง นักเปลี่ยนแปลง และนักพัฒนาคน ให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ

จากสมณานามต่างๆ ที่กล่าวมานั้น ย่อมเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญ พร้อมทั้งเกียรติและศักดิ์ศรีที่สังคมมอบให้แก่ครู

วีรชัยโชค ไพบูลย์ (2543) ได้กล่าวถึงความเป็นครู นั้นมีอยู่ 3 ประเภท โดยจะพิจารณาจาก พฤติกรรมของความเป็นครู คือ

1. **เปลือกครู** ครูประเภทนี้จัดเป็นครูที่ด้อยในด้านคุณธรรมของความเป็นครูอย่างมาก ทั้งนี้ อาจเกิดจากการมิได้มีศรัทธาที่จะมาเป็นครูแม้แต่น้อย ครูประเภทเปลือกครูนี้มีวิญญูณความเป็นครูน้อยมาก จะทำการสอนไปวันหนึ่งๆ เพียงเพื่อให้วันเวลาผ่านไป ไม่คำนึงว่าศิษย์ของตนจะดีหรือชั่วอย่างไร ดังนั้นครูประเภทนี้จึงเปรียบได้กับเปลือกของต้นไม้ ซึ่งหากคุณค่าอันสำคัญมีค้อยได้ บางครั้งอาจไร้ค่ากว่าเปลือกของต้นไม้ด้วยซ้ำ เพราะเปลือกของต้นไม้บางชนิดยังให้ประโยชน์ในการนำมาทำเป็นตัวยาสมุนไพรสำหรับรักษาโรคบางชนิดได้

2. **เนื้อครู** ครูประเภทนี้จัดได้ว่าเป็นครูที่มีคุณธรรมสูงกว่าครูประเภทแรก มีความรับผิดชอบในการงานดีขึ้น กล่าวคือ พยายามทำการงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ มาสอนเด็กตามหน้าที่ ตรงตามเวลา แต่เมื่ออยู่นอกเวลาแล้วไม่สนใจในการอบรม สั่งสอน ศิษย์จะดีจะเลวอย่างไร ไม่สนใจในเวลาสอนก็จะเน้นแต่เนื้อหาวิชาตามหลักสูตรเป็นประการสำคัญ ไม่มีการสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมในขณะสอน เช่น ถ้าสอนวิชาคณิตศาสตร์ก็จะเน้นแต่เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ถ้าสอนศิลปะก็จะเน้นความรู้ความสามารถในทางศิลปะ โดยเฉพาะเท่านั้น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ครูประเภทนี้ยังนับว่ามีความดีว่าครูประเภทเปลือกครูเพราะมีคุณธรรมสูงขึ้น จึงเปรียบเทียบกับเนื้อไม้ ซึ่งมีประโยชน์ใช้สอยมากกว่าเปลือกไม้

3. แก่นครู ครูประเภทนี้เป็นครูที่มีคุณธรรมของความเป็นครูสูง เป็นครูในอุดมคติ เป็นครูเพราะมีความศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริงทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต กล่าวคือ ก่อนที่จะเข้ามาศึกษาวิชาชีพครูก็มีความศรัทธาในความเป็นครูอย่างจริงใจอยู่แล้ว ขณะที่ศึกษาเล่าเรียนวิชาชีพครูก็มุ่งชวนชวน ให้ความสนใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อความเป็นครูที่ดี ไม่หวั่นไหวหรือปล่อยใจไปตามสิ่งยั่วยวนต่างๆ เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้วก็ไปประกอบอาชีพครูด้วยความสำนึกในบทบาทหน้าที่ครูที่ดีตลอดเวลา ถ้าบุคคลใดเป็นไปได้ตามที่กล่าวมานี้ สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแก่นครูเทียบได้กับแก่นของต้นไม้ เพราะเป็นส่วนที่แข็งแรงที่สุด มีคุณค่าในการนำมาใช้สอยเพราะมีความคงทนเป็นอย่างดี

คุณลักษณะของครูที่ดี

ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ดังนั้นครูที่ดีจะต้องมีลักษณะบางประการที่แตกต่างวิชาชีพอื่น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับครูดีว่า

“ครูนั้นจะเป็นครูจีน ครูไทย ครูฝรั่ง ครูแขก ชาติใดก็ตาม ผู้ที่เป็นครูนั้นจะต้องมีจิตใจสูง ถ้าครูมีจิตใจสูงก็จะทำงานของตนด้วยความสำเร็จ จะเป็นที่น่าเชื่อถือของลูกศิษย์ และเป็นที่ยกย่องของผู้ที่เป็นประชาชนทั่วไป” (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544)

คุณลักษณะของครูตามหลักพระพุทธศาสนา ก็คือคุณลักษณะของครูดีตามหลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูอาจารย์หรือบุคคลทั่วไปสามารถยึดถือปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งตนเองและผู้อื่นได้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม สำหรับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับครูมากที่สุดและถือว่าเป็น “คุณธรรมพื้นฐานของความเป็นครู” หรือ “คุณลักษณะของครูดี” หลักธรรมหมวดนี้ คือ “กัลยาณมิตตธรรม” ซึ่งมีอยู่ 7 ประการดังนี้

1. ปิโย น่ารัก หมายความว่า บุคคลที่เป็นครูนั้นจะต้องเป็นผู้ที่น่ารัก ศิษย์ได้พบเห็นแล้วรู้สึกอยากเข้าไปพบ หรือปรึกษา การกระทำตนให้เป็นที่น่ารักของศิษย์นั้นมิใช่การที่ครูไม่ยอมว่ากล่าวตักเตือน เมื่อศิษย์ทำสิ่งใดผิดพลาด ตรงกันข้ามหากศิษย์คนใดกระทำไม่ถูกต้อง ครูจะต้องคอยชี้แนะ ตักเตือน ห้ามปรามมิให้ศิษย์กระทำสิ่งนั้นๆ สำหรับแนวทางกระทำตนให้เป็นที่น่ารักของศิษย์นั้น สามารถกระทำได้ดังนี้

- 1.1 มีเมตตาหวังดีต่อเด็กเสมอ
- 1.2 ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่บึ้งตึงทั้งเวลาทำการสอนและนอกเวลาสอน
- 1.3 ให้ความสำคัญสนทนากับศิษย์ตามสมควรแก่กาลเทศะ
- 1.4 พูดยาอ่อนหวานสมานใจ
- 1.5 เอาใจใส่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เกิดความรู้อย่างแท้จริง
- 1.6 เป็นเพื่อนในสนามกีฬา เป็นครูที่งามสง่าในห้องเรียน
- 1.7 เมื่อเด็กมีความทุกข์ ครูให้ความเอาใจใส่คอยปลอบประโลมให้กำลังใจ ฯลฯ

2. ครู หมายถึง บุคคลที่เป็นครูนั้นต้องเป็นผู้ที่ประพฤติตนเหมาะสมแก่ฐานะของความเป็นครู กระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งพฤติกรรมทางกายและทางวาจา จิตใจสงบ เยือกเย็น มีเหตุ มีผล ไม่เป็นคนเจ้าอารมณ์ เป็นคนเสมอต้นเสมอปลายทุกๆกรณี มีบุคลิกลักษณะประดุจผู้ทรงศีล ทำให้เป็นที่น่าเคารพศรัทธาเลื่อมใสของศิษย์ และการที่เป็นบุคคลที่มีความหนักแน่นมั่นคง ทั้งในด้านของจิตใจ และความรอบรู้ธรรมที่จะช่วยให้ครูมีคุณธรรมดังกล่าว คือ พละ 5 ประการ ได้แก่

- 2.1 ศรัทธาพละ คือ มีความเชื่อในทางที่ดี เช่น เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อเกิดขึ้นในใจแล้ว จะเป็นพลังต่อต้านฝ่ายอกุศล
- 2.2 วิริยะพละ คือ ความเพียรในทางที่ดี คือ เพียรระวังความชั่วไม่ให้เกิดขึ้นในตัว เพียรทำความดีให้คงอยู่ ละเจริญยิ่งขึ้นไป
- 2.3 สติพละ หมายถึง ความระลึกได้ มีความรู้สึกตัวในการกระทำ การพูดการคิดให้รอบคอบ

2.4 สมานีผล หมายถึง ความมีใจจดใจจ่อแน่วแน่นมั่นคงในสิ่งที่เป็นบุญกุศล พลังสมานี นี้จะเป็นกำลังต่อต้านความฟุ้งซ่านมิให้เกิดขึ้นในใจ

2.5 ปัญญาผล หมายถึง ความรอบรู้ คือ รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ

3. ภาวนีนัย คือ การเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีความประพฤติงามควรแก่การเคารพ คือ การแต่งกายเรียบร้อย กิริยาท่าทางสง่าผ่าเผย วาจาอ่อนหวาน มีวิทยาความรู้และมีระเบียบวินัย อันดี การที่ครูจะอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นผู้มีความประพฤติดีงามได้นั้นตัวครูเองจะต้องอบรมตนเองให้เป็นผู้มีความประพฤติดีงามเสียก่อน

4. วัตถุประสงค์ คือ เป็นผู้มีความสามารถในการตัดเดือนสั่งสอน เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ ความสามารถและเป็นคนดี คือ ใช้ความรู้ ความสามารถไปในทางสุจริต เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ได้ ลักษณะการสอนในพระพุทธศาสนามี 4 ประการ

4.1 สันตัสสนา คือ การสอนให้เข้าใจชัดเจน เห็นจริงอย่างที่ต้องการ ซึ่งจะดำเนินไปตามลำดับขั้นดังนี้ สอนจากสิ่งที่ย่อยไปยาก สอนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปหานามธรรม สอนจากสิ่งที่คุ้นเคยไปหาการใช้เหตุผล

4.2 สมาปทา มีการกระตุ้นเร่งเร้า เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะประพฤติปฏิบัติตามที่ครูสอน

4.3 สมุตเตชนา สร้างกำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ และมีมานะว่าจะต้องเรียน

4.4 สัมปหังสนา สร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียน คือ มีเทคนิคในการสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจ ครูจะต้องมีกลวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความร่าเริง และมีความสุขต่อการเรียน

5. **วงนักขโม** คือ เป็นผู้มีความอดทนต่อถ้อยคำ และอดทนต่อกริยาจาอันก้าวร้าวรุนแรงของผู้อื่นได้นั้น เป็นสัญลักษณ์ของความเข้มแข็ง และการรู้จักหักห้ามใจ ครูจะต้องมีขันติ รู้จักรักษาควบคุมอารมณ์ และมีความยับยั้งชั่งใจเพราะหน้าที่ของครูก็คือ เปลี่ยนพฤติกรรมของคนที่ไม่รู้ให้รู้

6. **คัมภีร์อุจกถ์ กัตตา** คือ สามารถขยายข้อความที่ยากให้ง่ายแก่การเข้าใจ เพราะวิชาการต่างๆ ที่ครูนำมาสอนนั้นล้วนเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่เคยเรียนมาก่อน ครูจะต้องมีวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องยากๆ ได้ง่าย โดยวิธีการดังนี้

6.1 ชี้ให้เห็นหัวข้อสำคัญๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด

6.2 แสดงเหตุผลในวิชานั้น เช่น อธิบายจากผลไปสู่สาเหตุ ยกตัวอย่างประกอบหรือเปรียบเทียบกับเนื้อหาของวิชาอื่นๆ ที่ใกล้เคียง

6.3 สรุปเนื้อหาที่เป็นแก่นหรือสาระสำคัญของวิชานั้นๆ ตลอดจนชี้ให้เห็นคุณค่าในเชิงปฏิบัติ เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

7. **โนัจฐานเน นิโยชเย** คือ การรู้จักแนะนำศิษย์ไปในทางที่ถูกที่ควร วิธีการแนะนำมีอยู่ 3 ประการ

7.1 **นิคคหวิธี** ใช้วิธีการขู่กำราบ เป็นวิธีเตือนให้ศิษย์รู้สึกตัวและละความชั่ว

7.2 **ปัลลหวิธี** ใช้วิธียกย่องชมเชย เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดนิสัยที่ดี และป้องกันไม่ให้เกิดนิสัยที่ไม่ดี เมื่อใดที่ศิษย์ทำความดีครูจะต้องยกย่องชมเชย เพื่อให้ศิษย์มีกำลังใจที่จะทำความดีซ้ำอีกจนกลายเป็นนิสัยติดตัว

7.3 **ทัญญานคตวิธี** ใช้วิธีกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง ครูต้องการให้ศิษย์ประพฤติปฏิบัติอย่างไร ครูก็ต้องปฏิบัติเช่นนั้นให้ศิษย์ได้เห็นเป็นตัวอย่าง

ซึ่งคุณลักษณะของครูตามสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540) พบว่า

1. มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และพร้อมที่จะพัฒนาวิชาชีพของตนอยู่เสมอ
2. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน ทั้งด้านศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัย ตลอดจนมีความเป็นประชาธิปไตย
3. ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
4. มีความเมตตาศิษย์ และเห็นคุณค่าของศิษย์
5. มีสุขภาพสมบูรณ์
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ และสามารถใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้
7. มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้
8. สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภาษา และการวิจัย เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง
9. สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นครูแบบใหม่ในระบบสากลได้ คือ
 - 9.1 เป็นครูที่เน้นความหลากหลายเพื่อตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นหลัก แนะนำผู้เรียนสามารถพัฒนาเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและสร้างสรรค์
 - 9.2 รู้วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เพราะการศึกษายุคใหม่เป็นการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น
 - 9.3 เป็นครูที่ต้องไปหานักเรียนมากขึ้น เข้าเยี่ยมชุมชนได้มากขึ้น

10. มีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างแท้จริง สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีในศาสตร์ความรู้มาสู่การปฏิบัติได้

11. มีความรู้ด้านเทคนิคการสอน จิตวิทยา การวัดและการประเมินผล และสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

คุณลักษณะของครูไทยตามพระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชพระราชนานแก่ครูอาวุโส ความว่า ถ้าครูไม่ห่วงประโยชน์ที่ควรจะห่วง หันไปห่วงอำนาจ ห่วงตำแหน่ง ห่วงสิทธิ และห่วงรายได้กันมากมายเข้า จะเอาจิตเอาใจที่ไหนมาห่วงความรู้ ความดี ความเจริญของเด็ก

“ครูที่แท้นั้นต้องเป็นผู้กระทำแต่ความดี ต้องขยันหมั่นเพียรและอดสาเห พากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อและเสียสละ ต้องหนักแน่นอดกลั้นและอดทน ต้องรักษาวินัยสำรวมระวังความประพฤติของตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนอันดีงาม ต้องปลื้มปลื้มใจจากความสะอาดสบาย และความสนุกรื่นเริงที่ไม่สมควรแก่เกียรติภูมิของตน ต้องตั้งใจให้มั่นคงแน่วแน่ ต้องซื่อสัตย์รักษาความจริงใจ ต้องมีเมตตาหวังดี ต้องวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ ต้องอบรมปัญญา ให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้น ทั้งในด้านวิชาการและความฉลาดรอบรู้ในเหตุและผล” (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544 และคุรุสภาและมูลนิธิช่วยครูอาวุโสในพระบรมราชูปถัมภ์, 2542) ได้รวบรวมลักษณะของครูไทยไว้ดังนี้

“...ความเป็นครูนั้นประกอบขึ้นด้วยสิ่งที่มีค่าสูงหลายอย่าง ได้แก่ ปัญญา ความดี ความสามารถที่จะเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ความดีของตนไปยังผู้อื่นอย่างได้ผล...”

“...ครูนั้นจะเป็นครูจีน ครูไทย ครูฝรั่ง ครูแขก ซาติใดก็ตาม ผู้ที่เป็นครูนั้นจะต้องมีจิตใจสูง ถ้าครูมีจิตใจสูงก็จะทำงานของตนด้วยความสำเร็จ จะเป็นที่น่าถือของลูกศิษย์ และเป็นทีเคารพของผู้ที่เป็นประชาชนทั่วไป...”

“...นอกจากจะสอนคนให้เก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศของเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อม คือทั้งเก่งทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง...”

ครูต้องมีความรู้ความสามารถและคุณธรรม ดังพระราชดำรัสความว่า“... ความเป็นครูนั้น ประกอบขึ้นด้วยสิ่งที่มีคุณค่าสูงหลายอย่าง อย่างหนึ่งได้แก่ ปัญญา คือความรู้ที่ดีที่ประกอบด้วย หลักวิชาอันถูกต้องที่แน่นแฟ้นกระจ่างแจ้งในใจ รวมทั้งความฉลาดที่จะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนกิจที่จะทำคำที่จะพูดทุกอย่าง ได้โดยถูกต้องด้วยเหตุผลอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความดี คือ ความสุจริต ความเมตตากรุณาเห็นใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น โดยเสมอหน้า อีกอย่างหนึ่งได้แก่ ความสามารถ ที่จะเพื่อแผ่และถ่ายทอดความรู้ความดีของตนเอง ไปยังผู้อื่น อย่างได้ผลความเป็นครู มีอยู่แล้วย่อมให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ด้วย...”

คุณลักษณะของครูตามเกณฑ์คุรุสภา

คุรุสภาเป็นองค์กรวิชาชีพครูที่จัดขึ้น โดยครูและเพื่อครูซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมาย เรียกว่า พระราชบัญญัติครูพุทธศักราช 2488 (ยนต์ ชุ่มจิต, 2530 อ้างใน สมจินตนา วังทอง, 2540) กล่าวว่า คุรุสภาในอดีตกระทรวงธรรมการตั้งขึ้นในปี 2435 ได้มีผู้บรมครูคนแรก คือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี วันที่ 1 มกราคม 2443 ได้จัดตั้ง “สภาไทยจารย์” เป็นที่อบรมครูที่วัดใหม่วินัยขานาญ (วัดเทพพล) บางกอกน้อยธนบุรี ตั้งสามัคยาจารย์สโมสรสถานี่โรงเรียนทวีธาภิเศก โดยเจ้าพระยาสุเรนทรบดี (เปีย มาลากุล) เป็นนายกสมาคมคนแรก ต่อมาปี พ.ศ. 2447 ตั้งสมาคมอบรมครูมีชื่อว่า “สามัคยาจารย์” มีจุดประสงค์ 3 ประการคือ เพื่อเป็นบ่อเกิดแห่งศิลปวิทยา เป็นที่ประชุมผู้เป็นเพื่อนข้าราชการทั่วไป เป็นที่บันเทิงใจกาย ปี 2488 รับปรึกษาและให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการในเรื่องหลักสูตรแบบเรียน การสอน การอบรม การสอบไล่และอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาดูแล สอดส่องจรรยาบรรณวิทยากร พิจารณาคำร้องทุกข์ รักษาผลประโยชน์ของครู ส่งเสริมฐานะของครู หาทางให้ครูได้รับอุปการะตามสมควร ส่งเสริมครูได้รับความรู้ ความสามัคคี ให้มีความเป็นอยู่ของครูที่ดีขึ้นมีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ต่อมาใน พ.ศ. 2537 คุรุสภาได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพจากเดิมที่มีอยู่ 4 ด้าน เป็น 11 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา พ.ศ.2537

- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

เกณฑ์มาตรฐานมีเนื้อหาครอบคลุมเกณฑ์เดิม สามารถปฏิบัติและประเมินพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของครูได้ เกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 ข้อนี้ กำหนดขึ้นเป็นพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าเมื่อทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ครูจึงต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมอื่นๆ เมื่อสอนไปแล้วครูสามารถตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และชื่นชม ต่อความสำเร็จของผู้เรียนและเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 ข้อนี้เป็นเกณฑ์ของการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครูเพื่อประกันคุณภาพการทำงานและการเป็นครู

ลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2544) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นโลกของอินเทอร์เน็ต โลกของการสื่อสารอย่างไร้พรมแดน ฯลฯ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไว้ว่า คุณลักษณะของครูควรปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการสอนจากการสอนความรู้ที่มีอยู่มากที่ครูไม่อาจตามไปสอนผู้เรียนให้เรียนรู้จนหมดได้จะต้องสอนวิธีการหาแหล่งความรู้

กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2543) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. ครูจะต้องชวนขวนขวายศึกษาหาความรู้และพัฒนาสมรรถนะในวิชาที่ตนรับผิดชอบในการเรียนการสอนโดยทั่วไป เชื่อว่าครูหลายคนไม่ได้สอนตรงตามความรู้วิชาเอกที่ตนเรียนมา แต่ต้องรับผิดชอบวิชาต่างๆ ที่ต่างออกไปจากที่เคยเรียน ครูจึงต้องศึกษาหาความรู้ ความชำนาญ เพื่อการพัฒนาตนเองให้สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาตนเอง อาจทำได้โดยการอ่านตำรา

การเข้าฝึกอบรม การดูภาพยนตร์ การวิจัยหรือการค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ครูต้องสนุกกับการอ่าน การค้นคว้า และการสอน ไม่มีครูคนไหนเชี่ยวชาญไปทุกสาขาวิชา แต่การพัฒนาตนเองคือการสร้างตนเองให้มีประสิทธิภาพ กระทำได้ทุกคน ความรับผิดชอบของครูคือความสำเร็จของการสอน

2. ครูต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาวิธีการสอน วิธีการสอน เป็นกระบวนการจัดการของครูที่จะทำให้ผู้เรียนรู้เนื้อหาวิชาที่ครูกำหนดตรงตามจุดประสงค์ที่สุด และวิธีการสอนของครูต้องทำให้ผู้เรียนรู้มากที่สุดด้วย ครูบางคนใช้วิธีสอนบอกให้ท่องจำ เพราะคิดว่าเป็นการทำที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ตรงตามที่ต้องการที่สุด แต่ครูบางคนอาจใช้วิธีอื่นที่เห็นว่าดีกว่า เช่น เน้นความเป็นปัจเจกบุคคล เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการสืบค้น เน้นการแก้ปัญหา เป็นต้น จะเป็นวิธีการสอนใดก็ตาม ครูต้องสามารถทำให้วิธีการสอนของครูนั้นสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา การเลือกวิธีสอนขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาและความยากง่ายของเนื้อหาวิชา ลักษณะของผู้เรียนและประสบการณ์ของผู้เรียน การสอนบางอย่างจำเป็นต้องเป็นการสอน โดยตรง (Direct teaching) ที่ครูเป็นผู้เลือกกิจกรรม กำหนดการเรียนรู้ และชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เช่น ทักษะใหม่ ๆ ที่อาจมีผลเสียหายน ตัวอย่างเช่น การใช้กล้องจุลทรรศน์ การใช้คอมพิวเตอร์ การเรียนครั้งแรกจำเป็นต้องเป็นการบอกการสอน โดยตรง แต่การสอนบางอย่าง อาจใช้การสอนทางอ้อม (Indirect teaching) ที่ผู้เรียนสามารถเลือกกิจกรรม สาระเนื้อหาในการเรียนรู้ได้ตามความสนใจ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำสนับสนุนและช่วยเหลือ วิธีการสอนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิจัยของครู

3. ครูต้องมีอารมณ์ขัน การสอนเป็นงานแต่ก็เป็นวิชาชีพที่น่าภูมิใจ เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การศึกษาที่ครูต้องการ มีความงอกงามทางปัญญา มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี มีเจตคติที่ถูกต้องกับการศึกษาเป็นสิ่งที่ครูทุกคนพึงปรารถนา ซึ่งบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนคลายกังวลและมีความเป็นมิตรกับการเรียน พร้อมช่วยเหลือผู้เรียนให้คลายกังวล และกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างสม่ำเสมอ ถ้าผู้เรียนมีความสบายใจย่อมหมายถึงความพร้อมที่จะเรียน

4. ครูต้องขยันและสังเกตเป็นครูต้องมีนิสัยชอบการประเมินผลการเรียน การสอน ครูต้องใช้ทุกเวลาทุกโอกาส ทุกกิจกรรมที่สัมผัสผู้เรียน เพื่อประเมินผู้เรียนว่าเรียนรู้หรือไม่ ประเมินตนเองว่าจัดการเรียนการสอนอย่างไร บางครั้งการสอนดูน่าตื่นเต้น ผู้เรียนกระหายที่จะเรียนเพราะ

เป็นกระบวนการใหม่ แต่พอเรียนไปไม่ได้รับกระตุ้นเร้าจากครูไม่มีสิ่งเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนจะเกิดถดถอยและเบื่อหน่ายการเรียนได้ ครูจึงต้องคอยสังเกตและประเมินความก้าวหน้าผู้เรียน

อมรวิรัช นาคทรพรพ (2540) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะครูไทยในยุคโลกาภิวัตน์ไว้ดังนี้ คือ ต้องเป็นผู้ให้ความรู้ ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และผู้จุดไฟแห่งการเรียนรู้

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2542) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูในอนาคตควรมีลักษณะดังนี้

1. ต้องเป็นนักเทคโนโลยีสารสนเทศไปในตัวด้วย เป็นนักเทคโนโลยีที่ ผสมผสานกับการศึกษาและสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ๆ
2. ต้องเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากลภาษาเดียวที่จะช่วย ถอดรหัสความรู้ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งปวงไม่ว่าจะเป็น อินเทอร์เน็ต มัลติมีเดีย หรือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์อื่นใด
3. สามารถติดตามความก้าวหน้าในเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาในอนาคตอาจมี สภากาแฟอินเทอร์เน็ตหรือ ชมรมครูอินเทอร์เน็ต ที่เปิดโอกาสให้ครู แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเทคนิคใหม่ๆ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์
4. ต้องเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้ชั้นเลิศที่สามารถพัฒนาศิษย์ให้ก้าวทันความรู้และปรับตัวกับชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ได้ แนวคิดใหม่ ๆ ในวงการจิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ในการเผชิญความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของมนุษย์อาจกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ของคนในอนาคต

อำไพ สุจริตกุล (2533) กล่าวว่าคุณลักษณะของครูที่พึงปรารถนาที่รวบรวมมาจากงานวิจัยไว้ 3 ด้านดังนี้

1. ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการทั่วไป ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้ในวิชาชีพครู และความรู้ในหน้าที่และงานครูทุกประการ

2. ด้านทักษะในการสอนและปฏิบัติงานครู ได้แก่ทักษะในการสอน เช่น สอนสนุก มีกิจกรรม อุปกรณ์ เน้นพฤติกรรมและสร้างบรรยากาศให้การสอนได้น่าเรียน ตลอดจนให้ คำชี้แนะแนวทางในการศึกษา เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

3. ด้านคุณธรรม ได้แก่ความมีคุณธรรม เช่น คุณธรรม จริยธรรม และคดิธรรมในความเป็นครู เช่น ความภาคภูมิใจในการเป็นครู การมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รักการสอน พอใจในการทำประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของศิษย์ ช่วยพัฒนาตนและสังคม

สรุป คุณลักษณะเป็นสิ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงความต่างกับอีกสิ่งหนึ่ง คุณลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์ สิ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงการเป็นครูที่สังคมต้องการในการช่วยพัฒนา คุณภาพของคนได้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสังคม คุณลักษณะของครูไทยที่ พึงประสงค์ มีหลายแนวความคิด สามารถนำไปประพุดติปฏิบัติเพื่อพัฒนาคน พัฒนางานการสอนและการศึกษา ให้เจริญก้าวหน้าอันเป็นแนวทางที่เหมาะสมดังาม เช่น คุณลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์ตามแนวคิดพุทธศาสนา คุณลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ตามแนวพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ พระราชทานใน โอกาสต่าง ๆ กัน คุณลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์ตามแนวคิดของนักการศึกษาไทย คุณลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์ตามแนวของนักการศึกษาตะวันตก และคุณลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์ตามผลการวิจัย

มาตรฐานการปฏิบัติงานครู

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน

การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมอื่นๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์ คิดค้นผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของ

บุคคล ด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนรู้ให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครุภัณฑ์เสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เทคนิค วิธีการ หรือ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมนั้นๆ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดแก่ผู้เรียนข้อเสนอแนะ แนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใส ศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ขอมอบในความรู้ ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์

การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็นยอมรับในความรู้ ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สืบค้น จัดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวรเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤติต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่างๆ ของปัญหาแล้วผันมุมมองของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียน ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่างๆ ได้ กล่าวที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา มิได้ตอบสนองปัญหาต่างๆ ด้วยอารมณ์ หรือแถมแบบตรงตัว ครูสามารถมองหามุมในทุกๆ โอกาสเห็นแนวทางที่นำไปสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549)

จรรยาบรรณครู

ความหมายของจรรยาบรรณ

จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติหรือกิริยาที่ควรประพฤติซึ่งกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน โดยกลุ่มวิชาชีพของตนเพื่อยึดถือเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติของสมาชิกโดยกลุ่มวิชาชีพของตนเพื่อคงไว้ซึ่งเกียรติคุณของวิชาชีพนั้นๆ (เยาวพา นพศรี, 2542)

จรรยาบรรณ หมายถึง หนังสือ แสดงความประพฤติหรือข้อกำหนด กิริยาที่ควรปฏิบัติ ผู้ประกอบวิชาชีพ หรือหน้าที่การงานทุกอย่างจะต้องมีจรรยาบรรณที่ถูกต้อง ตามความนิยมของสังคม สังคมจึงมีระเบียบ มีศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม (รัตนา กาญจนพันธุ์, 2547)

จากที่ได้กล่าวถึงลักษณะของครูตามเกณฑ์ครูสภาและจรรยาบรรณของครูในแต่ละยุค มาตามลำดับแล้วนั้น แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของความเป็นครูอย่างแท้จริง หากคุณลักษณะดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นกับครูในปัจจุบัน ได้อย่างทั่วถึง จะทำให้เด็กได้พัฒนาได้ถูกต้องเหมาะสม เป็นเด็กที่เก่ง ดี มีสุข อันเป็นพื้นฐานของพลเมืองที่ดีส่งผลต่อความเจริญของประเทศชาติต่อไป

จากผลของการประชุมสัมมนาระดับชาติโดยศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย (2524 อ้างใน จิรวรรณ กาสะดี, 2544) เรื่องการปฏิรูปการฝึกหัดครูตามโครงการพัฒนาศึกษาอาเซียนวันที่ 24- 27 ธันวาคม 2524 ได้สรุปลักษณะของครูที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. มีความเป็นครู คือ ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตา ปราณีเด็ก รักอาชีพครู ใฝ่รู้ โลกทัศน์กว้าง รับผิชอบต่อหน้าที่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีวุฒิภาวะบุคลิกธรรม มีชีวิตที่สงบ และเรียบง่าย มีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนมากขึ้น

2. มีความรู้ดีในด้านต่อไปนี้

2.1 รู้วิชาเฉพาะอย่างลึกซึ้ง เหมาะสมตามระดับการศึกษาที่จะสอน

2.2 รู้วิชาชีพครู จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การวิจัยการประเมินผล

2.3 ความรู้ทั่วไปโดยเฉพาะการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ

3. มีความสามารถในการสอน วิธีการอบรมและพัฒนาการเป็นผู้นำผู้ตามและผู้ประสานงานที่ดี โดยได้รับการฝึกปฏิบัติเหมาะสมจนเกิดทักษะในการประชุมสัมมนาดังกล่าว ได้สรุปลักษณะของครูที่ต้องการไว้ดังนี้

3.1 มีคุณธรรมจรรยาบรรณของครู

3.2 มีความสามารถในการสอน

3.3 มีความสามารถในการวิจัย พัฒนา และเฝ้าหาความรู้

สถาบันพัฒนาครู (2551) จรรยาบรรณครู เป็นด้านหนึ่งของสมรรถนะครู ที่คุรุสภา กำหนดให้ครูทุกคน จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครูของ คุรุสภา 2548 มีดังนี้

จรรยาบรรณต่อตนเอง

1. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ ให้ต่อพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

2. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อวิชาชีพ เป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรวิชาชีพ

จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

3. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจ แก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่ โดยเสมอหน้า

4. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
5. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
6. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ และหรือผู้รับบริการ
7. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

8. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

จรรยาบรรณต่อสังคม

9. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กรมการศาสนา (2522) ได้ให้ความสำคัญของจรรยาบรรณว่ามีดังนี้

1. จรรยาบรรณช่วยควบคุมมาตรฐาน รับประกันคุณภาพและปริมาณที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพในการผลิตและการค้า
2. จรรยาบรรณช่วยควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต

3. จรรยาบรรณช่วยส่งเสริมมาตรฐานคุณธรรมและปริมาณที่ดี มีคุณค่าและเผยแพร่ให้รู้จักเป็นที่นิยมเชื่อถือ

4. จรรยาบรรณช่วยส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต

5. จรรยาบรรณช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการคดโกง น้อฉล เอารัดเอาเปรียบ ลดการปลอมปนเห็นแก่ได้ตลอดจนความมั่งคั่ง มั่งง่าย ความใจแคบ ไม่ยอมเสียสละ ฯลฯ

6. จรรยาบรรณช่วยเน้นให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นในภาพพจน์ที่ดีของผู้มีคุณธรรม

7. จรรยาบรรณช่วยทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมาย สำหรับผู้ประกอบอาชีพให้เป็นไปถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

นอกจากนั้น สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531: 5-7) ได้กล่าวถึง จรรยาบรรณครูหรือจรรยาครู คือ ข้อกำหนดที่คุรุสภาได้กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมให้ครูอยู่ในระเบียบแบบแผนอันดีงาม ในปัจจุบันเรียกว่า ระเบียบประเพณีครู

จรรยาบรรณครูที่ปรากฏตามระเบียบประเพณีครูที่คุรุสภากำหนดในปัจจุบันแบ่งออกได้เป็น 2 เรื่องคือ

1. ว่าด้วยจรรยา มารยาทของครู

1.1 ครูควรมีความศรัทธาในอาชีพครู และให้เกียรติครูด้วยกัน

1.2 ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู

1.3 ครูควรใฝ่ใจศึกษาหาความรู้ ความชำนาญอยู่เสมอ

1.4 ครูควรตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ

- 1.5 ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด
- 1.6 ครูควรรู้จักเสียสละ และรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
- 1.7 ครูควรรักษาชื่อเสียงของครู
- 1.8 ครูควรรู้จักมัธยัสถ์และสร้างฐานะของตนเอง
- 1.9 ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
- 1.10 ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม
2. ว่าด้วยวินัยของครู
 - 2.1 ครูต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 - 2.2 ครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยการเอาใจใส่ ระวังระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสถาบันศึกษา
 - 2.3 ครูต้องสุภาพเรียบร้อย เชื่อฟังและไม่แสดงความกระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงาน โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ห้ามมิให้กระทำข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว
 - 2.4 ครูต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่สถานศึกษา จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานไม่ได้
 - 2.5 ครูต้องประพฤติตนให้อยู่ในความสุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์เที่ยงธรรม

2.6 ครูต้องรักษาชื่อเสียงของครุมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามมิให้ประพฤติการใดๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์และชื่อเสียงของครู ไม่ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพเครื่องคองของมีนเมาจนไม่อาจครองสติได้ มีหนี้สินรุงรัง หมกมุ่นในการพนัน กระทำผิดอาญา ประพฤติผิดในการประเวณีต่อบุคคลหรือคู่สมรสของผู้อื่น กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอันใดอันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของตน

2.7 ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใดๆ

2.8 ครูต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของสถานศึกษา

2.9 ครูต้องรักษาความสัมพันธ์ระหว่างครู และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงาน

2.10 ครูต้องรักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540) ได้บัญญัติจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 ไว้ดังนี้

จรรยาบรรณข้อที่ 1 ครูต้องรัก เมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

การแสดงออกของบุคคลในทางที่ดีเป็นผลมาจากภาวะจิตใจที่ดีงามและเชื่อถือที่ถูกต้องของบุคคลที่มีความรักและเมตตาช่วยส่งเสริมด้วยความปรารถนาในอันที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อบุคคลอื่น มีความสุภาพ ไตร่ตรองถึงผล แล้วจึงแสดงออกอย่างจริงจัง ครูจึงต้องมีความรักและเมตตาศิษย์อยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นผลให้พฤติกรรมที่ครูแสดงออกต่อศิษย์เป็นไปในทางสุภาพ เอื้ออาทร ส่งผลดีต่อศิษย์ทุกๆ ด้าน

ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้ากัน หมายถึง การตอบสนองต่อความต้องการ ความถนัด ความสนใจของศิษย์อย่างจริงจัง สอดคล้องกับการเคารพ การยอมรับ การเห็นอกเห็นใจ เชื่อถือและชื่นชมได้รวมทั้งเป็นผลไปสู่การพัฒนารอบด้านอย่างเท่าเทียม

จรรยาบรรณข้อที่ 2 ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ครูที่ดีต้องมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศิษย์ให้เจริญได้อย่างเต็มศักยภาพ และถือว่าความรับผิดชอบของตนจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อศิษย์ได้แสดงออกซึ่งผลแห่งการพัฒนานั้นแล้ว ครูจึงต้องเรียนรู้เกี่ยวกับศักยภาพของศิษย์แต่ละคนและทุกคน เลือกกิจกรรมการเรียนที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาตามศักยภาพนั้นๆ ดำเนินการให้ศิษย์ได้ลงมือทำ กิจกรรม การเรียนจนเกิดผลอย่างแจ่มชัด และยังกระตุ้นช่วยๆ ให้ศิษย์ทุกคนได้ทำกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อความเจริญงอกงามอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ครูต้องอบรมสั่งสอนฝึกฝนสร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยบริสุทธิ์ใจ หมายถึง การดำเนินงานตั้งแต่การเลือกกำหนดกิจกรรมการเรียนที่มุ่งผลต่อการพัฒนาในตัวศิษย์อย่างแท้จริง การจัดให้ศิษย์มีความรับผิดชอบ และเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินร่วมกับศิษย์ในผลของการเรียนและการเพิ่มพูนการเรียนรู้ภายหลังบทเรียนต่างๆ ด้วยความปรารถนาที่จะให้ศิษย์แต่ละคนและทุกคนพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและตลอดไป

จรรยาบรรณข้อที่ 3 ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ

การเรียนรู้ในด้านค่านิยมและจริยธรรมจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนยึดถือและนำไปปฏิบัติตาม ครูที่ดีจึงถ่ายทอดค่านิยมและจริยธรรมด้วยการแสดงตนเป็นตัวอย่างเสมอ การแสดงตนเป็นตัวอย่างนี้ถือว่าครูเป็นผู้นำในการพัฒนาศิษย์อย่างแท้จริง

การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอของครูที่ศิษย์สามารถสังเกตรับรู้ได้เอง และเป็นการแสดงที่เป็นไปตามมาตรฐานแห่งพฤติกรรมระดับสูงตามค่านิยม คุณธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม

จรรยาบรรณข้อที่ 4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

การแสดงออกของครูใดๆ ก็ตามย่อมมีผลในทางบวกหรือลบ ต่อความเจริญเติบโตของศิษย์ เมื่อครูเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาทุกๆ ด้านของศิษย์ จึงต้องพิจารณาเลือกแสดงแต่เฉพาะที่มีผลทางบวก ทั้งระดับและเว้นการแสดงใดๆ ที่นำไปสู่การชลอหรือขัดขวางความก้าวหน้าของศิษย์ทุกๆ ด้าน

การไม่กระทำตนเป็นปฏิบัติต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ หมายถึง การตอบสนองต่อศิษย์ในการลงโทษหรือให้รางวัล หรือการกระทำอื่นใดที่นำไปสู่การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา และการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงปรารถนา

จรรยาบรรณข้อที่ 5 ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

การใช้ตำแหน่งหน้าที่ในวิชาชีพแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ย่อมทำให้เกิดความลำเอียงในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างความไม่เสมอภาคนำไปสู่ความเสื่อมศรัทธาในบุคคลและวิชาชีพนั้น ดังนั้น ครูจึงต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้จากศิษย์ หรือใช้ศิษย์ให้ไปแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

การไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ หมายถึง การไม่กระทำการใดๆ ที่จะได้มาซึ่งผลตอบแทนเกินสิทธิที่พึงมีพึงได้จาก การปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบตามปกติ

จรรยาบรรณข้อที่ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจสังคมและการเมืองอยู่เสมอ

สังคมและวิทยาการมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น ครูในฐานะผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอนาคต

การพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทาง วิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ หมายถึง การใฝ่รู้ ศึกษา ค้นคว้า ริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้ใหม่ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี สามารถพัฒนาบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์

จรรยาบรรณข้อที่ 7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร วิชาชีพครู

ความรักและความเชื่อมั่นของตนยอมทำให้ทำงานอย่างมีความสุขและมุ่งมั่นอันจะส่งผล ให้อาชีพนั้นเจริญรุ่งเรืองและมั่นคง ดังนั้นครูย่อมรักและศรัทธาในอาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดี ขององค์กรวิชาชีพครูด้วยความเต็มใจ

ความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู หมายถึง การแสดงออกด้วยความชื่นชมและเชื่อมั่นในอาชีพครู ด้วยตระหนักว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่มีเกียรติมี ความสำคัญ และเป็นจำเป็นต่อสังคม ครูพึงปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและภูมิใจ รวมทั้งปกป้อง เกียรติภูมิของอาชีพครู เข้าร่วมกิจกรรมและสนับสนุนองค์กรวิชาชีพครู

จรรยาบรรณข้อที่ 8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์

สมาชิกของสังคมใดพึงผนึกกำลังกันพัฒนาสังคมนั้น และเกื้อกูลสังคมรอบข้างในวงการ วิชาชีพครู ผู้ประกอบอาชีพครูพึงร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยความเต็มใจ อันจะยังผลให้ เกิดพลังและศักยภาพในการพัฒนาวิชาชีพครู และการพัฒนาสังคม

การช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์ หมายถึง การให้ความร่วมมือ แนะนำ ปรึกษาช่วยเหลือแก่เพื่อนครูทั้งเรื่องส่วนตัว ครอบครัว และการงานตามโอกาสอย่างเหมาะสม รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยการให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางวิธีการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนในชุมชน

จรรยาบรรณข้อที่ 9 ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของการศึกษา คือ การพัฒนาคนให้มีภูมิปัญญา และรู้จักเลือกวิถีการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ในฐานะที่ครูเป็นบุคลากรสำคัญทางการศึกษา ครูจึงควรเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

การเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย หมายถึง การริเริ่มดำเนินกิจกรรม สนับสนุนส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย โดยรวบรวมข้อมูลศึกษาวิเคราะห์ เลือกรสร ปฏิบัติตน และเผยแพร่ศิลปะ ประเพณี ดนตรี กีฬา การละเล่น อาหาร เครื่องแต่งกาย ฯลฯ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การดำรงชีวิตตนและสังคม

คุณธรรมและความประพฤติ

คุณธรรมกับความเป็นครูเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะแยกจากกันได้ ดังนั้นคุณธรรมสำหรับครู จึงได้นำหลักธรรมที่สำคัญของพระพุทธศาสนาอธิบายเพื่อเป็นทางสายกลางที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและฝึกฝนใจในทางที่ควรจะเป็นอย่างเหมาะสมหลักธรรมเหล่านี้คือ

1. อริยมรรค อันมีองค์ 8 ซึ่งถือได้ว่าเป็นคุณธรรมขั้นสูงในศาสนาพุทธ ได้แก่

1.1 สัมมทิฐิ การเห็นชอบ หมายถึง การเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม เป็นแสงสว่างส่องทางให้พ้นทุกข์ ครูทั้งหลายหากมีสัมมาทิฐิและถือปฏิบัติเป็นอย่างดีเป็นอย่างดีเป็นครูที่มีความเป็นครู

1.2 สัมมาสังกัปปะ การดำริชอบ หมายถึง การคิดอย่างฉลาด รอบคอบ รู้จักไตร่ตรอง เป็นผู้ที่มีวิริยอุตสาหะ รู้จักใช้ความคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม คิดในทางสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อทั้งตนเอง ต่อศิษย์ และต่อสังคม

1.3 สัมมาวาจา การพูดจาชอบ หมายถึง การไม่พูดจาส่อเสียด ไม่เพ้อเจ้อ ไม่พูดหยาบ ไม่พูดปดพูดเท็จ วิถีพูดของครูมีผลต่อความรู้สึกและจิตใจของศิษย์เสมอ หากครูพูดด้วยความจริงใจ อ่อนโยน ไพเราะ ย่อมทำให้ศิษย์มีความเคารพและรักนับถือ

1.4 สัมมากัมมันตะ การทำงานชอบ หมายถึง การกระทำกิจการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ และตั้งใจอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.5 สัมมาอาชีพ การเลี้ยงชีวิตชอบ หมายถึง การทำอาชีพสุจริต และไม่ผิดกฎหมายทั้งหลาย

1.6 สัมมาวายามะ การเพียรชอบ หมายถึง การมุ่งมั่นพยายามในทางดี ครูต้องมีความเพียร คือ พยายามศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ มีมานะพยายามสร้างความก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การงาน ตามทำนองคลองธรรม

1.7 สัมมาสติ การระลึกชอบ หมายถึง การพิจารณาไตร่ตรองในทางที่ถูก ที่มีสติปัญญา เจียมแหลมรอบคอบในการผจญปัญหาต่างๆ

1.8 สัมมาสมาธิ ความตั้งใจมั่นชอบ หมายถึง การตั้งอยู่ในความสงบ ไม่ปล่อยให้เกิดกิเลสทั้งหลายจนทำให้หลงผิด หากครูผู้มีความตั้งใจมั่นชอบยอมเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินอาชีพครู

2. พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมที่ค้ำจุนโลก ครูจะต้องมีคุณธรรมประจำใจอันประเสริฐนี้ เพื่อเป็นหลักประพฤติปฏิบัติตนที่งดงาม ได้แก่

2.1 เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาคืออยากให้เขามีความสุข มีจิตใจที่ดีงาม ผู้ที่เป็นครูอาจารย์จะต้องมีเมตตาเป็นที่ตั้ง

2.2 กรุณา ความสงสาร เอ็นดูศิษย์ พึงช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์และความไม่รู้

2.3 มุทิตา คือ ความชื่นชมยินดีเมื่อศิษย์ได้ดี และยกย่องเชิดชูให้ปรากฏ อันเป็นการให้กำลังใจและช่วยให้เกิดความภูมิใจในตนเอง

2.4 อุเบกขา คือ การวางตัววางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา ไม่เอนเอียงด้วยรักหรือชัง พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเมื่อผู้อื่นร้อนเป็นทุกข์

3. ฆราวาสธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการครองเรือน และหลักการครองชีวิตของภคหัสดี มี 4 ประการ คือ

3.1 สัจจะ คือ ความจริง ความซื่อตรง ซื่อสัตย์ และจริงใจ ซึ่งจำแนกออกได้เป็นสัจจะต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อหน้าที่การงาน และต่อประเทศชาติ

3.2 ทมะ คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย รู้จักควบคุมจิตใจ แก้ไขข้อบกพร่อง และปรับปรุงตัวให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา

3.3 ขันติ คือ ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ตั้งมั่นในจุดหมายไม่ทอดลอย

3.4 จาคะ คือ การเสียสละ การให้รู้จักละกิเลส พร้อมทั้งจะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น แสดงความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น

4. สังคหัตถ์ 4 เป็นหลักธรรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคล และการประสานความสามัคคีในกลุ่มคน ประกอบด้วย

4.1 ทาน หมายถึง การให้ ครูอาจารย์จะต้องแนะนำสั่งสอน ให้ความรู้และความเข้าใจเรื่องต่างๆ

4.2 ปิยวาจา หมายถึง พูดจาด้วยน้ำใจหวังดี มุ่งให้เป็นประโยชน์และเกิดผลดีทำให้เกิดความเชื่อถือและเคารพนับถือ

4.3 อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติอันเป็นประโยชน์ การชวนชววยช่วยเหลือกิจการสาธารณะประโยชน์ ตลอดจนช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรมแก่ผู้อื่น

4.4 สมานัตตตา หมายถึง การทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย ตลอดจนการวางตัวให้เหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม

5. อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

5.1 ฉันทะ คือ ความพึงพอใจ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป

5.2 วิริยะ คือ ความเพียร ขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นๆ ด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน

5.3 จิตตะ คือ ความคิดตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านจากสิ่งที่จะต้องรับผิดชอบ

5.4 วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และมีการวางแผน ปรับปรุงงานอยู่เสมอ (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544)

คุณธรรมสำหรับครู ก็คือคุณงามความดีของบุคคลที่เป็นครู ซึ่งได้กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการกระทำความดี หรือเป็นพฤติกรรมที่ดีซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ครูที่มีความเสียสละ ครูที่มีน้ำใจงาม ครูที่มีความเกรงใจ ครูที่มีความยุติธรรม ครูที่รักเด็ก และรักเพื่อนมนุษย์ ครูที่มีความเห็นอกเห็นใจลูกศิษย์ และครูที่มีมารยาทที่งดงามถือว่าเป็นครูที่มีคุณธรรมทั้งสิ้น โดยหลักการ ครูจะต้องเป็นทั้งนักปราชญ์ และผู้ทรงศีล เพราะสังคมได้ยกย่องให้ครูเป็นปูชนียบุคคล เป็นผู้ประเสริฐและประสาทความรู้ สร้างความเป็นคนและอบรมสั่งสอนเด็ก ให้เป็นเด็กที่ดีของสังคม ความจำเป็นที่จะต้องให้ครูเป็นทั้งนักปราชญ์ และผู้ทรงศีลดังกล่าวแล้วชี้ให้เห็นว่า ความเป็นนักปราชญ์ของครูนั่น ครูจะต้องมีความดีและถ่ายทอดดี สอนให้เด็กได้รับความรู้และสนุกมีชีวิตชีวา ส่วนความเป็นผู้ทรงศีลของครู ในฐานะที่ครูเป็นแม่แบบของชาติหรือเป็นต้นแบบในพฤติกรรมทั้งปวง จะช่วยให้ครูเป็นคนดี วางตัวดี เป็นที่เคารพและเป็นที่น่าเชื่อถือฟังของลูกศิษย์ จึงกล่าวได้ว่า ครูต้องมีคุณธรรม หรือคุณธรรมสำหรับครูเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าครูจำเป็นจะต้องมีคุณธรรม แต่คุณธรรมอย่างเดียวไม่เพียงพอครูต้องเป็นนักปราชญ์ด้วยการเป็นนักปราชญ์ของครูจะช่วยให้ครูมีความรู้รอบ และรอบรู้ มีทัศนะกว้างไกลและลึก มองเห็น

ชีวิตของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างทะลุปรุโปร่ง และช่วยมองอนาคตของเด็กให้ทะลุปรุโปร่งด้วย เพื่อจะได้ประทับประคองสนับสนุน และส่งเสริมให้เด็กเจริญก้าวหน้าอย่างเต็มที่ จึงสรุปได้ว่าปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครูเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่เป็นครูเปรียบเสมือนกับโลหะธาตุที่มีเนื้อธาตุดี ย่อมเป็นโลหะที่ดี เช่นเดียวกันถ้าครูมีปรัชญาและคุณธรรมก็จะได้รับความยกย่องว่าเป็นครูดีของสังคมได้ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2543)

นอกจากนั้นแล้วครูต้องตระหนักถึงความสำคัญของตนในการที่เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ครูเป็นบุคคลสำคัญของเด็กและสังคมในการเป็นบุคคลแบบอย่าง การเป็นผู้นำและการเป็นต้นแบบที่ดีของการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่และการดำรงชีวิต เพื่อเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดแก่เด็กโดยการสร้างความศรัทธา ทั้งบุคลิภาพภายนอกและภายใน ครูต้องเป็นคนดี วางตัวดี เป็นที่เคารพและน่าเชื่อถือของลูกศิษย์ อีกทั้งยังต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ มีทักษะที่กว้างไกลและลึกมองเห็นชีวิตของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต และช่วยมองอนาคตของเด็ก ประคับประคองสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเจริญก้าวหน้าอย่างเต็มที่

สมพงษ์ พงษ์กิจ (2538 อ่างใน วิจิตร ศรีสอาน, 2551) ได้กล่าวถึงหลักคุณธรรม จริยธรรมของครู คือ การตรงต่อเวลา การเคารพสิทธิและหน้าที่ความยุติธรรม การทำงานด้วยความเต็มใจ และการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้ จะทำให้บรรยากาศในการทำงานเต็มไปด้วยความรัก สามัคคี และเกิดการทำงานเป็นทีม อันจะมีผลทำให้การทำงานสำเร็จและมีประสิทธิผลต่อองค์กร

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2545 อ่างใน วิจิตร ศรีสอาน, 2551) กล่าวถึงหลักคุณธรรมของครูดังต่อไปนี้

1. การมีความละเอียดในการทำซ้ำ ทำความทุจริตทั้งปวง ซึ่งคุณธรรมข้อนี้ช่วยให้โลกมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่เดือดร้อนวุ่นวาย
2. การมีความอดทน รู้จักอดกลั้นต่อความยากลำบากต่างๆ ที่คนอื่นมีต่อตน และมีความสงบเสงี่ยมและความอ่อนน้อมถ่อมตน

3. มีสติสัมปชัญญะเต็มเปี่ยมอยู่ตลอดเวลา รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนสม่ำเสมอ ไม่มีการล้มตัวหรือละเลยต่อหน้าที่ต่างๆ
4. รู้จักอุปการะ คือ ทำคุณประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น นึกถึงประโยชน์ของผู้อื่นเป็นที่ตั้งพร้อมที่จะให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้อื่น ในงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ไม่มีอคติในการปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานต่อศิษย์หรือนักเรียนและบุคคลอื่นๆ
5. มีคุณธรรมประจำตนในการที่ทำงานในหน้าที่ของตนให้สำเร็จ (อิทธิบาท) 4 ประการ มีความพอใจและเอาใจใส่ในหน้าที่การงานของตน มีความพากเพียรในการประกอบกิจการงาน เอาใจใส่ในการงาน ไม่ทอดทิ้งและหมั่นตรិตรองพิจารณาหาเหตุผลและวิธีที่จะทำให้การงานเจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ
6. มีคุณธรรมอันประเสริฐ (พรหมวิหาร) 4 ประการ คือ มีความเมตตาปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข มีความกรุณา สงสาร คิดหาทางให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ มีมุทิตาปราบปลื้มยินดีในความสำเร็จ ความก้าวหน้าของผู้อื่นและมีอุเบกขา ความวางเฉย เห็นอกเห็นใจผู้ได้รับความทุกข์
7. มีคุณธรรมที่เป็นเครื่องผูกน้ำใจผู้อื่นและบุคคลทั่วไป (สังคหวัตถุ) 4 ประการ อยู่เป็นประจำ คือ ให้ปันสิ่งของแก่บุคคลที่ควรให้ปัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นตามสมควรกรณี (ทาน) มีวาจาอ่อนหวาน สุภาพเรียบร้อย (ปิยวาจา) ประพฤติตนเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อผู้อื่น (อถถจริยา) และเป็นคนไม่ถือศักดิ์ศรีเข้ากันได้กับผู้ร่วมงานทุกคน ตามความเหมาะสมตามฐานะของตน (สมานัตตา)
8. หมั่นศึกษาหาความรู้รอบตัว ให้มีความรอบรู้ เพื่อเป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ บุคคลและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหน้าที่การงาน (พาหุสัจจะ)
9. ประพฤติตนให้ห่างจากอบายมุขหรือทางแห่งความเสื่อมต่างๆ ไม่กระทำให้ตนเป็นผู้เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น ผู้ร่วมงาน หรือนักเรียน

บุคลิกภาพของครู

ความหมายของบุคลิกภาพ

หนังสือ Dictionary of Education อธิบายว่า บุคลิกภาพ หมายถึง การแสดงออกทางด้าน อารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรมต่างๆ ของแต่ละบุคคล อันเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสภาพแวดล้อม ทางด้านจิตวิทยาและสังคมของบุคคลทั่วไป (อ้างใน วีรชัย โโชคไพบูลย์, 2543)

สรุปได้ว่า บุคลิกภาพนั้น คือ คุณลักษณะทุกสิ่งทุกอย่างทั้งภายในซึ่งอยู่รวมอยู่ใน ตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างไปจากบุคคลอื่น

บุคลิกภาพที่สำคัญของครู

บุคลิกภาพเป็นความประทับใจเบื้องต้นของผู้พบเห็น และเป็นก้าวต่อไปสู่การเริ่มต้นที่ดี ของการติดต่อสำหรับผู้ที่เป็นครู บุคลิกภาพมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นแบบอย่างของศิษย์ การที่ครูมีบุคลิกภาพดี ไม่ได้หมายความว่า จะต้องมีความสวยงามหรือหล่อเท่านั้น หากแต่จะต้องมี องค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งครูทุกคนสามารถฝึกฝนให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพดีได้ และครูที่มีบุคลิกภาพดีย่อม ประสบผลสำเร็จในอาชีพแล้วส่วนหนึ่ง ดังนั้นบุคลิกภาพย่อมมีความสำคัญสำหรับครูเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะจำแนกออกได้เป็น 4 ด้าน คือ

1. บุคลิกภาพทางกาย

บุคลิกภาพทางกายเป็นบุคลิกภาพที่สังเกตเห็นได้ และเป็นสิ่งที่ปรากฏต่อบุคคลทั่วไป เป็นความประทับใจครั้งแรกที่เกิดกับผู้พบเห็น บุคลิกภาพทางกายทั่วไปมีดังนี้

1.1 รูปร่าง หน้าตา และผิวพรรณ บุคลิกภาพส่วนนี้เป็นมาโดยกำเนิด อาจแก้ไขได้ยาก แต่ก็สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้ตามสมควร ผู้เป็นครูไม่ว่ารูปร่างจะเป็นอย่างไร ที่สำคัญต้องมีความแข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรค ไม่เป็นทาสสิ่งเสพติดซึ่งจะทำให้ร่างกายทรุดโทรม

1.2 การแต่งกาย บุคลิกภาพในส่วนด้านการแต่งกายของครุฑนับเป็นสิ่งแรกที่นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนมองเห็น จึงมีผลต่อการสร้างเจตคติที่ดีต่อตัวครู การแต่งกายที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของครู จึงควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.2.1 แต่งกายให้เหมาะสมกับสถานที่และความนิยมของสังคมโลกในโอกาสต่างๆ เช่น ศาสนสถาน สถานที่ราชการ และงานกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

1.2.2 แต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ คือ ต้องแต่งกายให้เหมาะสมกับสถานภาพ และต้องไม่เกินความจำเป็น

1.2.3 ความสะอาดของเครื่องแต่งกาย ทั้งเสื้อผ้าและรองเท้า ไม่จำเป็นจะต้องมีราคาสูงนัก แต่จะต้องมีความสะอาดอยู่เสมอ

1.2.4 สวมเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับรูปทรง และเรียบร้อยอยู่เสมอ

1.2.5 การใช้เครื่องประดับที่มีค่า ครูไม่ควรใช้ของมีค่าแพงเกินความจำเป็น

1.3 กิริยามารยาท กิริยามารยาทที่ดีก็คือ การวางตัวให้ถูกกาลเทศะ เหมาะกับแต่ละบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยมีความสุภาพเป็นพื้นฐานที่สำคัญ

2. บุคลิกภาพทางสังคม

บุคลิกภาพทางสังคมเป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกให้ผู้อื่นพบเห็นได้ เช่นเดียวกับบุคลิกภาพทางร่างกาย เพียงแต่บุคลิกภาพทางสังคมนั้นอาจมีผลจากบุคลิกภาพในบุคคลนั้นๆ ซึ่งเป็นแรงขับที่สำคัญ โดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ได้แก่ ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

3. บุคลิกภาพทางอารมณ์

บุคลิกภาพทางอารมณ์เป็นบุคลิกภาพภายในที่อาจแสดงออกให้ผู้อื่นพบเห็นหรือไม่ก็ได้บุคลิกภาพทางอารมณ์ของครู ได้แก่

3.1 อารมณ์ขัน จากผลการวิจัยทั้งของนักการศึกษาไทยและต่างประเทศตรงกันว่า อารมณ์ขันเป็นบุคลิกภาพด้านหนึ่งของครูที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญมาก การมีอารมณ์ขันช่วยให้การสอนสนุกสนานเป็นศิลปะของการสอนประการหนึ่ง นอกจากนี้อารมณ์ขันยังช่วยให้ครูใช้สร้างบรรยากาศและสร้างความสนิทสนมกับผู้อื่นได้ง่าย

3.2 อารมณ์ดี เป็นบุคลิกภาพอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูเป็นคนน่ารัก (ปิโย) นักเรียนมีความกล้าและพอใจที่จะเข้ามาพบปะเพื่อปรึกษาปัญหาต่างๆ ของตน

3.3 อารมณ์เย็น เป็นบุคลิกภาพที่ช่วยให้ครูเป็นผู้น่าคบค้าสมาคมด้วย ช่วยให้ครูมีความอดทนในการสั่งสอนศิษย์ ไม่ว่าจะพบในการแก้ปัญหา การดูค่าว่ากล่าวศิษย์จะเป็นไปโดยมีเหตุผลสมควร ช่วยให้ครูพูดจาไพเราะและสุภาพอยู่เสมอ

3.4 ความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotion intelligent) ครูที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีจะเปรียบในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ความมั่นคงทางอารมณ์เป็นบุคลิกภาพที่สำคัญที่สุดของทุกอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นครู

4. บุคลิกภาพทางสติปัญญา

บุคลิกภาพทางสติปัญญา เป็นเรื่องของชาวปัญญาแต่ละคนเกิดจากพันธุกรรมที่ได้รับ การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ สติปัญญาจะดีเพียงใด เฉลียวฉลาดมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับมันสมองเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การศึกษาและสิ่งแวดล้อมก็สามารถช่วยพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของสติปัญญาได้ไม่น้อยเช่นกัน

บุคลิกภาพทางด้านสติปัญญาของครูนั้นขึ้นอยู่กับครูแต่ละคนว่าจะเลือกกิจกรรมในชีวิตประจำวันอย่างไร หากครูรู้จักค้นคว้าวิจัย (Action research) หมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ ย่อมเป็นผู้ได้เปรียบในการแก้ไขปัญหาต่างๆ การแสวงหาความรู้คือการแสวงหาข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ นั่นเอง ครูต้องรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสติปัญญา เช่น อ่านหนังสือ เล่น กีฬา ฟังเพลง ท่องเที่ยวตามพิพิธภัณฑ์หรืออุทยานแห่งชาติ คุนิทรรศการต่างๆ เป็นต้น

บุคลิกภาพมีความสำคัญทั้งในด้านส่วนตัวและด้านอาชีพสำหรับผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู นั้น ความมีบุคลิกภาพที่ดีย่อมเป็นที่ชื่นชอบของลูกศิษย์ ของผู้ปกครอง และส่งผลให้ครูสามารถ สร้างสัมพันธภาพกับสังคมได้อย่างง่าย เพราะเป็นที่น่าเชื่อถือแก่บุคคลที่พบเห็น ซึ่งนับเป็น บุคลิกภาพภายนอกที่ดี และในขณะที่เดียวกันอาชีพครูจะต้องเป็น “แม่แบบ” ให้แก่สังคม ดังนั้นผู้ที่ เป็นครูจะต้องมีบุคลิกภาพในทั้งดงามด้วยเช่นกัน (วิไล ตั้งจิตสมคิด , 2544)

บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของครู

ในพุทธศาสนากล่าวถึงสัตบุรุษ คือ ผู้ที่เห็นชอบตามทำนองคลองธรรมโดยยึด คุณธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นธรรมของคนดีหรือที่เรียกว่า สัปบุริสธรรม 7 ดังนั้นหากบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ของครูจะยึดตามหลักธรรม คือ สัปบุริสธรรม 7 ก็จะเป็นสิ่งที่ดี คือ

1. ชัมมัณฺญตา รู้หลักรู้จักเหตุ คือ รู้หลักตามความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ รู้หลักการ อยู่ร่วมกัน รู้กฎเกณฑ์ รู้แบบแผน รู้หน้าที่ รู้จักว่าเหตุที่ตนทำหรือเหตุที่ตนไม่ทำสิ่งใดนั้นจะทำให้มี ผลกระทบอย่างไรเกิดขึ้น
2. อັถถัณฺญตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือ ครูต้องรู้ความมุ่งหมายของการกระทำต่างๆ ของตน รู้ว่าผลที่เกิดจากการกระทำของตนนั้นมีวาระสุดท้ายอย่างไร ตลอดจนรู้จักประโยชน์ที่เป็น จุดหมายหรือสาระของการกระทำต่างๆ
3. อັถตฺถัณฺญตา รู้จักตน คือ ครูควรรู้ฐานะ บทบาท ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม ฯลฯ เพื่อให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมและเกิดผลดี เช่น รู้ว่าตนมีความสามารถด้านใด ควรรับผิดชอบงานประเภทใด สามารถสอนวิชาใดหรือทำงาน พิเศษฝ่ายใด เป็นต้น

4. มัตตัญญุตารู้จักประมาณ คือ ครูควรรู้จักความพอเหมาะพอดีในทุกๆ ด้าน เช่น รู้จักประมาณการใช้จ่ายทรัพย์สินเพื่อการบริโภคหรืออุปโภคให้เหมาะสม ครูต้องรู้จักถ่วงทรัพย์ และสามารถจัดสรรรายได้ให้เหมาะสมกับความสามารถในการหาทรัพย์สินของตน ทั้งรู้จักประมาณตนในการรับผิดชอบภารกิจใดๆ ตลอดจนการประมาณสิ่งที่ตนสอนให้เหมาะสมกับภาวะของผู้เรียนด้วย

5. กาลัญญุตารู้จักกาล คือ ครูควรรู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร รู้จักเวลาสอน เวลาตรวจงาน เวลาพักผ่อน เวลาแสวงหาความรู้เพิ่ม เป็นต้น

6. ปริสัจญุตารู้จักชุมชน คือ ครูต้องรู้จักท้องถิ่น รู้จักชุมชน ตลอดจนรู้จักมารยาทระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และข้อควรรู้ควรปฏิบัติอื่นๆ ของชุมชนนั้นๆ

7. บุคคลัญญุตารู้จักบุคคล คือ ครูต้องรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล ฐานะของแต่ละบุคคลที่ตนสมาคมด้วย สามารถปฏิบัติงานกับบุคคลต่างๆ ได้ถูกต้อง รู้ว่าศิษย์คนใดควรยกย่องอย่างไร รู้ว่าศิษย์คนใดจะตำหนิหรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไรจึงจะได้ผลดี เป็นต้น (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544)

ความรู้ทางด้านวิชาการ

ครูในอนาคตหรือนักศึกษาวิชาชีพครูในปัจจุบันจะเพิ่มพูนศักยภาพเพื่อความเป็นครูที่ดี มีอยู่ 2 ประการ ประการแรก คือ จะต้องพยายามพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้ที่เป็นครูจะต้องคิดอยู่เสมอว่า ความเป็นผู้คงแก่เรียนนั้นเป็นสิ่งที่ตนจะต้องกระทำให้บังเกิดขึ้นในตนให้ได้ ประการที่สอง ครูในอนาคตจะต้องแสวงหาโอกาสเพื่อทำงานกับเด็กๆ ทั้งเป็นการเฉพาะตัวและส่วนรวม เช่น หาโอกาสสอนเด็กๆ และการมีส่วนร่วมร่วมกับเด็ก ๆ ในชุมชน เป็นต้น (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550)

นอกจากนั้นแล้วครูยังเป็นผู้ที่ต้องใฝ่รู้ใฝ่เรียนและพัฒนาตนเอง เพราะงานครู คือ การพัฒนาตนให้พัฒนาตนเอง ครูต้องปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อตนเองในด้านเพิ่มพูนความรู้และทักษะ พัฒนาเจตคติ สร้างเสริมวิสัยทัศน์ ขณะเดียวกันก็เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ด้วย การใฝ่รู้ใฝ่เรียนและการพัฒนาตนเองย่อมขึ้นอยู่กับสภาพ ปัญหา ความสนใจของแต่ละคน โดยทั่วไปแล้วครูควรพัฒนาตนเองใน

ด้านความรู้และทักษะวิชาชีพครูและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเคลื่อนไหว และพัฒนาการของวิชาที่ตนสอน พฤติกรรมและกิจกรรมการพัฒนาตนเองและการใฝ่รู้ใฝ่เรียนมี หลากหลาย ครูอาจเลือกได้ตามสภาพแวดล้อมและความเหมาะสม โดยมีแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. สนใจรับรู้ข่าวสาร ที่เกิดขึ้นในชุมชนและบ้านเมือง ตลอดจนในสังคมโลกในแต่ละวัน รับรู้ด้วยการสนทนาพูดคุยกับคนในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และศิษย์ รับรู้จากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ตามสภาพรับรู้ข่าวสารและข้อมูลเพียงพอจะสนทนา พูดคุยกับผู้อื่นได้

2. สนใจสิ่งที่ยังไม่เคยรู้ มีสิ่งต่างๆ มากมายทั้งเก่าใหม่ที่คนเรายังไม่เคยรู้ ครูควรสนใจ ผู้คน เรื่องราวและสิ่งของต่างๆ ที่ตนเองยังไม่รู้จัก รู้แจ้ง อาจไม่ต้องถามว่ารู้ไปทำไม รับรู้เมื่อมี โอกาสด้วยการฟัง ถาม ดู และอ่านตามความเหมาะสมกับกาลและเทศะ

3. รู้ลึก รู้กว้าง เมื่อครูพบเห็นหรือรู้เรื่องราวใด ไม่ควรหยุดอยู่เพียงการรับรู้เบื้องต้น ควร สังเกต สอบถาม สืบค้นให้รู้มาก รู้ลึก รู้กว้าง ใลยิ่งขึ้น

4. ช่างคิดช่างถาม เมื่อรับรู้เรื่องใด ควรคิดสงสัยและถามซอกๆ ซอกๆ แปลกแยกออกไป แม้ไม่มีผู้ใดตอบก็ควรถามเพื่อคิดหาคำตอบ ไม่ต้องเกรงใจว่าผู้ใดจะกล่าวหาว่าโง่หรือเป็นคนฉลาด (คำหมาน คนไค, 2544)

ความสามารถในการสอน

ครูมีภารกิจที่ต้องพัฒนาประชาชน ให้เป็นพลเมืองดีอันเป็นผลให้ประเทศชาติ ศาสนา ตลอดจนทั้งโลกมีความเจริญรุ่งเรือง ร่มเย็น เป็นความสงบสุข ครูจึงมีหน้าที่ที่ประพฤติกปฏิบัติในการสอน ดังนี้

1. แนะนำดี การอบรมสั่งสอน ชี้แจงอธิบาย แนะนำให้ศิษย์เข้าใจมารยาทที่ต้องประพฤติปฏิบัติและเรียนวิชานั้นจนเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจน ไม่ให้ศิษย์มีความขัดข้องใจ สงสัยในวิชานั้นๆ หากจะมีอะไรที่ยังอธิบายไม่ได้ ก็ควรจะรับกับศิษย์โดยตรงและยืนยันว่าจะนำไปค้นคว้าและไปถามจากผู้รู้ให้เข้าใจ และภายหลังจะนำมาชี้แจงให้ศิษย์เข้าใจใหม่ให้ได้ และนอกจากนั้นครูควร

ประพุดปฏิบัติคนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เหมาะสมกับความเป็นครู เพื่อเป็นตัวอย่างให้ศิษย์ได้
ประพุดปฏิบัติตาม

2. ให้เล่าเรียนดี ครูต้องคอยอบรมสั่งสอนให้ศิษย์ได้เล่าเรียนที่ดีที่สุด เพราะศิษย์จะโต
หรือเล็กก็ตาม ชื่อว่ายังเป็นคน โง่เท่ากัน เพราะยังไม่รู้วิชาที่ตนจะเรียน ฉะนั้นจะต้องคอยชี้แจงให้
ละเอียดถี่ถ้วน คือ ให้ได้เล่าเรียนให้เข้าใจ หลักการหรือสูตรให้ขึ้นใจ เพียงแค่หลับตาก็นึกได้ ไม่ว่าจะ
จะเป็นการอ่านให้ถูกต้องทั้งอักขระ พยัญชนะ การออกเสียงตามวรรคตอน อีกทั้งการอธิบายให้
เข้าใจให้เกิดความกระจ่างแจ้งใส่ความรู้ซึ่ง การเรียนดี นั้นหมายถึง จะต้องสอนให้ตรงตามเวลา
ตรงตารางสอน ที่กำหนดให้นักเรียนไป เวลากำลังสอนก็ตั้งใจสอนจริงจัง ไม่แสดงอาการเบื่อหน่าย
หรือเหน็ดเหนื่อย หรือป่วยไข้ก็บอกนักเรียนขอลาหยุดเสียก่อน สอนชัดถ้อยชัดคำ สอนละเอียดลออ
แยกแยะปัญหาต่างๆ ที่เป็นเงื่อนไขอยู่ออกชี้แจงให้นักเรียนได้เข้าใจจนได้ และเวลาสอนก็คอยจับ
ตาสังเกตนักเรียนดูว่า คนไหนตั้งใจฟัง คนไหนไม่เอาใจใส่ ครั้นเลิกสอนแล้วก็ยังเอาใจใส่ กวดขัน
สอดส่องดูว่านักเรียนได้เข้าใจและปฏิบัติตามที่สอนไว้ เพราะการเรียนที่ดีนั้นนักเรียนจะต้องเรียน
จนเข้าใจ แล้วปฏิบัติตามที่เรียนนั้นๆ ด้วย

3. บอกศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง ไม่ปิดบังอำพราง ครูที่ดีควรมีความปรารถนาความ
เจริญรุ่งเรืองของศิษย์อย่างแท้จริง เมื่อตนสอนวิชาอะไรก็ควรอธิบายให้ชัดแจ้ง แลลงใจ ไม่ปิดบัง
จนเป็นที่เข้าใจ รู้แจ้ง รู้จริง

4. หัดให้ศิษย์มีนิสัยรักงาน ครูต้องหาวิธีอธิบายอบรมศิษย์ให้ศิษย์มีนิสัยใจคอรักงาน ชอบ
ทำงาน จนเห็นการทำงานเป็นของสนุก เท่ากับการเล่น ระวังอย่าให้ศิษย์ทำงานแบบขอไปที การหัด
ให้ศิษย์มีนิสัยเช่นนี้ได้ ครูจะต้องมีความอดทน ความอดทนเป็นหลักในการฝึกหัด อบรมสั่งสอน
เพื่ออนาคตของศิษย์และประเทศชาติต่อไปในภายหน้า (โชคชัย ชยธวัช, 2546)

การปกครองนักเรียน

นักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้านย่อมได้รับการดูแลเอาใจใส่ในความทุกข์สุขจากบิดามารดาหรือ
ผู้ปกครอง เมื่อมาอยู่ที่โรงเรียนจึงเป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ทุกคนที่จะต้องดูแลเอาใจใส่ในความ
ทุกข์สุขของศิษย์ให้ทั่วถึงเช่นเดียวกับที่ศิษย์อยู่ที่บ้าน โดยมีวิธีการ ดังต่อไปนี้

1. ดูแลห้ามปราม ตักเตือน หรือลงโทษนักเรียนที่มีนิสัยก้าวร้าว ต่อเพื่อน เพื่อมิให้ทำ ความเดือดร้อนรำคาญแก่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน
2. ดูแลเรื่องอาหารการกิน น้ำดื่ม น้ำใช้ ให้สะอาดถูกสุขอนามัยอยู่เสมอ
3. ยามเมื่อนักเรียนป่วยไข้หรือได้รับอุบัติเหตุ ครูอาจารย์ต้องรีบพยาบาลรักษา ซึ่งถ้าหาก อาการเจ็บป่วยของนักเรียนมีมาก ต้องรีบแจ้งผู้ปกครองโดยด่วน
4. ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม หรือไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน ตลอดจนนักเรียนที่ขาดสนใจในอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น
5. จัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้นักเรียนได้พักผ่อนหย่อนใจ หรือเสริมสร้างสติปัญญา ตามความเหมาะสม
6. สอดส่องดูแล ห้ามปราม ตักเตือน หรือ ลงโทษนักเรียนที่มีนิสัยลักขโมยของเพื่อน อนึ่งการดูแลทุกข์สุขของนักเรียนจะบังเกิดผลอย่างสมบูรณ์ จะต้องอาศัยการประสาน สัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับ โรงเรียน หรือระหว่างครูกับผู้ปกครอง (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550)

มนุษยสัมพันธ์

ผู้ที่แสดงสีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส และทำตัว รื่นรมย์ ย่อมเป็นที่พึงพอใจต่อผู้พบเห็น ใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส บุคลิกท่าทางที่สบายใจเหมือนกับดอกไม้สดที่เห็นแล้วสบายใจ ตรงกันข้ามกับสีหน้าท่าทางหดหู่หม่นหมอง การแสดงออกให้มีสีหน้าที่ท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใสต้องเริ่มต้นที่ความคิดจิตใจที่สะอาด ไม่เห็นแก่ได้ ไร้ความวิตกกังวล ผู้ใดทำจิตใจให้อยู่ในภาวะเช่นนี้ได้ ย่อมมีความสุข และพร้อมที่จะแผ่แผ่ความสุขแก่ผู้อื่น งานของครูต้องเกี่ยวข้องและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะศิษย์หรือผู้เรียนวันละมากมายหลายคน ครูที่ยิ้มแย้มแจ่มใสกับศิษย์ ถึงแม้ยังไม่ได้ทำอะไรเลย ก็ถือได้ว่าหยิบยื่นความรู้สึกที่ดีแก่ศิษย์แล้ว ครูที่แสดงออกเช่นนี้ย่อมเป็นที่พึงประสงค์ของศิษย์ทำให้ศิษย์อยากร่วมเรียนรู้และร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้ศิษย์นั้นเกิดการพัฒนาได้ดีกว่าในสถานการณ์อื่น โดยมีแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. รับประทานด้วยใจเบิกบาน ทุกวันที่ตื่นนอนควรรีบถึงพระอาทิตย์ที่โผล่พ้นขอบฟ้า นำความสว่างมาสู่โลก ต้อนรับวันใหม่ด้วยจิตใจที่แจ่มใสเบิกบาน สดชื่น เสรี ไร้ความวิตกกังวลและหม่นหมองออกไปจากความคิดและจิตใจ ยึดหลักความจริงที่ว่า “สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ” สุขทุกข์ล้วนแต่เกิดจากใจ

2. ทำตัวให้กระฉับกระเฉง นับตั้งแต่ตื่นจนกระทั่งออกจากบ้านไปสถานศึกษา ครูควรยึดเส้นยึดสายให้ร่างกายกระฉับกระเฉง เคลื่อนไหวในอิริยาบถต่างๆ ด้วยความมั่นคงคล่องแคล่ว เหมือนกับมีพลังอยู่ในตัว เมื่อเริ่มต้นวันใหม่ไม่ควรทำตัวเหนื่อยหน่ายหรือหมดแรง

3. ควบคุมอารมณ์ เมื่อทำใจให้เบิกบานและทำตัวให้กระฉับกระเฉง การควบคุมอารมณ์ ต้องใช้หลักการเหตุผล เมื่อพบเห็นหรือเผชิญสิ่งใดให้อาเหตุผลมาพิจารณา จะได้ไม่เสียใจ เสียใจประหลาดใจ โกรธ เกลียด รักชอบหรือตื่นตระหนกจนเกินเหตุ

4. ยิ้มกับทุกคน พบใครพูดกับใครควรเริ่มต้นด้วยการยิ้ม ซึ่งแสดงออกด้วยรอยยิ้มที่มุมปาก แต่ยิ้มที่มีคุณค่ามากคือยิ้มของสายตาซึ่งสะท้อนความจริงใจ (คำหามาน คนใจ, 2544)

ความเป็นมาของโรงเรียนวิจิตรศึกษา

โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ตั้งอยู่ที่ 12/3-4 หมู่ที่ 8 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี 16130 ได้เริ่มก่อตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนถึงปัจจุบันนี้ เป็นเวลา 42 ปี โดยมีปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา และระบบโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา ดังนี้

ปรัชญาของสถานศึกษา

...“จริยเด่น เน้นคุณธรรม นำปัญญา” ซึ่งแปลความหมายของปรัชญา คือ จริยเด่น หมายถึง การมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีกิริยามารยาทที่ดีงาม เน้นคุณธรรม หมายถึง การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน และบุคคลใกล้เคียง นำปัญญา หมายถึง เป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา...

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

โรงเรียนวิจิตรศึกษาเป็นโรงเรียนที่กำลังปรับปรุงพัฒนา มีเป้าหมายหลักที่มุ่งเน้นไปยังตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยที่ผู้เรียนทุกคนต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีคุณธรรมจริยธรรม มีศักยภาพด้านการอ่าน และการเขียน รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาทุกคนเป็นผู้มีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นต่อการพัฒนาการศึกษา และสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน มีการจัดระบบการบริการและสิ่งแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ให้ได้มาตรฐานของชาติ

ทั้งหมดนี้เป็นจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาที่จะดำเนินการให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต และจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจสู่บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน

เป้าหมายของสถานศึกษา

โรงเรียนวิจิตรศึกษาได้กำหนดเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานไปสู่คุณภาพของผู้เรียน และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสอน และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาครบทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ ตามวุฒิภาวะ เพื่อเป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติในด้านสมรรถนะของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. พัฒนาบุคลากรทุกคนให้มีความสามารถเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณธรรมเหมาะสมกับวิชาชีพ
4. พัฒนาอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้เป็นแหล่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5. พัฒนาระบบบริการ สวัสดิการ การปกครองและกิจกรรมผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

6. พัฒนาระบบการจัดการ และการบริการให้มีประสิทธิภาพ

7. พัฒนาระบบงานธุรการ – การเงินให้เป็นระบบ และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อความต้องการ

8. สร้างสัมพันธภาพอันดีกับท้องถิ่นและชุมชนใกล้เคียง

สาระสำคัญของปรัชญา วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษาทั้งหมดนี้ สถานศึกษาได้ใช้เป็นตัวกำหนดทิศทาง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความสมดุลระหว่างความเจริญทางจิตใจ ความเจริญทางวัตถุ และความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ให้แก่ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดการศึกษาของชาติ พร้อมทั้งความต้องการของชุมชน และสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อผู้เรียน

ระบบโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา

โรงเรียนวิจิตรศึกษา ได้จัดวางระบบโครงสร้างการบริหารงาน โดยกระจายอำนาจหน้าที่ให้กับบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้ง ให้มีตำแหน่งหน้าที่อย่างชัดเจน เป็นผู้รับผิดชอบของแต่ละฝ่ายงาน พร้อมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ และอำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงานที่รับผิดชอบตามขอบเขตของฝ่ายงาน เพื่อให้โครงสร้างการบริหารงานมีความคล่องตัว และสามารถใช้ศักยภาพในตัวบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงาน

ระบบโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนวิจิตรศึกษาจัดแบ่งเป็น 4 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายบริหารงานวิชาการ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับชั้น คือ ฝ่ายบริหารงานวิชาการระดับอนุบาล และฝ่ายบริหารงานวิชาการระดับประถมศึกษา มีภารกิจของงาน ดังนี้

1.1 ฝ่ายบริหารงานวิชาการระดับอนุบาล

1.1.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับอนุบาล

- 1) จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดทุกกลุ่มสาระ
- 2) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผลการศึกษา

1.1.2 การส่งเสริมหลักสูตรระดับอนุบาล

- 1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นและมีการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

1.1.3 การบริหารงานวิชาการระดับอนุบาล

- 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 2) การนิเทศการศึกษา ทุกกลุ่มสาระ
- 3) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในการศึกษา
- 4) การพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.2 ฝ่ายบริหารงานวิชาการระดับประถมศึกษา

1.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

- 1) พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ

2) จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดทุกกลุ่มสาระ

3) กิจกรรมเข้าค่ายต่างๆ ของกลุ่มสาระ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
ภาษาต่างประเทศ ค่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

1.2.2 ส่งเสริมหลักสูตร

1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นและมีการปรับปรุงแก้ไข
พัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2) กิจกรรมการเรียนรู้อาชีพในชุมชน (หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น)

1.2.3 การบริหารงานวิชาการ

1) การวางแผนงานด้านวิชาการ

2) การแข่งขันทักษะทางวิชาการในกลุ่มสาระ

3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ โครงงานทุกกลุ่มสาระ

4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

5) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

6) การนิเทศการศึกษา ทุกกลุ่มสาระ

7) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในการศึกษาให้มีความเหมาะสม
กับหลักสูตร

8) การพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

9) การวัดผล ประเมินผลการศึกษา

10) ครูทุกคนทำงานวิจัยในชั้นเรียนภาคเรียนละ 1 เรื่อง เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

11) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา

1.2.4 จัดทำทะเบียนนักเรียน

2. ฝ่ายบริหารงานบุคลากร มีภารกิจของงาน ดังนี้

2.1 สร้างขวัญและกำลังใจ

2.1.1 ส่งเสริมประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1.2 การเลื่อนขั้นเงินเดือนและสร้างขวัญกำลังใจครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1.3 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

2.2 สร้างความสามัคคี

2.3 การมีคุณธรรม จริยธรรม

2.3.1 การส่งเสริมวินัยคุณธรรม จริยธรรมครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.4 ความชอบ

2.4.1 การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

2.5 สมรรถภาพของบุคลากร

2.5.1 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

2.5.2 การประเมินการปฏิบัติงาน

2.6 งานปกครอง

2.6.1 การวางแผนอัตรากำลัง

2.6.2 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.6.3 การลาทุกประเภท

2.6.4 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

2.6.5 การดำเนินการทางวินัยของ ครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.6.6 การสั่งพักงาน และการสั่งให้ออกจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

2.6.7 การรายงานการดำเนินงานทางวินัยและการลงโทษ

2.6.8 การสนับสนุนส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

2.6.9 งานทะเบียนประวัติครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ มีภารกิจของงาน ดังนี้

3.1 งานสารบรรณ

- 3.1.1 จัดทำวิสัยทัศน์โรงเรียน, จัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 3.1.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน
- 3.1.3 จัดโครงสร้างการบริหารงานอย่างเป็นระบบและบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) เพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเป็นสำคัญ
- 3.1.4 มีคณะกรรมการประเมินตนเอง (SMR) ทุกสิ้นปีโดยนำผลการประเมินใช้ในการตัดสินใจ และพัฒนาปรับปรุงงาน

3.2 ข้อมูลทางการศึกษา

- 3.2.1 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

3.3 ข้อมูลทางการเงิน

- 3.3.1 จัดทำแผนปฏิบัติการ ใช้จ่ายเงิน และการจัดสรรงบประมาณ
- 3.3.2 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณ
- 3.3.3 การโอนและการเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
- 3.3.4 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
- 3.3.5 การตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ

3.3.6 จัดทำแผนงบประมาณ และคำขอตั้งงบประมาณ

3.3.7 การจัดทำบัญชีการเงิน

3.4 ข้อมูลวัสดุ ครุภัณฑ์

3.4.1 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

3.4.2 การควบคุมการดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

3.5 ข้อมูลครูและนักเรียน

3.5.1 ประชุมรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้ปกครอง ครู เพื่อวางแผนและปรับปรุงการจัดการศึกษา

4. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

4.1 งานกิจการนักเรียน

4.1.1 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

4.1.2 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

4.1.3 การจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.1.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

4.1.5 งานและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.1.6 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

4.1.7 การรับนักเรียน และการจัดทำสำมะโนผู้เรียน

4.1.8 การส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

4.1.9 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.1.10 การรายงานและการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

4.1.11 การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

4.1.12 มีบริการสารสนเทศ เพื่อแจ้งข่าวสารต่างๆ แก่นักเรียน

4.1.13 การส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4.2 งานอาคารสถานที่

4.2.1 การทัศนศึกษา และการศึกษานอกสถานที่

4.2.2 การดูแลอาคารสถานที่ ภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

4.3 งานสัมพันธ์ชุมชน

4.3.1 การประสานราชการกับส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา
การศึกษา

4.3.2 เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ

4.3.3 บริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของฝ่ายบริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง
และชุมชน

4.3.4 การจักระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

โดยยึดถือให้จัดการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางที่จะพัฒนาชีวิต สร้างค่านิยมที่ถูกต้อง และดิงามต่อไป ทั้งนี้ได้ให้บุคลากรทุกฝ่ายถือปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ดิเรก พรสีมา และคณะ (2541) ได้ศึกษาผลงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูดีในประเทศไทย มี 3 ด้าน ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านส่วนตน ประกอบด้วย

- 1.1 มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและพร้อมที่จะพัฒนาวิชาชีพของตนอยู่เสมอ
- 1.2 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนทั้งด้านศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัยตลอดจนมีความเป็นประชาธิปไตย
- 1.3 ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 1.4 มีความเมตตาแก่ศิษย์และเห็นคุณค่าของศิษย์
- 1.5 มีสุขภาพสมบูรณ์
- 1.6 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ และสามารถใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้
- 1.7 มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้

1.8 สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภาษาและการวิจัย เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง

1.9 สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นครูแบบใหม่ในระบบสากลได้

2. คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ ประกอบด้วย

2.1 มีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างแท้จริง สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีในศาสตร์ ความรู้มาสู่การปฏิบัติได้ ทั้งการปฏิบัติในระดับสากลและระดับท้องถิ่น

2.2 มีความรู้ด้านการวิจัย วิทยาการคอมพิวเตอร์และภาษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้

2.3 มีความรู้ทางด้านเทคนิคการสอน จิตวิทยา การวัดและการประเมินผล และสามารถนำมาประยุกต์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 รู้ข้อมูลข่าวสารรอบตัว และเรื่องราวในท้องถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ห้วงจรณ์ได้

3. คุณลักษณะด้านการถ่ายทอดความรู้ ประกอบด้วย

3.1 สามารถประยุกต์ ใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ เพื่อจัดหาบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือใช้ในการเรียนรู้ต่อไป

3.2 สามารถอบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุชนนิสัยและอุปนิสัยรวมทั้งรักในความเป็นประชาธิปไตย เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

3.3 สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนใฝ่รู้และก้าวหน้าเทคโนโลยีตลอดจนสามารถใช้ภาษาสื่อสารกันได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ และสามารถใช้เครื่องมือต่างๆ ในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3.4 สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมองกว้าง คิดไกล และมีวิจรรย์านที่ละเอียดและลึกหรือใช้ข่าวสารข้อมูลให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้

3.5 พัฒนาให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้

ยุพิน อุปการะนาระ (2529) ได้วิจัยเรื่อง ลักษณะของครูที่เด็กปฐมวัยชอบโดยวิธีการสัมภาษณ์เด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน สรุปครูที่เด็กชอบครูที่ใจดีเล่นิทานสนุก ไม่ตีนักเรียน สววย รักเด็ก พุดไพเราะ ครูที่อยู่กับเด็กไม่ทิ้งเด็ก ไม่พูดเสียงดัง มีของเล่นให้เล่นมากๆ

ในปีต่อมา ยุพิน อุปการะนาระ (2530) ได้ทำการศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยศึกษาในทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษปฐมวัยของวิทยาลัยครูสวนดุสิต สรุปได้ดังนี้

1. ให้ความรักความอบอุ่นเอื้ออาทรต่อเด็ก
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นกันเอง
3. แต่ง กายสะอาด มีรสนิยมดี ไม่น่าสมัยหรือล้ำสมัยจนเกินไป
4. มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้ร่วมงาน
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำ สิ่งแปลกๆ เทคนิคใหม่ๆ มาใช้
6. มีกิจกรรมรยาทเรียบร้อย นุ่มนวล พุดจาไพเราะ มีบุคลิกภาพดี
7. มีความสามารถพิเศษหลายด้าน

8. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพและศีลธรรม
9. ไม่แสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนเอง จนละทิ้งงานสอนประจำ
10. มีความคล่องแคล่วในการทำงาน เข้าใจธรรมชาติของเด็ก

จิรวรรณ กาละดี (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ในทัศนะของครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่ครูใหญ่ต้องการคือ การจัดห้องเรียนให้มีสภาพที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ใช้ภาษา ชัดเจน หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเป็นกันเอง กับเด็ก รักและศรัทธาในอาชีพครู มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์และยุติธรรมส่วนครูอนุบาลเห็นว่า คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นครูอนุบาล คือ การพูดจาเรียบร้อย และใช้คำ พูดที่สุภาพกับเด็ก หน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใสร่าเริง ให้ความสนิทสนมกับเด็ก รักและศรัทธาอาชีพครู ให้เกียรติครูด้วยกัน มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่งานของตนในกลุ่มผู้ปกครองเห็นว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่ดี คือ พูดจาสุภาพเรียบร้อยใช้คำ พูดที่เหมาะสมกับเด็ก ให้ความสนิทสนมกับเด็ก รักและเมตตาเด็ก โดยทั่วไป

อารี ชุ่มเมืองปัก (2535) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนเด็กก่อนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้สอน และผู้ปกครอง พบว่าผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองในสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีทัศนะเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนเด็กก่อนประถมศึกษาที่ปฏิบัติอยู่ในสำนักงานการ ประถมศึกษากรุงเทพมหานครอยู่ในเกณฑ์ระดับสูงทุกๆ ด้าน ซึ่งข้อค้นพบนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ทั้งผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองต่างให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของครูผู้สอนเด็ก ก่อนประถมศึกษาเป็นอันมากและครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะ ด้านการสอน คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ และคุณลักษณะด้านความประพฤติทางศีลธรรมและ จรรยาของครูซึ่งตรงกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาพ.ศ.2533 ที่ได้กำหนดไว้ว่า คุรุมาตรฐาน จะต้องเป็นผู้รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม มีจรรยาบรรณและมุ่งมั่นพัฒนา

เชาวรัตน์ โทณผลิน (2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนมากในอันดับที่ 2 คือ ปัจจัยด้านบทบาทของครูปฐมวัย ได้แก่ ครูมีกิริยาท่าทางการพูดจาต่อนักเรียนเหมาะสม

นัยนา ขนอนเวช (2540) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1 ในด้านบุคลิกภาพด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการพัฒนาตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ทัศนะของผู้บริหารและครูอนุบาล ทั้ง 5 ด้านนั้นไม่ได้แตกต่างกันคือมีสุขภาพกายสมบูรณ์ มีสุขภาพจิตดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีความอดกลั้น รู้จักควบคุมอารมณ์ สามารถใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลความก้าวหน้าของเด็ก ได้อย่างเหมาะสม สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เอาใจใส่เด็ก ในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สนใจปัญหาของเด็ก ช่วยเหลือเด็กให้แก่ปัญหาด้วยตนเอง มีความเมตตากรุณา ช่วยเหลือตอบแทน ผู้มีพระคุณ รักและศรัทธาในอาชีพครู ให้เกียรติครูด้วยกัน ค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง มีความต้องการศึกษาต่อหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ทัศนะของผู้ปกครองแตกต่างจากผู้บริหารและครูอนุบาลคือ มีบุคลิกภาพอบอุ่น มีลักษณะเป็นผู้นำ ใช้น้ำเสียง นุ่มนวล ไพเราะ กระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็นและหาประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เหมาะสม ให้เด็ก เอาใจใส่เด็กในด้านพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ปรับตัวให้เข้ากับคนทุกชั้นระดับฐานะ และสังมรักและศรัทธาในอาชีพครูและให้เกียรติครูด้วยกัน ค้นหาวิธีการใหม่ๆ พัฒนาตนเองและในปี พ.ศ.2540

สมจินตนา วังทอง (2540) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูอนุบาล โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านคุณสมบัติทั่วไป ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านทักษะในการจัดกิจกรรม การสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะด้านคุณสมบัติทั่วไป ครูอนุบาลควรเป็นเพศหญิง มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการอนุบาล มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็กควรได้รับการอบรมสัมมนาการทำสื่อการสอน การดูแลเด็กปฐมวัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรแสดงความรักต่อเด็กด้วยวาจา สีหน้าท่าทาง เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่น และความเอื้ออาทรเด็ก เมตตาเด็กโดยเสมอภาค ควรพูดคุยแลกเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กระหว่างครูกับผู้ปกครอง และควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นช่วยเหลือ เพื่อนร่วมงานด้านทักษะการจัดกิจกรรม การสอน ควรฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยในตนเอง รู้จักช่วยเหลือตนเอง พุดชัดเจน จัดกิจกรรม

สนุกสนาน ได้รับความสนใจ ด้านบุคลิกภาพควรพูดจาสุภาพอ่อนหวาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีคุณธรรม จรรยาบรรณด้านพฤติกรรม มีความรักเด็ก ซื่อสัตย์ สุจริต เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขยันขันแข็ง มีความประพฤติเรียบร้อย

งานวิจัยต่างประเทศ

Beck (1976) ทำการศึกษาคุณลักษณะของครูในทัศนะคติของนักเรียน โดยใช้คำถาม 100 ข้อ สอบถามจากนักเรียนทั้งหมด จำนวน 2,108 คน ได้ลักษณะของครู สรุปได้ 4 ประการ ดังนี้

1. มีคุณสมบัติด้านความรัก เอาใจใส่นักเรียน
2. มีคุณสมบัติที่ให้ความรู้แก่นักเรียน คือ สามารถช่วยเหลือนักเรียนในด้านความรู้ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. มีระเบียบวินัย สามารถควบคุมบรรยากาศของห้องเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี
4. มีคุณสมบัติในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนให้ดีขึ้น

Calderon (1992) ได้ศึกษาลักษณะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่สอน ได้ดีเยี่ยมในทัศนะของนักเรียน เพื่อนครู และผู้บริหาร โรงเรียน ในเขตวิทยาลัยชุมชนลอสแอนเจลิส การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างเลือกจากประชากรในเขตวิทยาลัยชุมชนลอสแอนเจลิส

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกและพฤติกรรมที่สำคัญของครูที่ทำการสอน ได้ดีเยี่ยม พบว่า นักเรียน ครู และผู้บริหาร โรงเรียนมีความคิดเห็นตรงกัน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ดี 3 ลักษณะ คือ ลักษณะการสอนที่ดีลักษณะเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ดี และลักษณะเกี่ยวกับอาชีพครู

ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของทั้งสามกลุ่ม แต่กลับพบความคิดเห็นที่ตรงกันของประชาชนทั้งสามกลุ่ม

Gwin (1989) ได้ศึกษาบุคลิกภาพที่ดีของครู ในโรงเรียนราษฎร์ในเขตรัฐอิลลินอยส์ตอนใต้ จำนวน 412 คน โดยใช้แบบสอบถาม ความคิดเห็นของเพอร์คูว์ เกี่ยวกับลักษณะความมีจริยธรรมของครู พบว่า ครูที่สอนในเขตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีจริยธรรมสูงกว่าครูที่สอนในเขตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ครูที่สอนในคณะวิชาที่มีนักเรียนอยู่น้อย และครูหญิงมีจริยธรรมสูงกว่าครูชาย

Hammer (1970) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสอนในชั้นพิเศษในรัฐไอโอวา โดยนำทฤษฎีของ Herzberg มาใช้ จากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่ทำให้ครูพึงพอใจในการปฏิบัติงาน คือ ความก้าวหน้าในการทำงาน การยอมรับนับถือ ส่วนองค์ประกอบที่ทำให้ครูไม่พึงพอใจ คือ การควบคุมบังคับบัญชา ความมั่นคงในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นโยบายและการบริหาร ชีวิตส่วนตัว เงินเดือน ลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

Ryans and other (1970) ได้ศึกษาทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครู พบว่า ครูที่ดีมีลักษณะ 3 ประการ คือ ให้ความอบอุ่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านทัศนคติ พบว่า ครูที่ดีจะต้องสนใจในความคิดเห็นของนักเรียน สนใจความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ในชั้นเรียน สนใจความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้อื่นด้านทัศนคติต่อการศึกษา ครูที่ดีถือเอานักเรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านความสามารถทางภาษา ครูที่ดีนั้นมีความเข้าใจภาษาพูดได้อย่างดี ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ครูที่ดีจะต้องมีอารมณ์มั่นคงสม่ำเสมอและปรับตัวได้ดี

White (1988) ได้ศึกษาพื้นฐานและลักษณะของครูที่มีความมุ่งมั่นในการสอน ในสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาจาก ครูใหญ่จำนวนร้อยละ 43 ของครูใหญ่จากร้อยละ 69 ของโรงเรียนที่ร่วมโครงการ และศึกษาจากครูจำนวนร้อยละ 44 ของครูจากร้อยละ 100 ของครูที่ร่วมโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรฐานและคุณลักษณะของครูผู้สอน พบว่า คุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครูไว้ 5 ลักษณะ คือ มีความมั่นใจสูง มีความรู้ดี มีประสบการณ์และมีทักษะ ความชำนาญ มีทัศนคติที่ดี และมีความยินดีในอาชีพการสอนการศึกษา

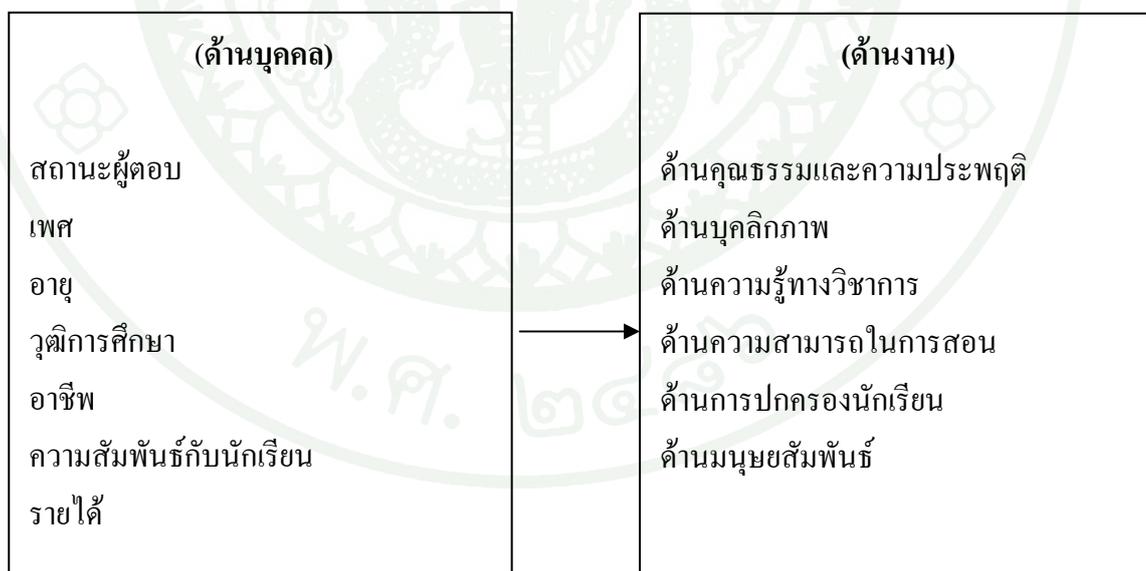
Stapp (1988) ได้ศึกษาถึงลักษณะของครูสอนเด็กฉลาดในรัฐ Arkansas ได้กลุ่มตัวอย่างจากครูใหญ่ 65 คน ครู 103 คน และนักเรียน 727 คน ทำการศึกษา 15 เขตการศึกษา พบว่าลักษณะที่สำคัญของครู 10 ข้อ คือ ให้คำแนะนำได้ดี มีความยุติธรรม มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ สามารถให้นักเรียนใช้ความสามารถพิเศษ ทำงานร่วมกับครูอื่นๆ ได้ สร้างบรรยากาศที่อบอุ่น รับผิดชอบต่อความต้องการของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความยุติธรรมในการตรวจ

ผลงานของนักเรียน มีความสำคัญน้อย คือ แต่งกายดีใจ มีความเป็นศิลปิน สร้างสรรค์ สติปัญญาดี ตกแต่งห้องเรียนได้เหมาะสม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า ครูปฐมวัยมีลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้ผู้ปกครองในปัจจุบัน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะของครูปฐมวัยรวมทั้งให้ความสนใจและมีความต้องการให้โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล ได้จัดพัฒนาครูปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นไปและเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กรอบแนวคิดงานวิจัย

สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิจิตรศึกษา จำนวน 6 คน ครูปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา จำนวน 25 คน ผู้ปกครองปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา จำนวน 295 คน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 รวมจำนวนทั้งสิ้น 326 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ปัญหาการปฏิบัติงานครูปฐมวัย มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษางานวิจัย เอกสาร ตำราวิชาการ และข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่ดี บทบาทหน้าที่ครู จรรยาบรรณ และหลักคุณธรรมสำหรับครู จากเอกสาร จากบทความ งานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณะครูจากสถาบันต่างๆ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา และกำหนดเป็นกรอบที่ศึกษาในแบบสอบถาม ภายใต้คำปรึกษาแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. สร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย จำนวน 50 ข้อ ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมและความประพฤติ จำนวน 10 ข้อ ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 7 ข้อ ด้านความรู้ทางวิชาการ จำนวน 8 ข้อ ด้านความสามารถในการสอน จำนวน 10 ข้อ ด้านการปกครองนักเรียน จำนวน 9 ข้อ และด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข ตลอดจนตรวจสอบเนื้อหา และตรวจสอบความตรงเชิงประจักษ์ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน โดยการหาค่า IOC (Index of item objectivity congruence) โดยค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ

4. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้เห็นความชอบแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ขึ้น นำไปใช้เป็นแบบสอบถามฉบับจริงของการวิจัยครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้บริหาร โรงเรียนวิจิตรศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์
2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ พร้อมส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อส่งต่อยังผู้บริหาร ครูปฐมวัย ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา โดยส่งแบบสอบถาม จำนวน 326 ฉบับ
3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 1 เดือน โดยเก็บช่วงเช้าและเย็นขณะผู้ปกครองมารับ ส่ง นักเรียน ช่วงพักกลางวันกับผู้บริหาร และครู และได้รับแบบสอบถามคืนมา 326 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของประชากร ซึ่งคำตอบในแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทุกฉบับมีความสมบูรณ์และสามารถนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล
5. นำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และคำนวณเป็นค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรม และความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นปัญหาการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรม และความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์ ที่เป็นคำถามปลายเปิดมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สถานภาพของผู้ปกครอง โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ
3. วิเคราะห์เนื้อหา โดยสรุปเป็นความเรียง

บทที่ 4

การวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียน
วิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี โดยมีลักษณะ
พื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย และผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ได้แก่ สถานภาพ
ผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์กับนักเรียน และรายได้ สภาพและ
ปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรีในด้านองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณธรรมและความประพฤติ
ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน
และด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน ครู
ปฐมวัย และผู้ปกครองปฐมวัย มาวิเคราะห์โดยแยกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ เพศ อายุ วุฒิ
การศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์กับนักเรียน และรายได้

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมและความประพฤติ
ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน
และด้านมนุษยสัมพันธ์

ตอนที่ 3 ปัญหาการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมและความ
ประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครอง
นักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้บริหาร จำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

(N = 6)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	2	33.33
หญิง	4	66.67
อายุ		
20-30 ปี	-	-
31-40 ปี	4	66.67
41-50 ปี	1	16.67
51 ปีขึ้นไป	1	16.67
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
ปริญญาตรี	6	100
ปริญญาโท	-	-
สูงกว่าปริญญาโท	-	-

จากตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 66.67/33.33) ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 66.67) และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 2 สถานภาพของครูปฐมวัย จำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

(N = 25)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	1	4.0
หญิง	24	96.0
อายุ		
20-30 ปี	6	24.0
31-40 ปี	15	60.0
41-50 ปี	3	12.0
51 ปีขึ้นไป	1	4.0
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	12.0
ปริญญาตรี	22	88.0
ปริญญาโท	-	-
สูงกว่าปริญญาโท	-	-

จากตารางที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูปฐมวัยเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 96.0/4.0) ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 60.0) และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 88.0)

ตารางที่ 3 สถานภาพของผู้ปกครองปฐมวัย จำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา อาชีพ
ความสัมพันธ์กับนักเรียน และรายได้

(N = 295)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	85	28.81
หญิง	210	71.19
อายุ		
20-30 ปี	75	25.42
31-40 ปี	126	42.71
41-50 ปี	53	17.97
51 ปีขึ้นไป	41	13.90
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	228	77.29
ปริญญาตรี	64	21.69
ปริญญาโท	3	1.02
สูงกว่าปริญญาโท	-	-
อาชีพ		
รับราชการ	33	11.19
ธุรกิจส่วนตัว	26	8.81
รับจ้าง	46	15.59
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	12	4.07
เกษตรกรกรรม	104	35.25
พ่อบ้าน แม่บ้าน	42	14.24
ค้าขาย	30	10.17
อื่น ๆ พนักงานบริษัท	1	0.34
นักศึกษา	1	0.34

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(N = 295)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ความสัมพันธ์กับนักเรียน		
บิดา	60	20.34
มารดา	167	56.61
อื่นๆ ผู้ปกครองระบุไว้ดังนี้	68	23.05
ปู่	(17)	
ย่า	(18)	
ตา	(3)	
ยาย	(16)	
ลุง	(1)	
ป้า	(8)	
น้า	(2)	
ไม่ได้ระบุ	(3)	
รายได้		
ต่ำกว่า 6,000 บาท	92	31.19
6,001-12,000 บาท	145	49.15
12,001- 18,000 บาท	38	12.88
18,001-24,000 บาท	12	4.07
24,001-30,000 บาท	4	1.36
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	4	1.36

จากตารางที่ 3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปกครองปฐมวัยเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 71.19/28.81)

ผู้ปกครองปฐมวัยมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากสุด (ร้อยละ 42.71) รองลงมาคืออายุระหว่าง 20-30 ปี (ร้อยละ 25.42)

สำหรับวุฒิการศึกษา ปรากฏว่าผู้ปกครองปฐมวัยมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด (ร้อยละ 77.28) รองลงมาเป็นวุฒิปริญญาตรี (ร้อยละ 21.69)

ผู้ปกครองปฐมวัยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีมากที่สุด (ร้อยละ 35.25) รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 15.59)

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองปฐมวัยกับนักเรียนในฐานะมารดา มีมากที่สุด (ร้อยละ 56.61) รองลงมาในฐานะอื่นๆ โดยระบุความสัมพันธ์เป็นผู้ปกครอง คือ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า และน้า (ร้อยละ 23.05)

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระหว่าง 6,001 – 12,000 บาท (ร้อยละ 49.15) รองลงมา มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ต่ำกว่า 6,000 บาท (ร้อยละ 31.19)

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย

ตารางที่ 4 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ประเมินโดยผู้บริหาร

(N = 6)

ด้านคุณธรรมและความประพฤติ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งต่อตนเอง	1 (16.67)	3 (50.00)	2 (33.33)	-	-
2. มีความยุติธรรม วางตนเป็นกลางมีเหตุผล	1 (16.67)	1 (16.67)	4 (66.67)	-	-
3. ให้ความร่วมมือและเสียสละเพื่อส่วนรวมต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนครูนักเรียน	1 (16.67)	5 (83.33)	-	-	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(N = 6)

ด้านคุณธรรมและความประพฤติ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
4. สอนแนะนำ เนื้อหาวิชาความรู้ด้วย ความรักและความเมตตา	1 (16.67)	2 (33.33)	3 (50.00)	-	-
5. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น ติดการพนัน เสพสุรา หรือของมีนเมา	2 (33.33)	2 (33.33)	2 (33.33)	-	-
6. มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อ หน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ	2 (33.33)	2 (33.33)	2 (33.33)	-	-
7. มีความอดทน อดกลั้น เกิดความสำนึก ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ และตระหนักที่ว่าเป็นครูที่ดี	-	5 (83.33)	1 (16.67)	-	-
8. ไม่ใช้นักเรียนเป็นฐานในการประกอบ ธุรกิจหรือนำสิ่งของมาขายให้นักเรียน เพื่อหวังกำไร	1 (16.67)	5 (83.33)	-	-	-
9. ไม่นำผลงานของนักเรียนมาใช้ เพื่อประโยชน์ของตนเอง	1 (16.67)	3 (50.00)	2 (33.33)	-	-
10. ไม่ตัดสินผลการเรียนของนักเรียน โดยมีของแลกเปลี่ยน	1 (16.67)	4 (66.67)	1 (16.67)	-	-
รวม	11	32	17		

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติสูงสุด ได้แก่ ให้ความร่วมมือและเสียสละเพื่อส่วนรวม ต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนครู นักเรียน มีความอดทน อดกลั้น เกิดความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ และตระหนักที่ว่าเป็นครูที่ดี และไม่ใช่นักเรียนเป็นฐาน ในการประกอบธุรกิจหรือนำสิ่งของมาขายให้นักเรียนเพื่อหวังกำไร คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา ไม่ตัดสินผลการเรียนของนักเรียน โดยมีของแลกเปลี่ยน คิดเป็นร้อยละ 66.67

ตารางที่ 5 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านบุคลิกภาพ ประเมินโดยผู้บริหาร

(N = 6)

ด้านบุคลิกภาพ	มากที่สุด จำนวน ร้อยละ	มาก จำนวน ร้อยละ	ปานกลาง จำนวน ร้อยละ	น้อย จำนวน ร้อยละ	น้อยที่สุด จำนวน ร้อยละ
1. ประพฤติปฏิบัติตนดี อย่างสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน	1 (16.67)	3 (50.00)	2 (33.33)	-	-
2. แต่งกาย สะอาด สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ฐานะทางสังคม วัฒนธรรมของสถานศึกษาและท้องถิ่น	1 (16.67)	4 (66.67)	-	1 (16.67)	-
3. สุขภาพร่างกาย แข็งแรง ปราศจากโรค	1 (16.67)	3 (50.00)	1 (16.67)	1 (16.67)	-
4. ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน	1 (16.67)	4 (66.67)	1 (16.67)	-	-
5. มีกิริยา วาจาสุภาพ น้ำเสียง อ่อนโยน มีเหตุผล มีความหนักแน่น นุ่มนวล	1 (16.67)	2 (33.33)	2 (33.33)	-	1 (16.67)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(N = 6)

ด้านบุคลิกภาพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
6. มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แจ่มใสอยู่เป็นนิจ ควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย หรือวุ่นวาย ในการแก้ปัญหา	1 (16.67)	1 (16.67)	3 (50.00)	-	1 (16.67)
7. มีความรักและปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคน ด้วยความรักและเสมอภาคกัน	-	4 (66.67)	2 (33.33)	-	-
รวม	6	21	11	2	2

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ แต่งกาย สะอาด สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ฐานะทางสังคม วัฒนธรรมของสถานศึกษาและท้องถิ่น ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน และมีความรักและปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยความรักและเสมอภาคกัน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาประพฤติปฏิบัติตนดี อย่างสม่ำเสมอเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน และสุขภาพร่างกาย แข็งแรง ปราศจากโรค คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตารางที่ 6 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านความรู้ทางวิชาการ ประเมินโดยผู้บริหาร

(N = 6)

ด้านความรู้ทางวิชาการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านปฐมวัยศึกษาเป็นอย่างดี	-	1 (16.67)	5 (83.33)	-	-
2. สนใจแสวงหาความรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้อยู่เสมอ	-	2 (33.33)	4 (66.67)	-	-
3. มีความรัก ความศรัทธา และเห็นความสำคัญในวิชาชีพครู	1 (16.67)	2 (33.33)	3 (50.00)	-	-
4. ติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาจากสื่อต่างๆ	-	3 (50.00)	3 (50.00)	-	-
5. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	-	2 (33.33)	4 (66.67)	-	-
6. มีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัยทุกด้าน เช่น ร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา	-	3 (50.00)	3 (50.00)	-	-
7. มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลการปรับพฤติกรรมเด็กปฐมวัย	-	2 (33.33)	4 (66.67)	-	-

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(N = 6)

ด้านความรู้ทางวิชาการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
8. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลทางปฐมวัยศึกษา	-	4 (66.67)	2 (33.33)		
รวม	1	19	28		

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านปฐมวัยศึกษาเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาสนใจแสวงหาความรู้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้อยู่เสมอ พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลการปรับพฤติกรรมเด็กปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 66.67

ตารางที่ 7 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านความสามารถในการสอน
ประเมิน โดยผู้บริหาร

(N = 6)

ด้านความสามารถในการสอน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. มีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียน ได้เล่าเรียนอย่างดีที่สุด และ มีคุณธรรม จริยธรรม	-	4 (66.67)	2 (33.33)	-	-
2. มีวิธีการและเทคนิคในการใช้สื่อ การสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย	-	1 (16.67)	5 (83.33)	-	-

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(N = 6)

ด้านความสามารถในการสอน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
3. มีความสามารถในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัย เช่น ร้องเพลง ศิลปะ ภาษาอังกฤษ	1 (16.67)	2 (33.33)	2 (33.33)	1 (16.67)	-
4. เลือกวิธีการสอนได้เหมาะสม ตามสถานการณ์ และเหตุการณ์ ปัจจุบันได้	1 (16.67)	3 (50.00)	2 (33.33)	-	-
5. สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนรู้และสร้างความสนใจของ นักเรียนให้เกิดการอยากเรียนรู้	-	1 (16.67)	5 (83.33)	-	-
6. ใช้ภาษาที่ถูกต้อง ละเอียดลออ ชัดเจน ออกเสียงชัดถ้อยชัดคำ ถูกต้องตามอักขระ	-	4 (66.67)	2 (33.33)	-	-
7. สอนตรงตามเวลา ตรงตารางสอน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตร หรือสถานศึกษากำหนด	1 (16.67)	2 (33.33)	3 (50.00)	-	-
8. ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน ในทุกด้าน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ตามศักยภาพ	-	4 (66.67)	2 (33.33)	-	-

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(N = 6)

ด้านความสามารถในการสอน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
9. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียน อย่างมีความสุข โดยเน้น การจัดประสบการณ์ตรงที่ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชุมชน	-	1 (16.67)	5 (83.33)	-	-
10. ให้คำแนะนำแหล่งความรู้ที่ส่งเสริม ในเนื้อหาวิชาให้แก่ นักเรียน ได้ศึกษา ค้นคว้า	-	1 (16.67)	4 (66.67)	2 (33.33)	-
รวม	3	23	32	3	

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน ได้แก่ มีวิธีการและเทคนิคในการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสร้างความสนใจของนักเรียนให้เกิดการอยากเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาให้คำแนะนำแหล่งความรู้ที่ส่งเสริมในเนื้อหาวิชาให้แก่ นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 66.67

ตารางที่ 8 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านการปกครองนักเรียน ประเมินโดย
ผู้บริหาร

(N = 6)

ด้านการปกครองนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. รับฟังเรื่องราว ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับ นักเรียนและชี้แจงอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งช่วยเหลือตามความเหมาะสม	1 (16.67)	1 (16.67)	4 (66.67)	-	-
2. ใช้ความละมุนละไมในการแก้ปัญหา และปกครองนักเรียน	-	3 (50.00)	3 (50.00)	-	-
3. มีเทคนิคและวิธีการในการปกครอง ชั้นเรียน ไม่ดูค่า หรือใช้คำไม่สุภาพ กับนักเรียน	-	3 (50.00)	3 (50.00)	-	-
4. มีความปรารถนาดีเป็นกันเองใกล้ชิด นักเรียนทำให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ	-	5 (83.33)	1 (16.67)	-	-
5. จัดกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้เด็กได้ ผ่อนคลายอารมณ์ตามความเหมาะสม ของกิจกรรม สถานที่	-	4 (66.67)	2 (33.33)	-	-
6. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกคนที่มี ปัญหาโดยปราศจากอคติ	1 (16.67)	3 (50.00)	2 (33.33)	-	-
7. ให้กำลังใจแก่นักเรียนในด้านการศึกษา เล่าเรียน ปัญหาด้านการดำรงชีวิต	-	5 (83.33)	1 (16.67)	-	-

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(N = 6)

ด้านการปกครองนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
8. ช่วยเหลือทันทั่วทั้งที่เมื่อยามป่วยไข้ หรือได้รับอุบัติเหตุ	1 (16.67)	3 (50.00)	2 (33.33)	-	-
9. บริจาคทุนการศึกษาให้แก่นักเรียน หรือบริจาคสิ่งของที่เป็นประโยชน์	-	4 (66.67)	2 (33.33)	-	-
รวม	3	31	20		

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน ได้แก่ มีความปรารถนาดีเป็นกันเองใกล้ชิด นักเรียนทำให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ และให้กำลังใจแก่นักเรียนในด้านการศึกษา เล่าเรียน ปัญหาด้านการดำรงชีวิต คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาจัดกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลาย อารมณ์ตามความเหมาะสมของกิจกรรม สถานที่ และบริจาคทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนหรือบริจาคสิ่งของที่เป็นประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 66.67

ตารางที่ 9 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ ประเมินโดยผู้บริหาร

(N = 6)

ด้านมนุษยสัมพันธ์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. ให้การต้อนรับผู้ปกครองและ ผู้ที่มาติดต่อกับสถานศึกษา ด้วยความอ่อนน้อม เช่น การไหว้ การทักทาย	-	2 (33.33)	4 (66.67)	-	-

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(N = 6)

ด้านมนุษยสัมพันธ์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
2. บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์ จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ	- (33.33)	2 (33.33)	4 (66.67)	-	-
3. เข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา และชุมชน	2 (33.33)	2 (33.33)	2 (33.33)	-	-
4. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและ นำมาปรับปรุงตนเอง	2 (33.33)	2 (33.33)	2 (33.33)	-	-
5. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและปรับตัว ให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม	1 (16.67)	3 (50.00)	2 (33.33)	-	-
6. พึ่งช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชน ในทางสร้างสรรค์	-	3 (50.00)	3 (50.00)	-	-
รวม	5	14	17		

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ให้การต้อนรับผู้ปกครองและผู้ที่มาติดต่อ งานกับสถานศึกษาด้วยความอ่อนน้อม เช่น การไหว้ การทักทาย และบริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาพึ่งช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตารางที่ 10 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านคุณธรรมและความประพฤติ
ประเมิน โดยครูปฐมวัย

(N = 25)

ด้านคุณธรรมและ ความประพฤติ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความเจริญ ก้าวหน้าทั้งต่อตนเอง	10 (40.0)	14 (56.0)	1 (4.0)	-	-
2. มีความยุติธรรม วางตนเป็นกลาง มีเหตุผล	11 (44.0)	13 (52.0)	1 (4.0)	-	-
3. ให้ความร่วมมือและเสียสละเพื่อ ส่วนรวมต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนครู นักเรียน	12 (48.0)	12 (48.0)	1 (4.0)	-	-
4. สอนแนะนำ เนื้อหาวิชาความรู้ ด้วยความรัก และความเมตตา	13 (52.0)	11 (44.0)	1 (4.0)	-	-
5. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น ดุดการพนัน เสพสุรา หรือของมีนเมา	16 (64.0)	8 (32.0)	1 (4.0)	-	-
6. มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อ หน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ	16 (64.0)	7 (28.0)	2 (8.0)	-	-
7. มีความอดทน อดกลั้น เกิดความ สำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ความซื่อสัตย์และตระหนัก ที่ว่าเป็นครูที่ดี	8 (32.0)	17 (68.0)	-	-	-

ตารางที่ 10 (ต่อ)

(N = 25)

ด้านคุณธรรมและ ความประพฤติ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
8. ไม่ใช่นักเรียนเป็นฐานในการ ประกอบธุรกิจหรือนำสิ่งของ มาขายให้นักเรียนเพื่อหวังกำไร	14 (56.0)	10 (40.0)	1 (4.0)	-	-
9. ไม่นำผลงานของนักเรียนมาใช้ เพื่อประโยชน์ของตนเอง	15 (60.0)	9 (36.0)	1 (4.0)	-	-
10. ไม่ตัดสินผลการเรียนของนักเรียน โดยมีของแลกเปลี่ยน	16 (64.0)	5 (20.0)	4 (4.0)	-	-
รวม	131	106	13		

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ อยู่ในระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ได้แก่ ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ บกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น ดิดการพนัน เสพสุรา หรือของมีนเมา มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ และไม่ตัดสินผลการเรียนของนักเรียน โดยมีของแลกเปลี่ยน คิดเป็นร้อยละ 64.0 รองลงมาไม่นำผลงานของนักเรียนมาใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 60.0

ตารางที่ 11 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านบุคลิกภาพ ประเมินโดยครูปฐมวัย

(N = 25)

ด้านบุคลิกภาพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. ประพฤติปฏิบัติตนดี อย่างสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน	13 (52.0)	12 (48.0)	-	-	-
2. แต่งกาย สะอาด สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ฐานะทางสังคม วัฒนธรรมของสถานศึกษาและท้องถิ่น	12 (48.0)	12 (48.0)	-	1 (4.0)	-
3. สุขภาพร่างกาย แข็งแรง ปราศจากโรค	13 (52.0)	12 (48.0)	-	-	-
4. ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับ นักเรียน	19 (76.0)	4 (16.0)	2 (8.0)	-	-
5. มีกิริยา วาจาสุภาพ น้ำเสียง อ่อนโยน มีเหตุผล มีความหนักแน่น นุ่มนวล	8 (32.0)	17 (68.0)	-	-	-
6. มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แจ่มใสอยู่เป็นนิจ ควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย หรือ วุ่นวายในการแก้ปัญหา	11 (44.0)	13 (52.0)	1 (4.0)	-	-
7. มีความรักและปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคน ด้วยความรักและเสมอภาคกัน	13 (52.0)	10 (40.0)	2 (8.0)	-	-
รวม	89	80	5	1	

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.0 รองลงมาประพฤติปฏิบัติตนดี อย่างสม่ำเสมอเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน สุขภาพร่างกาย แข็งแรง ปราศจากโรค และมีความรักและปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยความรัก และเสมอภาคกัน คิดเป็นร้อยละ 52.0

ตารางที่ 12 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านความรู้ทางวิชาการ ประเมินโดยครูปฐมวัย

(N = 25)

ด้านความรู้ทางวิชาการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านปฐมวัยศึกษาเป็นอย่างดี	7 (28.0)	17 (68.0)	1 (4.0)	-	-
2. สนใจแสวงหาความรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้อยู่เสมอ	3 (12.0)	22 (88.0)	-	-	-
3. มีความรัก ความศรัทธา และเห็นความสำคัญในวิชาชีพครู	17 (68.0)	8 (32.0)	-	-	-
4. ติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาจากสื่อต่างๆ	6 (24.0)	13 (52.0)	6 (24.0)	-	-
5. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	9 (36.0)	14 (56.0)	2 (8.0)	-	-

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(N = 25)

ด้านความรู้ทางวิชาการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
6. มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยทุกด้าน เช่น ร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา	11 (44.0)	12 (48.0)	2 (8.0)	-	-
7. มีความรู้ความเข้าใจในการดูแล การปรับพฤติกรรมเด็กปฐมวัย	5 (20.0)	13 (52.0)	7 (28.0)	-	-
8. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลทางปฐมวัยศึกษา	10 (40.0)	15 (60.0)	-	-	-
รวม	68	114	18		

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ สนใจแสวงหาความรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้อยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 88.0 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านปฐมวัยศึกษาเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 68.0

ตารางที่ 13 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านความสามารถในการสอน ประเมินโดยครู
ปฐมวัย

(N = 25)

ด้านความสามารถในการสอน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. มีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียน ได้เล่าเรียนอย่างดีที่สุด และ มีคุณธรรม จริยธรรม	17 (68.0)	7 (28.0)	1 (4.0)	-	-
2. มีวิธีการและเทคนิคในการใช้สื่อ การสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย	5 (20.0)	16 (64.0)	4 (16.0)	-	-
3. มีความสามารถในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัย เช่น ร้องเพลง ศิลปะ ภาษาอังกฤษ	10 (40.0)	13 (52.0)	2 (8.0)	-	-
4. เลือกวิธีการสอนได้เหมาะสม ตามสถานการณ์ และเหตุการณ์ ปัจจุบันได้	5 (20.0)	18 (72.0)	2 (8.0)	-	-
5. สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนรู้และสร้างความสนใจของ นักเรียนให้เกิดการอยากเรียนรู้	10 (40.0)	14 (56.0)	1 (4.0)	-	-
6. ใช้ภาษาที่ถูกต้อง ละเอียดลออ ชัดเจน ออกเสียงชัดถ้อยชัดคำ ถูกต้องตามอักขระ	8 (32.0)	16 (64.0)	1 (4.0)	-	-

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(N = 25)

ด้านความสามารถในการสอน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
7. สอนตรงตามเวลา ตรงตารางสอน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตร หรือสถานศึกษากำหนด	9 (36.0)	16 (64.0)	-	-	-
8. ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน ในทุกด้าน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ตามศักยภาพ	9 (36.0)	15 (60.0)	1 (4.0)	-	-
9. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียน อย่างมีความสุข โดยเน้น การจัดประสบการณ์ตรงที่ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชุมชน	5 (20.0)	20 (80.0)	-	-	-
10. ให้คำแนะนำแหล่งความรู้ที่ส่งเสริม ในเนื้อหาวิชาให้แก่แก่นักเรียน ได้ศึกษา กันคว่า	8 (32.0)	13 (52.0)	4 (16.0)	-	-
รวม	86	148	16		

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 80.0 รองลงมาเลือกวิธีการสอนได้เหมาะสมตามสถานการณ์ และเหตุการณ์ปัจจุบันได้ คิดเป็นร้อยละ 72.0

ตารางที่ 14 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านการปกครองนักเรียน ประเมิน โดยครู
ปฐมวัย

(N = 25)

ด้านการปกครองนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. รับฟังเรื่องราว ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับ นักเรียนและชี้แจงอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งช่วยเหลือตามความเหมาะสม	7 (28.0)	18 (72.0)	-	-	-
2. ใช้ความระมัดระวังไม่ในการแก้ปัญหา และปกครองนักเรียน	8 (32.0)	15 (60.0)	2 (8.0)	-	-
3. มีเทคนิคและวิธีการในการปกครอง ชั้นเรียน ไม่ดูค่า หรือใช้คำไม่สุภาพ กับนักเรียน	4 (16.0)	20 (80.0)	1 (4.0)	-	-
4. มีความปรารถนาดีเป็นกันเองใกล้ชิด นักเรียนทำให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ	12 (48.0)	11 (44.0)	2 (8.0)	-	-
5. จัดกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้เด็กได้ ผ่อนคลายอารมณ์ตามความเหมาะสม ของกิจกรรม สถานที่	9 (36.0)	14 (56.0)	2 (8.0)	-	-
6. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกคนที่มี ปัญหาโดยปราศจากอคติ	11 (44.0)	11 (44.0)	3 (12.0)	-	-
7. ให้กำลังใจแก่นักเรียนในด้านการ ศึกษาเล่าเรียน ปัญหาด้านการ ดำรงชีวิต	12 (48.0)	11 (44.0)	2 (8.0)	-	-

ตารางที่ 14 (ต่อ)

(N = 25)

ด้านการปกครองนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
8. ช่วยเหลือทันทั่วทั้งที่เมื่อยามป่วยไข้ หรือได้รับอุบัติเหตุ	9 (36.0)	15 (60.0)	1 (4.0)	-	-
9. บริจาคทุนการศึกษาให้แก่นักเรียน หรือบริจาคสิ่งของที่เป็นประโยชน์	4 (16.0)	12 (48.0)	9 (36.0)	-	-
รวม	76	127	22		

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน ได้แก่ มีเทคนิคและวิธีการในการปกครองชั้นเรียน ไม่ดุด่า หรือใช้คำไม่สุภาพกับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.0 รองลงมา รับฟังเรื่องราว ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับนักเรียนและชี้แจงอย่างมีเหตุผลพร้อมทั้งช่วยเหลือตามความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 72.0

ตารางที่ 15 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ ประเมินโดยครูปฐมวัย

(N = 25)

ด้านมนุษยสัมพันธ์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. ให้การต้อนรับผู้ปกครองและ ผู้ที่มีติดต่อกับสถานศึกษา ด้วยความอ่อนน้อม เช่น การไหว้ การทักทาย	12 (48.0)	12 (48.0)	1 (4.0)	-	-

ตารางที่ 15 (ต่อ)

(N = 25)

ด้านมนุษยสัมพันธ์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
2. บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์ จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ	13 (52.0)	11 (44.0)	1 (4.0)	-	-
3. เข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา และชุมชน	13 (52.0)	11 (44.0)	1 (4.0)	-	-
4. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและ นำมาปรับปรุงตนเอง	13 (52.0)	11 (44.0)	1 (4.0)	-	-
5. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและปรับตัว ให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม	12 (48.0)	12 (48.0)	1 (4.0)	-	-
6. พึ่งช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชน ในทางสร้างสรรค์	12 (48.0)	12 (48.0)	1 (4.0)	-	-
รวม	75	69	6		

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ชุมชน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและนำมาปรับปรุงตนเอง คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมา มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และพึ่งช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชน ในทางสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 48.0

ตารางที่ 16 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านคุณธรรมและความประพฤติ
ประเมินโดยผู้ปกครองปฐมวัย

(N = 25)

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านคุณธรรมและความประพฤติ	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
1. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งต่อตนเอง	117 (39.66)	122 (41.36)	56 (18.98)	-	-
2. มีความยุติธรรม วางตนเป็นกลาง มีเหตุผล	117 (39.66)	117 (39.66)	59 (20.00)	2 (0.68)	-
3. ให้ความร่วมมือและเสียสละเพื่อส่วนรวมต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนครู นักเรียน	113 (38.31)	135 (45.76)	44 (14.92)	3 (1.02)	-
4. สอนแนะนำ เนื้อหาวิชาความรู้ด้วยความรักและความเมตตา	146 (49.49)	115 (38.98)	34 (11.53)	-	-
5. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น เสพสุรา หรือของมีนเมาติดการพนัน	147 (49.83)	102 (34.58)	40 (13.56)	1 (0.34)	5 (1.69)
6. มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ	151 (51.19)	111 (37.63)	31 (10.51)	2 (0.68)	-
7. มีความอดทน อดกลั้น เกิดความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และตระหนักที่ว่าเป็นครูที่ดี	144 (48.81)	115 (38.98)	36 (12.20)	-	-

ตารางที่ 16 (ต่อ)

(N = 25)

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านคุณธรรมและความประพฤติ	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
8. ไม่ใช้นักเรียนเป็นฐานในการประกอบ ธุรกิจหรือนำสิ่งของมาขายให้นักเรียน เพื่อหวังกำไร	119 (40.34)	120 (40.68)	32 (10.85)	10 (0.34)	14 (1.69)
9. ไม่นำผลงานของนักเรียนมาใช้ เพื่อประโยชน์ของตนเอง	136 (46.10)	111 (37.63)	27 (9.15)	8 (2.71)	13 (4.41)
10. ไม่ตัดสินผลการเรียนของนักเรียน โดยมีของแลกเปลี่ยน	147 (49.83)	101 (34.23)	25 (8.47)	6 (2.03)	16 (5.42)
รวม	1,337	1,148	384	32	48

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ อยู่ในระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ได้แก่ มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 51.19 รองลงมาไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น เสพสุรา หรือของมีนเมาติดการพนัน และไม่ตัดสินผลการเรียนของนักเรียน โดยมีของแลกเปลี่ยน คิดเป็นร้อยละ 49.83

ตารางที่ 17 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านบุคลิกภาพ ประเมินโดยผู้ปกครองปฐมวัย

(N = 295)

ด้านบุคลิกภาพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. ประพฤติปฏิบัติตนดี อย่างสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน	144 (48.81)	118 (40.00)	33 (11.19)	-	-
2. แต่งกาย สะอาด สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ฐานะทางสังคม วัฒนธรรมของสถานศึกษาและท้องถิ่น	164 (55.59)	110 (37.29)	121 (7.11)	-	-
3. สุขภาพร่างกาย แข็งแรง ปราศจากโรค	151 (51.19)	114 (38.64)	27 (9.15)	2 (0.68)	1 (0.34)
4. ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับ นักเรียน	173 (58.64)	97 (32.88)	25 (8.47)	-	-
5. มีกิริยา วาจาสุภาพ น้ำเสียง อ่อนโยน มีเหตุผล มีความหนักแน่น นุ่มนวล	161 (54.58)	106 (35.93)	28 (9.49)	-	-
6. มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แจ่มใสอยู่เป็น นิจ ควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย หรือวุ่นวายในการแก้ปัญหา	151 (51.19)	107 (36.27)	35 (11.86)	1 (0.34)	1 (0.34)
7. มีความรักและปฏิบัติต่อนักเรียน ทุกคนด้วยความรักและเสมอภาคกัน	145 (49.15)	116 (39.32)	32 (10.85)	-	2 (0.68)
รวม	1,089	768	301	3	4

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.64 รองลงมาแต่งกาย สะอาด สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ฐานะทางสังคม วัฒนธรรมของสถานศึกษาและท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 55.59

ตารางที่ 18 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านความรู้ทางวิชาการ ประเมินโดย
ผู้ปกครองปฐมวัย

(N = 295)

ด้านความรู้ทางวิชาการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การจัดประสบการณ์ด้านปฐมวัย ศึกษาเป็นอย่างดี	116 (39.32)	122 (41.36)	49 (16.61)	4 (1.36)	4 (1.36)
2. สนใจแสวงหาความรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และพัฒนาตนเองให้เป็น ผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้อยู่เสมอ	120 (40.68)	126 (42.71)	46 (15.59)	3 (1.02)	-
3. มีความรัก ความศรัทธา และเห็น ความสำคัญในวิชาชีพครู	135 (45.76)	120 (40.68)	37 (12.54)	2 (0.68)	1 (0.34)
4. ติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาจากสื่อต่างๆ	102 (34.58)	137 (46.44)	53 (17.97)	3 (1.02)	-
5. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง	132 (44.75)	121 (41.02)	39 (13.22)	3 (1.02)	-

ตารางที่ 18 (ต่อ)

(N = 295)

ด้านความรู้ทางวิชาการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
6. มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยทุกด้าน เช่น ร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา	124 (42.03)	120 (40.68)	45 (15.25)	6 (2.03)	-
7. มีความรู้ความเข้าใจในการดูแล การปรับพฤติกรรมเด็กปฐมวัย	115 (38.98)	131 (44.41)	41 (13.90)	8 (2.71)	-
8. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลทางปฐมวัยศึกษา	146 (49.49)	112 (37.97)	35 (11.86)	2 (0.68)	-
รวม	990	989	345	31	5

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทางปฐมวัยศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.49 รองลงมาคือความรัก ความศรัทธา และเห็นความสำคัญในวิชาชีพครู คิดเป็นร้อยละ 45.76

ตารางที่ 19 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านความสามารถในการสอน
ประเมินโดยผู้ปกครองปฐมวัย

(N = 295)

ด้านความสามารถในการสอน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. มีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียน ได้เล่าเรียนอย่างดีที่สุดและ มีคุณธรรม จริยธรรม	150 (50.85)	111 (37.63)	33 (11.19)	1 (0.34)	-
2. มีวิธีการและเทคนิคในการใช้สื่อ การสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย	127 (43.05)	113 (38.31)	50 (16.95)	5 (1.70)	-
3. มีความสามารถในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัย เช่น ร้องเพลง ศิลปะ ภาษาอังกฤษ	137 (46.44)	114 (38.64)	32 (13.22)	3 (1.02)	2 (0.68)
4. เลือกวิธีการสอนได้เหมาะสม ตามสถานการณ์ และเหตุการณ์ ปัจจุบันได้	120 (40.68)	125 (42.37)	45 (15.25)	3 (1.02)	2 (0.68)
5. สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนรู้และสร้างความสนใจของ นักเรียนให้เกิดการอยากเรียนรู้	118 (40.00)	126 (42.71)	50 (16.95)	1 (0.34)	-
6. ใช้ภาษาที่ถูกต้อง ละเอียดลออ ชัดเจน ออกเสียงชัดถ้อยชัดคำ ถูกต้องตามอักขระ	118 (40.00)	125 (42.37)	52 (17.63)	-	-

ตารางที่ 19 (ต่อ)

(N = 295)

ด้านความสามารถในการสอน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
7. สอนตรงตามเวลา ตรงตารางสอน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตร หรือสถานศึกษากำหนด	132 (44.75)	122 (41.36)	41 (13.90)	-	-
8. ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน ในทุกด้าน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ตามศักยภาพ	114 (38.64)	138 (46.80)	38 (12.88)	5 (1.69)	-
9. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียน อย่างมีความสุข โดยเน้น การจัดประสบการณ์ตรงที่ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชุมชน	121 (43.73)	116 (39.31)	49 (16.61)	1 (0.34)	-
10. ให้คำแนะนำแหล่งความรู้ที่ส่งเสริม ในเนื้อหาวิชาให้แก่ นักเรียน ได้ศึกษา ค้นคว้า	118 (40.00)	116 (39.32)	58 (19.66)	2 (0.68)	1 (0.34)
รวม	1,255	1,206	448	21	5

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน ได้แก่ มีความสามารถในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย เช่น ร้องเพลง ศิลปะ ภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 50.85 รองลงมา มีความสามารถในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย เช่น ร้องเพลง ศิลปะ ภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 46.44

ตารางที่ 20 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านการปกครองนักเรียน ประเมินโดย
ผู้ปกครองปฐมวัย

(N = 295)

ด้านการปกครองนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. รับฟังเรื่องราว ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับ นักเรียนและชี้แจงอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งช่วยเหลือตามความเหมาะสม	126 (42.71)	120 (40.68)	45 (15.25)	4 (1.36)	-
2. ใช้ความละมุนละไมในการแก้ปัญหา และปกครองนักเรียน	124 (42.03)	129 (43.73)	41 (13.90)	1 (0.34)	-
3. มีเทคนิคและวิธีการในการปกครอง ชั้นเรียน ไม่ดูค่า หรือใช้คำไม่สุภาพ กับนักเรียน	136 (46.10)	118 (40.00)	39 (13.22)	2 (0.68)	-
4. มีความปรารถนาดีเป็นกันเองใกล้ชิด นักเรียนทำให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ	144 (48.81)	113 (38.31)	35 (11.86)	3 (1.02)	-
5. จัดกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้เด็กได้ ผ่อนคลายอารมณ์ตามความเหมาะสม ของกิจกรรม สถานที่	136 (46.10)	117 (39.66)	38 (12.88)	2 (0.86)	2 (0.86)
6. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกคนที่มี ปัญหาโดยปราศจากอคติ	130 (44.07)	115 (38.98)	47 (15.93)	3 (1.02)	-
7. ให้กำลังใจแก่นักเรียนในด้านการศึกษา เล่าเรียน ปัญหาด้านการดำรงชีวิต	135 (45.76)	113 (38.31)	44 (14.92)	2 (0.68)	1 (0.34)

ตารางที่ 20 (ต่อ)

(N = 295)

ด้านการปกครองนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
8. ช่วยเหลือทันทั่วทั้งที่เมื่อยามป่วยไข้ หรือได้รับอุบัติเหตุ	148 (50.17)	117 (39.66)	28 (9.49)	2 (0.68)	-
9. บริจาคทุนการศึกษาให้แก่นักเรียน หรือบริจาคสิ่งของที่เป็นประโยชน์	101 (34.24)	95 (32.20)	86 (29.15)	12 (4.07)	1 (0.34)
รวม	1,108	1,037	403	31	4

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน ได้แก่ ช่วยเหลือทันทั่วทั้งที่เมื่อยามป่วยไข้ หรือได้รับอุบัติเหตุ คิดเป็นร้อยละ 50.17 รองลงมา มีความปรารถนาดีเป็นกันเอง ใกล้ชิด นักเรียนทำให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ คิดเป็นร้อยละ 48.81

ตารางที่ 21 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ ประเมินโดยผู้ปกครองปฐมวัย

(N = 295)

ด้านมนุษยสัมพันธ์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
1. ให้การต้อนรับผู้ปกครองและผู้ที่มาติดต่อกับสถานศึกษา ด้วยความอ่อนน้อม เช่น การไหว้ การทักทาย	166 (56.27)	100 (33.90)	26 (8.81)	3 (1.02)	-

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(N = 295)

ด้านมนุษยสัมพันธ์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
2. บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์ จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ	153 (51.86)	106 (35.93)	34 (11.53)	2 (0.68)	-
3. เข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา และชุมชน	134 (45.42)	114 (38.64)	43 (14.58)	2 (0.68)	2 (0.68)
4. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและ นำมาปรับปรุงตนเอง	126 (42.71)	125 (42.37)	43 (14.58)	1 (0.34)	-
5. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและปรับตัว ให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม	135 (45.76)	115 (38.98)	43 (14.58)	2 (0.68)	-
6. พึ่งช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชน ในทางสร้างสรรค์	131 (44.41)	114 (38.64)	47 (15.93)	3 (1.02)	-
รวม	845	674	236	13	2

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ใ้การต้อนรับผู้ปกครองและผู้ที่มาติดต่อ งานกับสถานศึกษาด้วยความอ่อนน้อม เช่น การไหว้ การทักทาย คิดเป็นร้อยละ 56.27 รองลงมา บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่ง หน้าที่โดยมิชอบ คิดเป็นร้อยละ 51.86

ตอนที่ 3 ปัญหาการปฏิบัติงานครูปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

จากการศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี มีประเด็น เกี่ยวกับปัญหา การปฏิบัติงานครูปฐมวัย ในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทาง วิชาการ

ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์ ดังนี้

1. ด้านคุณธรรมและความประพฤติ

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านคุณธรรมและ ความประพฤติ พบว่า ครูปฐมวัยใช้เวลาไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับนักเรียน (3 คน)

ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านคุณธรรมและ ความประพฤติ พบว่า ครูปฐมวัยใช้เวลาไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับนักเรียน (25 คน)

2. ด้านบุคลิกภาพ

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านบุคลิกภาพ พบว่า ครูปฐมวัยขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองในขณะที่รับส่งนักเรียน (4 คน)

ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านบุคลิกภาพ พบว่า ครูปฐมวัยขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองในขณะที่รับส่งนักเรียน (38 คน)

3. ด้านความรู้ทางวิชาการ

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านความรู้ทาง วิชาการ พบว่า ครูปฐมวัยบางท่านบางท่านไม่สนใจในการพัฒนาความรู้ (3 คน)

ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านความรู้ทางวิชาการ พบว่า ครูปฐมวัยบางท่านบางท่านไม่สนใจในการพัฒนาความรู้ (17 คน)

4. ด้านความสามารถในการสอน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านความสามารถในการสอน พบว่า ครูปฐมวัยบางท่านขาดจิตวิทยาในการสอน (2 คน)

ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านความสามารถในการสอน พบว่า ครูปฐมวัยบางท่านขาดจิตวิทยาในการสอน (28 คน)

5. ด้านการปกครองนักเรียน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านการปกครองนักเรียน พบว่า ครูปฐมวัยใช้วาจาไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับนักเรียน (3 คน)

ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย ในด้านการปกครองนักเรียน พบว่า ครูปฐมวัยใช้วาจาไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับนักเรียน (39 คน)

ข้อวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี จากการตอบแบบสอบถามของประชากรที่เป็นผู้บริหาร ครูปฐมวัย และผู้ปกครองปฐมวัย จำนวน 328 คน ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ดังนี้

ด้านคุณธรรมและความประพฤติ

จากการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้บริหาร ครูปฐมวัย

และผู้ปกครอง โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมาก กล่าวคือ ครูปฐมวัยให้ความร่วมมือและเสียสละเพื่อส่วนรวม ต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนครู นักเรียน มีความอดทน อดกลั้น เกิดความสำนึก ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ และตระหนักที่ว่าเป็นครูที่ดี ไม่ใช่แค่เรียนเป็นฐานในการประกอบธุรกิจหรือนำสิ่งของมาขายให้นักเรียนเพื่อหวังกำไร ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ บกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น ดิถาคารพนัน เสพสุรา หรือของมีนเมา มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ตัดสินใจผลการเรียนของนักเรียนโดยมีของแลกเปลี่ยน มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ พงษ์กิจ (2538 อ้างใน วิจิตร ศรีสอาน, 2551) กล่าวว่า การเคารพสิทธิและหน้าที่ความยุติธรรม การทำงานด้วยความเต็มใจ และการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ชำเลียง วุฒิจันทร์ (2545 อ้างใน วิจิตร ศรีสอาน, 2551) กล่าวว่า การมีความอดทน รู้จักอดกลั้นต่อความยากลำบากต่างๆ ที่คนอื่นมีต่อตน และมีความสงบเสงี่ยมและความอ่อนน้อมถ่อมตน

ด้านบุคลิกภาพ

จากการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้บริหาร ครูปฐมวัย และผู้ปกครอง โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมาก กล่าวคือ แต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ฐานะทางสังคม วัฒนธรรมของสถานศึกษาและท้องถิ่น ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน และมีความรักและปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยความรักและเสมอภาคกัน มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2544) กล่าวว่า ครูแต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ คือ ต้องแต่งกายให้เหมาะสมกับสถานภาพ และต้องไม่เกินความจำเป็น

ด้านความรู้ทางวิชาการ

จากการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้บริหาร ครูปฐมวัย และผู้ปกครอง โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับมาก และระดับปานกลาง กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านปฐมวัยศึกษาเป็นอย่างดี สนใจแสวงหาความรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้อยู่เสมอ

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทางปฐมวैयाศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ยนต์ ชุ่มจิต (2550) กล่าวว่า ครูจะต้องพยายามพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความค่า การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้ที่เป็นครูจะต้องคิดอยู่เสมอว่า ความเป็นผู้คงแก่เรียนนั้นเป็นสิ่งที่ตนจะต้องกระทำให้บังเกิดขึ้นในตนให้จงได้ คำพยาน คนไค (2544) กล่าวว่า สนใจรับรู้ข่าวสาร ที่เกิดขึ้นในชุมชนและบ้านเมือง ตลอดจนในสังคมโลกในแต่ละวัน รับรู้ด้วยการสนทนาพูดคุยกับคนในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และศิษย์ รับรู้จากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต

ด้านความสามารถในการสอน

จากการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวैयाโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้บริหาร ครูปฐมวैया และผู้ปกครอง โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับมาก และระดับปานกลาง กล่าวคือ ครูมีวิธีการและเทคนิคในการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเร้าความสนใจของนักเรียนให้เกิดการอยากเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชุมชน ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชุมชน และมีความสามารถในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวैया เช่น ร้องเพลง ศิลปะ ภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับ โชคชัย ชยธวัช (2546) กล่าวว่า ครูต้องหาวิธีอธิบายอบรมศิษย์ให้ศิษย์มีนิสัยใจคอรักงาน ชอบทำงาน จนเห็นการทำงานเป็นของสนุกเท่ากับการเล่น ครูจะต้องมีความอดทน ความอดทนเป็นหลักในการฝึกหัด อบรมสั่งสอน เพื่ออนาคตของศิษย์และประเทศชาติต่อไปในภายหน้า

ด้านการปกครองนักเรียน

จากการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวैयाโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้บริหาร ครูปฐมวैया และผู้ปกครอง โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมาก กล่าวคือ มีความปรารถนาดีเป็นกันเองใกล้ชิด นักเรียนทำให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ และให้กำลังใจแก่นักเรียน ในด้านการศึกษา เล่าเรียน ปัญหาด้านการดำรงชีวิต มีเทคนิคและวิธีการในการปกครองชั้นเรียน

ไม่คุ้มค่า หรือใช้ค่าไม่สุภาพกับนักเรียน และช่วยเหลือกันทั่วทั้งที่เมื่อยามป่วยไข้ หรือได้รับอุบัติเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับ ยนต์ ชุ่มจิต (2550) กล่าวว่า เมื่อนักเรียนป่วยไข้หรือได้รับอุบัติเหตุ ครูอาจารย์ ต้องรีบพยาบาลรักษา ซึ่งถ้าหากอาการเจ็บป่วยของนักเรียนมีมาก ต้องรีบแจ้งผู้ปกครองโดยด่วน

ด้านมนุษยสัมพันธ์

จากการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้บริหาร ครูปฐมวัย และผู้ปกครอง โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับปานกลาง กล่าวคือ ให้การต้อนรับผู้ปกครองและผู้ที่มาติดต่อกับสถานศึกษาด้วยความอ่อนน้อม เช่น การไหว้ การทักทาย และบริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา และชุมชน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและนำมาปรับปรุงตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ คำหามาน คนไค (2544) กล่าวว่า งานของครูต้องเกี่ยวข้องกับและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะศิษย์หรือผู้เรียนวันละมากมาย หลายคน ครูที่ยิ้มแย้มแจ่มใสกับศิษย์ ถึงแม้ยังไม่ได้ทำอะไรเลย ก็ถือได้ว่าหยิบยื่นความรู้สึกที่ดีแก่ศิษย์แล้ว ครูที่แสดงออกเช่นนี้ย่อมเป็นที่พึงประสงค์ของศิษย์ทำให้ศิษย์อยากมาร่วมเรียนรู้และร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้ศิษย์นั้นเกิดการพัฒนาได้ดีกว่าในสถานการณ์อื่น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี สรุปสาระได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 326 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูปฐมวัย จำนวน 25 คน และผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจำนวน 295 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ปัญหาการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากประธานสาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี
3. วิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยโดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหา ค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณ ค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นปัญหาการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามในฐานะผู้บริหารในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 31-40 ปี และมีวุฒิปริญญาตรี

ผู้ตอบแบบสอบถามในฐานะครูปฐมวัยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 31-40 ปี และมีวุฒิปริญญาตรี

ผู้ตอบแบบสอบถามในฐานะผู้ปกครองปฐมวัยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 31-40 ปี มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์เป็นมารดา และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระหว่าง 6,001 – 12,000 บาท

2. สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

2.1 สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ

ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ พบว่า ครูปฐมวัยให้ความร่วมมือและเสียสละเพื่อส่วนรวม ต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนครู นักเรียน มีความอดทน อดกลั้น เกิดความสำนึก ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ และตระหนักที่ว่าเป็นครูที่ดี และไม่ใช้นักเรียนเป็นฐานในการประกอบธุรกิจหรือนำ

สิ่งของมาขายให้นักเรียนเพื่อหวังกำไร อยู่ในระดับมาก และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยใช้วาจาไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับนักเรียน (3 คน)

ความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ได้แก่ ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ บกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น ดุด่าการพนัน เสพสุรา หรือของมีเงินเมา มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อน้ำหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ และไม่ตัดสินผลการเรียนของนักเรียน โดยมีของแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นของผู้ปกครองปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ได้แก่ มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อน้ำหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยใช้วาจาไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับนักเรียน (25 คน)

2.2 สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ

ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ แต่งกาย สะอาด สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ฐานะทางสังคม วัฒนธรรมของสถานศึกษาและท้องถิ่น ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน และมีความรักและปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคน ด้วยความรักและเสมอภาคกัน และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ในขณะที่รับส่งนักเรียน (4 คน)

ความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน

ความคิดเห็นของผู้ปกครองปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองในขณะที่รับส่งนักเรียน (38 คน)

2.3 สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ

ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในความรู้ทางวิชาการ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านปฐมวัยศึกษาเป็นอย่างดี และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยบางท่านไม่สนใจในการพัฒนาความรู้ (3 คน)

ความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในความรู้ทางวิชาการ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ สนใจแสวงหาความรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้อยู่เสมอ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในความรู้ทางวิชาการ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทางปฐมวัยศึกษา และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยบางท่านไม่สนใจในการพัฒนาความรู้ (17 คน)

2.4 สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน

ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน ได้แก่ มีวิธีการและเทคนิคในการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเร้าความสนใจของนักเรียนให้เกิดการอยากเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชุมชน และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยบางท่านขาดจิตวิทยาในการสอน (2 คน)

ความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชุมชน

ความคิดเห็นของผู้ปกครองปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ในด้านความสามารถในการสอน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านความสามารถในการสอน ได้แก่ มีความสามารถในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัย เช่น ร้องเพลง ศิลปะ ภาษาอังกฤษ และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยบางท่านขาดจิตวิทยาในการสอน (28 คน)

2.5 สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน

ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน ได้แก่ มีความปรารถนาดีเป็นกันเองใกล้ชิด นักเรียนทำให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ และให้กำลังใจแก่นักเรียนในด้านการศึกษาเล่าเรียน ปัญหาด้านการดำรงชีวิต และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยใช้วาจาไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับนักเรียน (3 คน)

ความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน ได้แก่ มีเทคนิคและวิธีการในการปกครองชั้นเรียน ไม่คุ้มค่า หรือใช้คำไม่สุภาพกับนักเรียน

ความคิดเห็นของผู้ปกครองปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านการปกครองนักเรียน ได้แก่ ช่วยเหลือทันท่วงทีเมื่อยามป่วยไข้ หรือได้รับอุบัติเหตุ และปัญหาที่พบ คือ ครูปฐมวัยใช้วาจาไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับนักเรียน (39 คน)

2.6 สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์

ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ให้การต้อนรับผู้ปกครองและผู้ที่มาติดต่องานกับสถานศึกษาด้วยความอ่อนน้อม เช่น การไหว้ การทักทาย และบริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

ความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้าน ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ บริการ ด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่ โดยมีชอบ เข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา และชุมชน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและนำมาปรับปรุงตนเอง

ความคิดเห็นของผู้ปกครองปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้าน ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ให้การต้อนรับผู้ปกครองและผู้ที่มาติดต่องานกับสถานศึกษาด้วยความอ่อนน้อม เช่น การไหว้ การทักทาย

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียน วิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อให้ได้ ข้อมูลในส่วนลึกควรระบุ ชั้น ห้อง เพื่อช่วยให้ทราบถึงสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครู ปฐมวัยชัดเจนยิ่งขึ้น
2. จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จึงได้ข้อค้นพบซึ่งแสดงให้เห็นสภาพและ ปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดยิ่งขึ้น ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำ ผลการวิจัยมาใช้พัฒนาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความต้องการของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อปรับปรุง สถานศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: หลักสูตรภาควิชาครู.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2543. ครูกับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.

ไกรนุช ศิริพุด. 2531. ความเป็นครู (Self-Actualization for Teacher) ตรงตามหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2530. คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตน โกสินทร์.

กรมการศาสนา. 2522. คู่มือสอนจริยศึกษาระดับวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

คุรุสภาและมูลนิธิช่วยครูอาวุโสในพระบรมราชูปถัมภ์. 2542. พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คำหมาน คนไค. 2544. 199 กระบวนท่าของครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายธาร.

จิรวรรณ กาละดี. 2544. คุณลักษณะของครูปฐมวัยที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เจริญศรี พงษ์สิงห์. 2539. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในอนาคต. สำนักพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 9. (อัคราเนนา).

โชคชัย ชยวัช. 2546. แต่คุณครูด้วยดวงใจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ซี.พี.บุ๊คส์ สแตนดาร์ด.

เชาวรัตน์ โทณผลิน. 2539. ปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน
อนุบาลเอกชน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดิเรก พรสีมา และคณะ. 2541. รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
ประเด็นการพัฒนาวิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.

_____. 2542. การพัฒนาวิชาชีพครู: สภาพปัจจุบันและปัญหาวิชาชีพครูในประเทศไทย.
วารสาร วิชาการ 2 (2542): 9.

ธีรศักดิ์ อัครบวร. 2542. ความเป็นครู. ภูเก็ต: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

ธงชัย อยู่ช่วงอื่น. 2545. สภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นัยนา ขอนอนเวช. 2540. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษา
ปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผกา สัตยธรรม. 2544. คุณธรรมของครู. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชัย ไชยสงคราม. 2542. ความเป็นครู. ม.ป.ท.: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ อุบลราชธานี.

พุทธทาสภิกขุ. 2530. แก่นพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์

เบญญา แสงมลิ. 2522. วิชาอนุบาลและเด็กเล็ก. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.

ประไพ สิริเลิศ. 2542. **ความเป็นครู**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

มานิต มานิตเจริญ. 2529. **พจนานุกรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น.

มูลนิธิชมรมไทย-อิสราเอล ในพระราชูปถัมภ์ และ มูลนิธิสตรี-สฤณีวงศ์. 2542. **การศึกษาปฐมวัย : สร้างคน สร้างชาติ**. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ยุพิน อุปการะนาระ. 2529. **การสำรวจบุคลิกภาพครูปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครูสวนดุสิต.

_____. 2530. **บุคลิกภาพครูปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครูสวนดุสิต. (อัดตำนาน).

เยาวพา เดชะคุปต์. 2542. **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม่เ็ก.

เยาวพา นพศรี. 2542. **การนำเสนอจรรยาบรรณของนักอบรม และ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยนต์ ชุ่มจิต. 2534. **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

_____. 2546. **การศึกษาและความเป็นครูไทย**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

_____. 2550. **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2525. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

ราตี ทองสวัสดิ์. 2537. ลักษณะครอบครัวในอุดมคติในชีวิตและงานของ ราตี ทองสวัสดิ์.

กรุงเทพมหานคร: แปลนพับลิชชิ่ง 2527.

รัตนา กาญจนพันธุ์. 2547. รายงานการวิจัย การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูผู้สอนในทัศนะ
ของนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิจิตร ศรีสอ้าน. 2551. คู่มือดำเนินการพัฒนา หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับ
การกระจายอำนาจ สำหรับครูและศึกษานิเทศก์. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐมนตรี และ
ราชกิจจานุเบกษา สี่แยกช่างอี ถนนสามเสน เขตดุสิต.

วิไล ตั้งจิตสมคิด. 2544. การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

วิชัย วงษ์ใหญ่. 2540. สารจากคณบดี คณะศึกษาศาสตร์. วารสารการศึกษาปฐมวัย 1(2540): 9.

วิทยาลัยครูนครราชสีมา. 2530. ครู เอกสารทางวิชาการ ในโอกาสครบรอบ 70 ปี วิทยาลัยครู
นครราชสีมา. นครราชสีมา: โคราซอออฟเซตการพิมพ์.

วิรัช ไชกโพบูลย์. 2543. เอกสารสาระการเรียนรู้ ชุดวิชาความรู้พื้นฐานความเป็นครู.
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สาวิตรี พังงา. 2545. ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาล
ปรางค์พัฒนา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2543. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนอักษรภาพพัฒนา. กรุงเทพมหานคร:
อักษรภาพพัฒนา.

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. 2551. **คู่มือดำเนินการพัฒนา หลักสูตร พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับครูและศึกษานิเทศก์.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา.

สมจินตนา วังทอง. 2540. **คุณลักษณะของครูอนุบาล โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมหวัง พิริยานุวัฒน์. 2543. **งานวิจัยใน ข้อเสนอเชิงนโยบายการผลิตและการพัฒนาครู.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.

สุจิริต เพียรชอบ. 2530. **ธรรมช่วยปกป้องประคองครู จริยธรรมกับการศึกษา.** ชีรพล อูวรรณ โฉมบรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพิน ทองไทย. 2543. **ความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้ ชุดฝึกอบรมการพัฒนาวิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุริย์ สุเมชินฤมิต. 2539. **ประสบการณ์วิชาชีพครู.** ชลบุรี: โครงการตำรามหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2544. **เทคนิคแห่งความสำเร็จเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ.** กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พรินท์.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2540. **กฎหมายที่ครูควรรู้.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา

_____. 2549. **คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531. ชุดฝึกอบรมการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู : เล่มที่ 20 จรรยาบรรณของบุคลากร. กรุงเทพมหานคร: โครงการพัฒนาบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

อมรวิชัย นาคทรพรพ. 2540. ความฝันของแผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตะวันออก.

อารี ชุ่มเมืองปัก. 2535. รายงานการวิจัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนเด็กก่อนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และ ผู้ปกครองในสำนักงานการประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก.

อำไพ สุจริตกุล. 2533. คุณธรรมครูไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์กร อมรสินันท์. 2553. วันครู 2553 “น้อมจิตวันทา บูชาครู กตัญญูทเวที คำขวัญวันครู” กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

Beck, W.R. 1976. “Pupil Perception of Teacher Merit : A Factor Analysis of Five Postulated Dimensions.”. **The Journals of Educational Research.** 61 (11): 127-128.

Calderon, L.A. 1992. “Characteristics of the Excellent Teachers Perceived by Student, Teacher and Administrators in the Los Angeles Community College District.” **Dissertation Abstract International.** 49 (9): 2512-A.

Good, C. V. 1973. **Dictionary of Education.** New York: McGraw – Hill Book Company.

Gwin, C.B. n.d. “A Study of Teacher Moral in Southern Illions.”. **Dissertation Abstract International.** 43 (5): 1366-A.

Hammer, R.E. 1970. **Dissertation Abstracts International.** 31 (January-February 1971): 3373-A.

Ryans, D.G. 1970. **Characteristics of Teacher**. Washington, D.C.: American Council on Education.

Stapp, K.J. 1988. The Characteristics Perceived to be Important by Arkansas Teacher of Gifted Students.” **Dissertation Abstract International**. 48 (7): 1655-A.

Tannenbaum, R. J. and M. Rosenfeld . 1994. **Job analysis for teacher competency testing identification of basic skills important for all entry - level teacher**. Educational and Psychological Measurement.

White, A.F.U. 1988. “Background and Characteristics of Immersion Teacher in United State.” **Dissertation Abstracts International**.

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.1823 ต่อ 161

ที่ ศธ 0513.10901/กศ.175

วันที่ 17 กันยายน 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

เนื่องด้วย นางสาวศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นนิสิตในความดูแลของข้าพเจ้า กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี” โดยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สำรวจสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัยกับผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครูปฐมวัย และผู้ปกครองที่มีบุตร หลาน เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1-3 โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี ในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์

ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า ดร.ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อให้ นิสิตได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่จะใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

(ลงชื่อ) พรทิพย์ ไชยโส

(รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ไชยโส)

คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.1823 ต่อ 161

ที่ ศธ 0513.10901/734

วันที่ 17 กันยายน 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์จู่ไรพร รอดเชื้อ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนัก
 บริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี

เนื่องด้วย นางสาวศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา
 ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นนิสิตในความดูแลของ
 ข้าพเจ้า กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตร
 ศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี” โดยได้
 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สำรวจสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัยกับ
 ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครูปฐมวัย และผู้ปกครองที่มีบุตร หลาน เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาล
 1-3 โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัด
 สิงห์บุรี ในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้าน
 ความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์

ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า อาจารย์จู่ไรพร รอดเชื้อ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีความรู้
 ความสามารถเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความ
 เหมาะสม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อให้หนังสือนิสิตได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่จะใช้ใน
 การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

(ลงชื่อ) พรทิพย์ ไชยโส

(รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ไชยโส)

คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

(สำเนา)

ที่ ศธ 0513.109/1235

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑ 10900

22 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สิงห์บุรี สุพรรณชัย ทองคำ

ด้วยนางสาวศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัย โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี” โดยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สำรวจสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัยกับผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครูปฐมวัย และผู้ปกครองที่มีบุตรหลาน เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1-3 โรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี ในด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสอน ด้านการปกครองนักเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่า รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สิงห์บุรี สุพรรณชัย ทองคำ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อให้ชนิดได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่จะใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พรทิพย์ ไชยโส

(รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ไชยโส)

คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โทร. 0-2579-7114 ต่อ 11

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ดร.ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร
อาจารย์ประจำสาขาปฐมวัย ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. อาจารย์จุไรพร รอดเชื้อ
อาจารย์ใหญ่ประจำอนุบาลคหกรรมศาสตร์ ภาควิชาคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. นายสุวรรณชัย ทองคำ
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สิงห์บุรี

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 0513.109/1030

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑ 10900

6 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวิจิตรศึกษา

ด้วยนางสาวศิริกานต์ สุริยพัฒนานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี” ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล และอาจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู

เพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ การวิจัยครั้งนี้มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนวิจิตรศึกษา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา คำตอบที่ได้จะนำไปพิจารณาในภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามและโรงเรียนแต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการปฏิบัติงานครูปฐมวัยในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานให้กับนักเรียนและองค์ให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พรทิพย์ ไชยโส

(รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ไชยโส)

คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โทร. 0-2579-7114 ต่อ 11

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

**สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิจิตรศึกษา ครูปฐมวัย
โรงเรียนวิจิตรศึกษา ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของโรงเรียนวิจิตรศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี
2. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่และด้าน
ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด
3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้กรอกแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย

1. ด้านคุณธรรมและความประพฤติ
2. ด้านบุคลิกภาพ
3. ด้านความรู้ทางวิชาการ
4. ด้านความสามารถในการสอน
5. ด้านการปกครองนักเรียน
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์

ตอนที่ 3 ปัญหาการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย

ตอนที่ 1 : สถานภาพส่วนตัวของผู้กรอกแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ท่านตอบในฐานะ
 - ผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ช่วย (โปรดตอบข้อที่ 1- 4)
 - ครูปฐมวัย (โปรดตอบข้อที่ 1-4)
 - ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย (โปรดตอบทุกข้อ)
2. เพศ
 - ชาย หญิง
3. อายุ
 - 20 - 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี 51 ปีขึ้นไป
4. วุฒิการศึกษา
 - ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท
 - สูงกว่าปริญญาโท อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. อาชีพ
แม่บ้าน
 - รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พ่อบ้าน
 - ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรรม ค้าขาย
 - รับจ้าง ชื่อหน่วยงาน..... อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. ท่านมีความสัมพันธ์กับนักเรียนในฐานะ
 - บิดา มารดา อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. ท่านมีรายได้ต่อเดือน
 - ต่ำกว่า 6,000 บาท 6,001-12,000 บาท 12,001-18,000 บาท
 - 18,001-24,000 บาท 24,001-30,000 บาท มากกว่า 30,001 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 : สภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เพื่อให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ขอความกรุณาท่านได้แสดงความคิดเห็น โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่วงระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีความเห็นด้วย **มากที่สุด** กับสภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย
 ระดับ 4 หมายถึง มีความเห็นด้วย **มาก** กับสภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย
 ระดับ 3 หมายถึง มีความเห็นด้วย **ปานกลาง** กับสภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย
 ระดับ 2 หมายถึง มีความเห็นด้วย **น้อย** กับสภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย
 ระดับ 1 หมายถึง มีความเห็นด้วย **น้อยที่สุด** กับสภาพการปฏิบัติงานครูปฐมวัย

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งต่อตนเองและส่วนรวม					
2	มีความยุติธรรม วางตนเป็นกลางมีเหตุผล					
3	ให้ความร่วมมือและเสียสละเพื่อส่วนรวมต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนครู นักเรียน					
4	สอน แนะนำ เนื้อหาวิชาความรู้ด้วยความรักและความเมตตา					
5	ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น ดุดการพนัน เสพสุราหรือของมึนเมา					
6	มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
7	มีความอดทน อดกลั้น เกิดความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และตระหนักที่ว่าเป็นครูที่ดี					
8	ไม่ให้นักเรียนเป็นฐานในการประกอบธุรกิจหรือนำสิ่งของมาขายให้นักเรียนเพื่อหวังกำไร					
9	ไม่นำผลงานของนักเรียนมาใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง					
10	ไม่ตัดสินผลการเรียนของนักเรียนโดยมีของแลกเปลี่ยน					
11	ด้านบุคลิกภาพ ประพฤติปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน					
12	แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ฐานะทางสังคม วัฒนธรรมของสถานศึกษา และท้องถิ่น					
13	สุขภาพร่างกาย แข็งแรง ปราศจากโรค					
14	ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน					
15	มีกิริยา วาจาสุภาพ น้ำเสียง อ่อนโยน มีเหตุผล มีความหนักแน่น นุ่มนวล					
16	มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แจ่มใสอยู่เป็นนิต ควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย หรือวู่วามในการแก้ปัญหา					
17	มีความรักและปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยความรักและเสมอภาคกัน					
18	ด้านความรู้ทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านปฐมวัยศึกษาเป็นอย่างดี					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
19	สนใจแสวงหาความรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ อยู่เสมอ					
20	มีความรัก ความศรัทธา และเห็นความสำคัญในวิชาชีพครู					
21	ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาจากสื่อต่างๆ					
22	พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง					
23	มีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทุกด้าน เช่น ร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา					
24	มีความรู้ความเข้าใจในการดูแล การปรับพฤติกรรมเด็กปฐมวัย					
25	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทางปฐมวัยศึกษา					
26	<u>ด้านความสามารถในการสอน</u> มีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนได้เล่าเรียนอย่างดีที่สุด และมีคุณธรรม จริยธรรม					
27	มีวิธีการและเทคนิคในการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย					
28	มีความสามารถในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย เช่น ร้องเพลง ศิลปะ ภาษาอังกฤษ					
29	เลือกวิธีการสอนได้เหมาะสมตามสถานการณ์ และเหตุการณ์ปัจจุบันได้					
30	สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเร้าความสนใจของนักเรียนให้เกิดการอยากเรียนรู้					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
31	ใช้ภาษาที่ถูกต้อง สะอาดคลอออก ชัดเจน ออกเสียงชัด ถ้อย ชัดคำ ถูกต้องตามอักขระ					
32	สอนตรงตามเวลา ตรงตารางสอน ตรงตาม วัตถุประสงค์ที่หลักสูตรหรือสถานศึกษากำหนด					
33	ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในทุกด้านโดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามศักยภาพ					
34	ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อม และชุมชน					
35	ให้คำแนะนำแหล่งความรู้ที่ส่งเสริมในเนื้อหาวิชา ให้แก่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า					
36	ด้านการปกครองนักเรียน รับฟังเรื่องราว ปัญหาต่างๆเกี่ยวกับนักเรียนและ ชี้แจงอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งช่วยเหลือตาม ความเหมาะสม					
37	ใช้ความละมุนละไมในการแก้ปัญหา และปกครอง นักเรียน					
38	มีเทคนิคและวิธีการในการปกครองชั้นเรียน ไม่ดูค่าหรือใช้คำไม่สุภาพกับนักเรียน					
39	มีความปรารถนาดีเป็นกันเองใกล้ชิดกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ					
40	จัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลาย อารมณ์ตามความเหมาะสมของกิจกรรม สถานที่					
41	ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกคนที่มีปัญหาโดย ปราศจากอคติ					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
42	ให้กำลังใจแก่นักเรียนในด้านการศึกษาเล่าเรียน ปัญหาด้านการดำรงชีวิต					
43	ช่วยเหลือทันทั่วทั้งที่เมื่อยามป่วยไข้ หรือได้รับ อุบัติเหตุ					
44	บริจาคทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนหรือบริจาค สิ่งของที่เป็นประโยชน์					
45	<u>ด้านมนุษยสัมพันธ์</u> ให้การต้อนรับผู้ปกครองและผู้ที่มาติดต่องานกับ สถานศึกษาด้วยความอ่อนน้อม เช่น การไหว้ การทักทาย					
46	บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียก รับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่ง หน้าที่โดยมิชอบ					
47	เข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่างๆ ของ สถานศึกษา และชุมชน					
48	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและนำมาปรับปรุง ตนเอง					
49	มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและปรับตัวให้เข้ากับ สถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม					
50	พึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทาง สร้างสรรค์					

ตอนที่ 3 : ปัญหาการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย

1. ปัญหาด้านคุณธรรมและความประพฤติของครู

.....

.....

.....

2. ปัญหาด้านบุคลิกภาพของครู

.....

.....

.....

3. ปัญหาด้านความรู้ทางวิชาการของครู

.....

.....

.....

4. ปัญหาด้านความสามารถในการสอนของครู

.....

.....

.....

5. ปัญหาด้านการปกครองนักเรียนของครู

.....

.....

.....

6. ปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์ของครู

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล

นางสาวศิริกานต์ สุริยพัฒนานนท์

วัน เดือน ปี ที่เกิด

10 มกราคม 2529

สถานที่เกิด

จังหวัดสิงห์บุรี

ประวัติการศึกษา

ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

